Na klar!

MAX

DUITS 1&2 DEEL B

VMBO-BK

NAAM EN KLAS

MALMBERG

Na klar!

Duits voor de onderbouw

A1 / A2

VMBO-BK

Eindredactie
Anke Poschmann

Auteurs
Zdena ten Veen
Maria Glybowskaja
Anke Poschmann

Met medewerking van
Elisabeth Lehrner-te Lindert
Canisia van Nieuwburg
Rosa Schlimbach

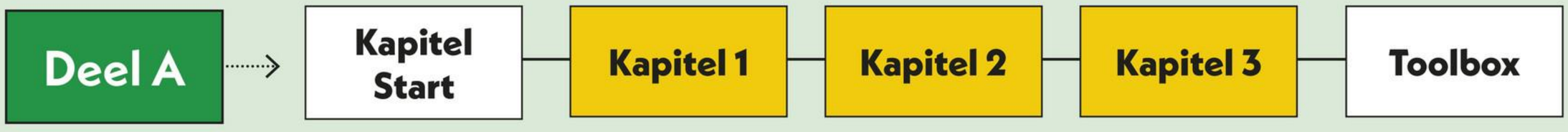
Scan de code voor de grammatica-animaties!

MAX Editie 5.0

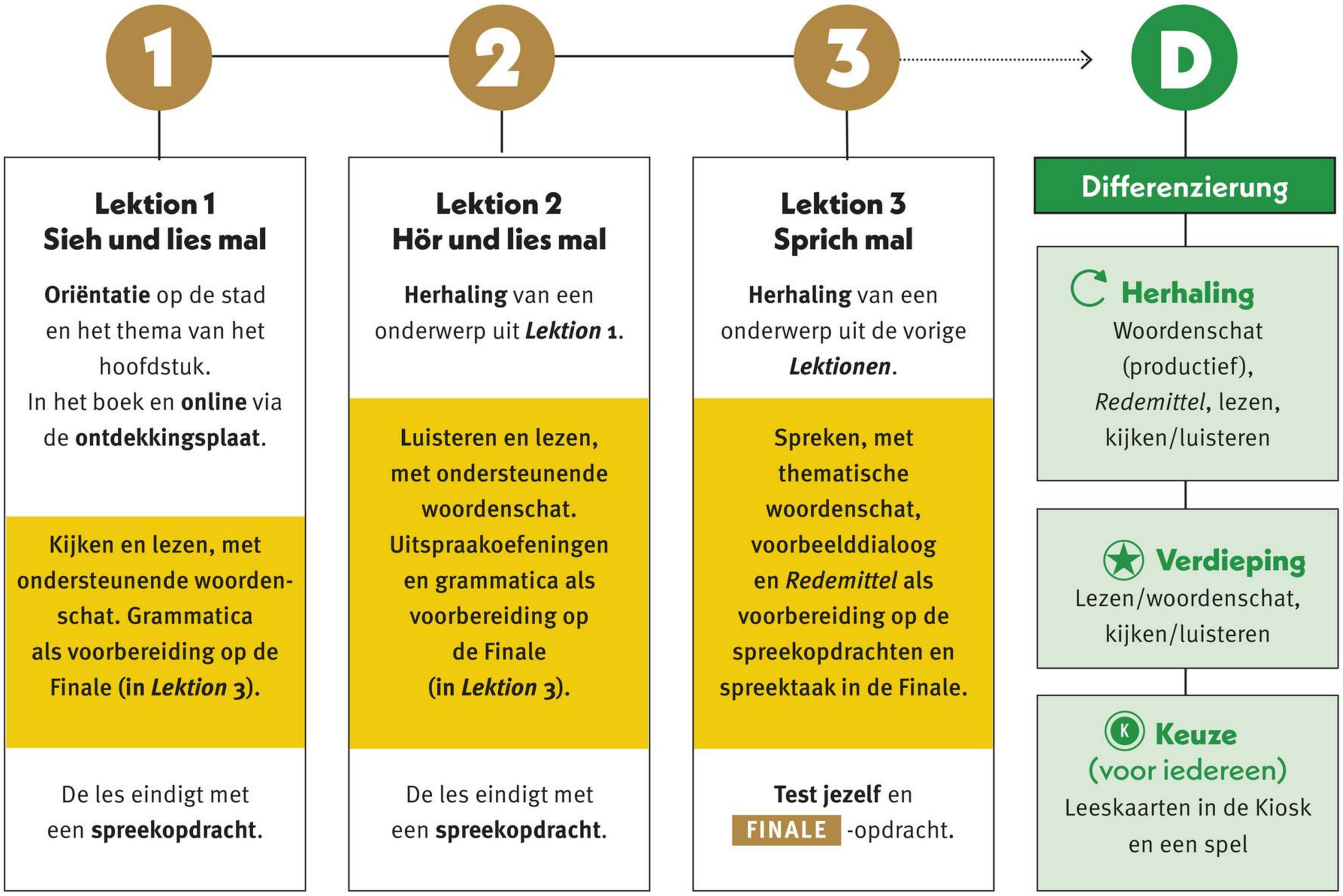
www.naklar-malmberg.nl
Malmberg, 's-Hertogenbosch

AAN DE SLAG met Na klar!

Na klar! voor leerjaar 1/2 bestaat uit *Kapitel* Start en zes *Kapitel*. In elk *Kapitel* staat een stad uit een van de Duitstalige landen centraal en een algemeen onderwerp, zoals kennismaken of hobby's. In *Kapitel* 1 tot en met 5 komt **nieuwe leerstof** aan bod. Deze *Kapitel* bevatten elk zes *Lektionen*, tweemaal *Differenzierung* en een *Lernbox*. *Kapitel* 6 is een **herhaalhoofdstuk**. Dit *Kapitel* bevat twee *Lektionen* en een *Lernbox*.

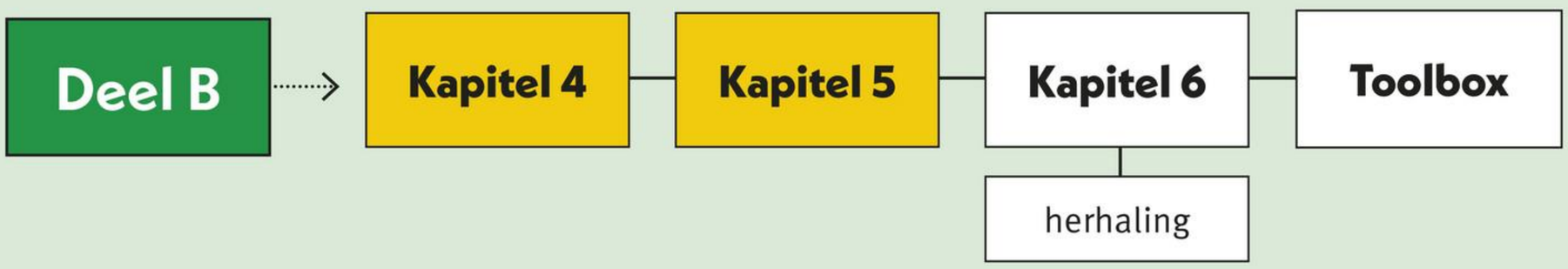

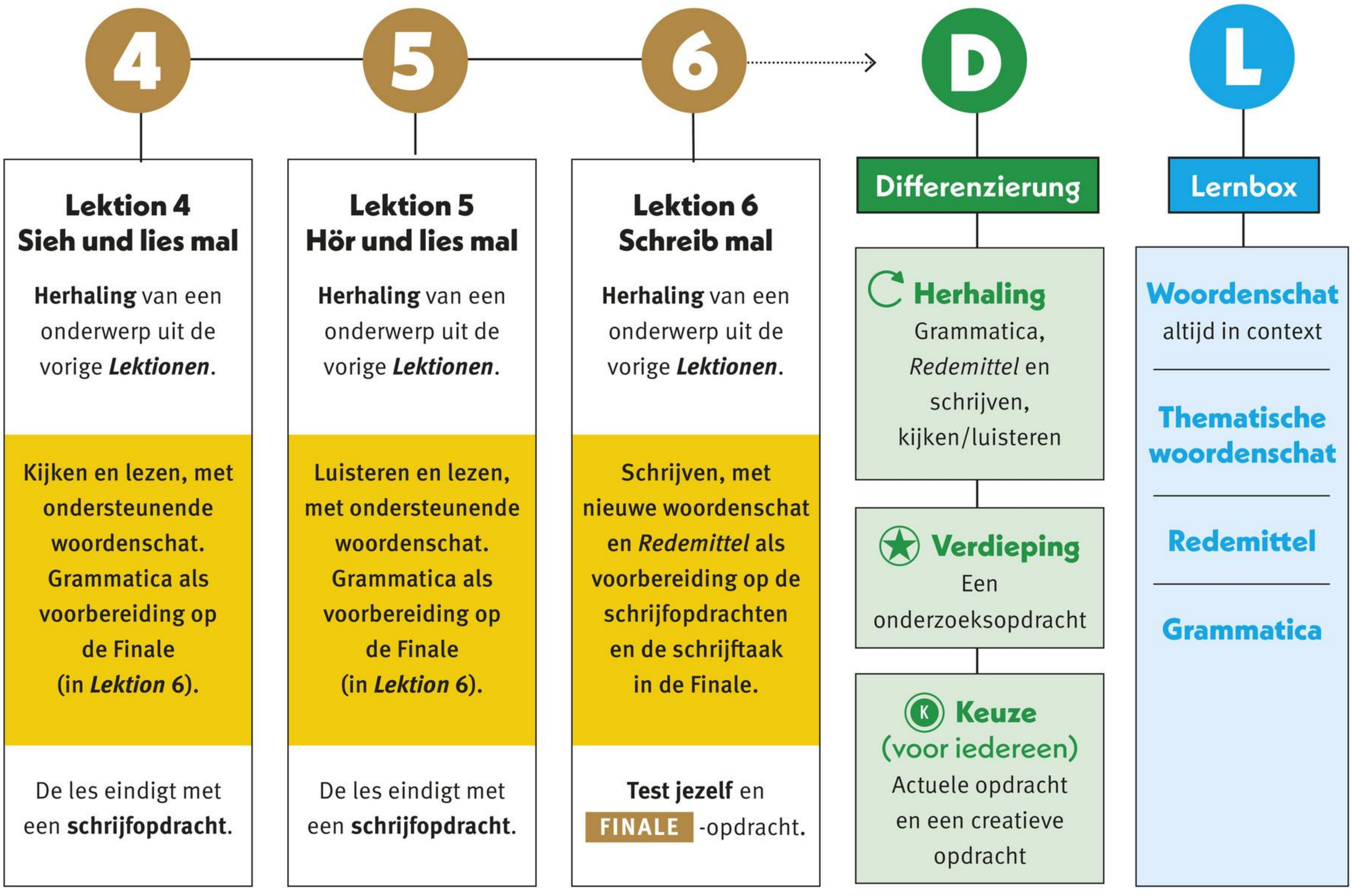
De opbouw van een *Kapitel*

Betekenis pictogrammen

- Online-opdracht
- Opdracht met een audio- of videofragment
- Opdracht die voorbereidt op het Goethe-Zertifikat
- Samenwerkopdracht
- Verdieping
- Herhaling
- Keuze

VERTROUWD en VERNIEUWD

Na klar!

In deze nieuwe release van *Na klar!* hebben we het goede behouden en nieuwe elementen toegevoegd. Je leest er meer over op deze twee pagina's.

Ontdekkingsplaat

Elk *Kapitel* begint met de introductie op de stad. Bij een aantal afbeeldingen op de openingsplaat staat een icoontje: ⊕. Online vind je op de ontdekkingsplaat een toelichting, een afbeelding, een video en/of een korte opdracht. Ga op reis met *Na klar!* en verrijk daarmee het beeld en de kennis van de Duitssprekende wereld bij je leerlingen.

De Finale-opdracht

Aan het einde van *Lektion 3* en *Lektion 6* zit een Finale-opdracht. Na *Lektion 3* kunnen de leerlingen kiezen uit drie spreektaken, na *Lektion 6* uit drie schrijftaken. Vóór de Finale-opdracht zit de Test jezelf die hoort bij deze les, dan weten de leerlingen zeker dat ze de woorden, *Redemittel* en grammatica kennen die nodig zijn voor de opdracht.

Kiosk

In de online Kiosk vind je leeskaarten over verschillende onderwerpen. Laat leerlingen zelf kiezen voor extra motivatie. De opdrachten zijn anders dan in het boek.

Actualiteit

Regelmatig verschijnt er online een actuele opdracht. Deze vind je terug in de online leeromgeving of kijk eens op www.onderwijsvanmorgen.nl. De opdrachten zijn er op verschillende niveaus.

Grammatica

Grammatica kan op verschillende manieren geleerd worden. Leerlingen kunnen de uitleg lezen in de *Lernbox* of een filmpje bekijken over de regels. Ze kunnen alleen de basisoefeningen in het leerwerkboek of online maken of oefenen verder met de grammaticatrainer online. Dit is aan jou als docent.

Darum Deutsch!

Meer dan 120 miljoen mensen spreken Duits. Het is de officiële taal in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Liechtenstein. In een deel van Italië en België is Duits de spreektaal.
Kennis van het Duits en de Duitse cultuur helpt leerlingen de wereld om hen heen beter te begrijpen en daarmee hun eigen mogelijkheden te vergroten. Bekijk met je leerlingen de video's waarin jongeren vertellen waarom zij het handig vinden dat ze Duits begrijpen en spreken!

Formatief evalueren

Het resultaat op de Test jezelfs en de Finale-opdrachten kunnen de leerlingen gebruiken om te kijken of ze de leerdoelen van het *Kapitel* al beheersen. Ter voorbereiding op de toets kunnen de leerlingen ook gebruik maken van de checklist in de *Lernbox*.

Das kann ich schon!

	-	-/+	+	++
woorden en *Redemittel*	☐ Ik gebruik regelmatig niet-Duitse woorden en zinnen.	☐ Ik kan veel woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan bijna alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.
spelling	☐ Ik kan meer dan de helft van de woorden niet correct spellen.	☐ Ik kan de meeste woorden correct spellen.	☐ Ik kan bijna alle woorden correct spellen.	☐ Ik kan alle woorden correct spellen.
grammatica	☐ Ik kan meer dan de helft van de regelmatige werkwoorden en de vormen van *haben/ sein* niet correct vervoegen.	☐ Ik kan de meeste regelmatige werkwoorden en de vormen van *haben/ sein* juist vervoegen.	☐ Ik kan bijna alle regelmatige werkwoorden en de vormen van *haben/ sein* juist vervoegen.	☐ Ik kan alle regelmatige werkwoorden en de vormen van *haben/ sein* juist vervoegen.

D Differenzierung

Voor leerlingen die wat extra oefening of uitdaging nodig hebben vind je extra opdrachten op de pagina *Differenzierung*. Afhankelijk van wat leerlingen nodig hebben en het rooster, bepaal jij als docent welke opdrachten je leerlingen maken.

KAPITEL 1 Köln

DIFFERENZIERUNG LEKTION 1-3

LESEN

INTERVIEW

Interview mit Lukas Podolski

Guten Tag. Wie geht es Ihnen? Mir geht es gut, danke.
Wie heißen Sie? Ich bin Lukas Podolski. Ich bin in Polen geboren. Auf Polnisch schreibt man meinen Namen so: Łukasz.
Wann sind Sie geboren? Ich bin am 4. Juni 1985 in Gliwice geboren.
Was machen Sie beruflich? Ich bin Fußballspieler.
Was verbindet Sie mit der Stadt Köln? Köln ist eine sehr schöne Stadt. Ich habe sehr lange beim 1. FC Köln gespielt. Das war echt eine geile Zeit.
Worauf sind Sie stolz? Ich habe im Leben viele Chancen bekommen. Ich habe tolle Sachen gemacht und Abenteuer erlebt. Bei der WM im Jahr 2014 wurde die Nationalmannschaft Weltmeister. Bei der EM 2008 wurden wir Zweiter. Bei den Weltmeisterschaften 2006 und 2010 haben wir auch gewonnen, aber mit wurden Dritter. Das war phänomenal!
Was machen Sie momentan? Ich bin seit einigen Jahren Influencer. Ich bin immer ganz beschäftigt. Momentan mache ich so viele coole Sachen! Ich habe mein eigenes Modelabel. Ich habe in Köln einen Dönerladen und eine Eisdiele eröffnet. 2016 hatte ich sogar einen Hit! Das Lied heißt „Lieb deine Stadt". Je der Hauptstadt: Die Stadt Köln!

WORTHILFE

stolz	trots
WM (Weltmeisterschaft)	WK (wereldkampioenschap)
Nationalmannschaft	nationaal elftal
EM (Europameisterschaft)	EK (Europees kampioenschap)
Eisdiele	ijssalon

1 In het interview staan onderstreepte woorden. Lees de zinnen. Noteer het ontbrekende woord. Het gaat telkens om een van de onderstreepte woorden. Schrijf het woord in de puzzel. Wat lees je van boven naar beneden?

1 Es war lecker. Du hast das ... gemacht.
2 Er heißt Lukas. Das ist sein ...
3 ... machst du in deiner Freizeit?
4 Köln ist ... die Hauptstadt von Deutschland.
5 Meine Kaninchen ... Bibi und Bubbles.
6 ... hast du Geburtstag?
7 ... alt bist du?
8 Köln ist eine ... in Nordrhein-Westfalen.
9 Er mag Fußball. Er findet es sehr ...
10 ... für deine Hilfe!
11 Wir besuchen ... unsere Großeltern.

Herr Podolski haben Sie Geschwister ?
- Ja, ich habe eine Schwester.

Bewezen effectieve didactiek

Na klar! is gebaseerd op bewezen effectieve didactiek voor moderne vreemde talen, zoals onder meer integratie van vaardigheden en keuzemogelijkheden voor leerlingen. Uitgebreide informatie hierover vind je in de handleiding. In het online docentenmateriaal vind je onder andere ook de antwoorden en toetsen.

ERK

Nieuw in het ERK

In deze nieuwe release van *Na klar!* vind je de nieuwste toevoegingen aan het ERK vanzelfsprekend terug in de inhoud. Het gaat dan bijvoorbeeld om Pre-A1 doelstellingen in de eerste hoofdstukken, maar ook om mediation, meertalige en pluriculturele competentie en taalbewustzijn.

De online leeromgeving

- alle opdrachten uit het leerwerkboek, met feedback en/ of voorbeeldantwoorden
- alle audio- en videofragmenten
- extra opdrachten
- woord- en grammaticatrainers
- flitskaarten om *Redemittel* te oefenen
- oefeningen om woorden en grammatica uit vorige lessen te herhalen
- Test jezelfs
- downloadbare werkbladen
- de Kiosk met leeskaarten
- extra docentmateriaal

Toolbox

Achterin het boek vind je:

- een overzicht van Duitse taal in de klas
- een woordenlijst, gegroepeerd per thema
- een overzicht met handige zinnen
- een begrippenlijst grammatica: overzicht van grammaticabegrippen (stam van een werkwoord, lijdend voorwerp etc.) met korte uitleg in het Nederlands
- een kaart van Duitsland en Duitstalige landen

LEERSTOFOVERZICHT Na klar!

Deel A

	KAPITEL 1 ▶ KÖLN	KAPITEL 2 ▶ HAMBURG	KAPITEL 3 ▶ MÜNCHEN
THEMA	Jezelf voorstellen, familie, vrienden, uiterlijk en eigenschappen	School, schoolspullen, schoolvakken, wonen en huisdieren	Sport, hobby's, mode, kleding en je verjaardag vieren
LEERDOELEN	▶ Je kunt iemand begroeten en afscheid nemen ▶ Je kunt jezelf, je familie en vrienden voorstellen ▶ Je kunt vragen beantwoorden over jezelf, je familieleden en vrienden	▶ Je kunt je lesrooster en je vakken beschrijven ▶ Je kunt over je school en je docenten vertellen ▶ Je kunt korte teksten schrijven over wonen en huisdieren	▶ Je kunt vragen beantwoorden en vragen stellen over vrije tijd, hobby en sport ▶ Je kunt iemand feliciteren en een korte wenskaart of groet schrijven ▶ Je kunt een uitnodiging schrijven en erop reageren
WOORDEN-SCHAT	Vraagwoorden, getallen tot 20	Dagen van de week, getallen tot 100	Kloktijden, tijdsbepalingen, maanden, rangtelwoorden, datum
GRAMMATICA	▶ Tegenwoordige tijd van de regelmatige werkwoorden ▶ Het persoonlijk voornaamwoord ▶ Het bepaald lidwoord ▶ De belangrijkste geslachtsregels	▶ Tegenwoordige tijd van *haben* en *sein* ▶ Het onbepaald lidwoord en *kein* ▶ Het bezittelijk voornaamwoord	▶ Tegenwoordige tijd van regelmatige werkwoorden met een stam op *-d* of *-t* ▶ Tegenwoordige tijd van regelmatige werkwoorden met een s-klank in de stam ▶ Tegenwoordige tijd van *können*, *müssen* en *wollen*
UITSPRAAK	De letters *a*/*ä*, *o*/*ö* en *u*/*ü*	Woorden met *sch*/*st*/*sp*	De harde *-g* en de zachte *-g*
DARUM DEUTSCH	Veel Nederlanders hebben Duitstalige familie of vrienden. Duits begrijpen en spreken maakt het contact gemakkelijker.	Een uitwisselingsproject met een school in Duitsland? Fijn om Duits te begrijpen en spreken!	Volg je de Duitse voetbalcompetitie? Handig als je dat via de Duitse televisie kunt doen.

ONLINE: opdrachten met **feedback, woordtrainers, Test jezelfs, leeskaarten** in de **Kiosk** en **actuele** opdrachten.

Deel B

	KAPITEL 4 ▶ WIEN (A)	KAPITEL 5 ▶ LEIPZIG	KAPITEL 6 ▶ ZÜRICH (CH)
THEMA	Eten, drinken en levensmiddelen	Mode, kleding, muziek, film, kunst en evenementen	Landen, vakantieplannen, vervoersmiddelen en het weer
LEERDOELEN	▶ Je kunt eten en drinken bestellen ▶ Je kunt een bestelling opnemen ▶ Je kunt vertellen wat je graag of vaak eet en drinkt ▶ Je kunt een menukaart opstellen	▶ Je kunt vragen over mode en uiterlijk stellen en beantwoorden ▶ Je kunt je kleding beschrijven ▶ Je kunt over muziek en films schrijven ▶ Je kunt je mening geven over films	▶ Je kunt over je vakantieplannen en het weer vertellen ▶ Je kunt over je activiteiten in de vakantie schrijven
WOORDEN-SCHAT	Getallen tot 1000, kleuren	Kleuren C, dagen van de week en tijden van de dag C, kloktijden C	
GRAMMATICA	▶ Tegenwoordige tijd van de regelmatige werkwoorden C ▶ Tegenwoordige tijd van de modale hulpwerkwoorden *dürfen*, *möchten* en *mögen* ▶ Zelfstandig naamwoord vervangen door een persoonlijk voornaamwoord	▶ Tegenwoordige tijd en het voltooid deelwoord van *fahren, laufen* en *gehen* ▶ Tegenwoordige tijd van *haben* en *sein* C ▶ Het voltooid deelwoord van regelmatige werkwoorden	Toepassen van de grammatica uit *Kapitel* 1 tot en met 5
UITSPRAAK	Korte en lange klinkers	Klinkercombinatie *au*/*äu*/*ei*/*eu*	
DARUM DEUTSCH	Op vakantie in Oostenrijk? Handig als je in een restaurant of op een terras in het Duits kunt bestellen.	Je favoriete band speelt in een Duitse stad. Als je Duits begrijpt, kun je gemakkelijk een ticket voor het optreden kopen.	In de zomer naar een Duitstalig land? Als je Duits begrijpt, red je je gemakkelijk op de camping of het vakantiepark.

ONLINE: opdrachten met **feedback, woordtrainers, Test jezelfs, leeskaarten** in de **Kiosk** en **actuele** opdrachten.

KAPITEL 4

WIEN

die Sachertorte

der Apfelstrudel

das Schloss Schönbrunn

die Kaiserin Sisi

1 2 3 D 4 5 6 D L

Wien

Dit hoofdstuk gaat over de Oostenrijkse hoofdstad Wenen, eten, drinken en levensmiddelen.

Lernziele Kapitel

- Je kunt eten en drinken bestellen en een bestelling opnemen.
- Je kunt vertellen wat je graag eet en drinkt.
- Je kunt in het Duits een menukaart maken.
- Je kunt beschrijven wat je eet als ontbijt en als lunch.

Wien

Österreich

die Donau

der Stephansdom

das Hundertwasserhaus

die Staatsoper

DARUM DEUTSCH

Op vakantie in Oostenrijk? Handig als je in een restaurant of op een terras in het Duits kunt bestellen.

Finale Lektion 3

- Je ontwerpt een poster en houdt een presentatie over je favoriete eten, je bedenkt een rollenspel in een restaurant of je maakt een vlog over eettenten in je omgeving.

Finale Lektion 6

- Je schrijft een blogbericht over je lievelingsgerechten, je maakt een poster over eten en drinken of je schrijft over je ideale schoolkantine.

LEKTION 1 Sieh und lies mal

LERNZIELE ERK

SEHEN

- Je kunt een rondleiding door de stad Wenen begrijpen.

LESEN

- Je kunt een eenvoudige e-mail over de stad Wenen begrijpen.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent de getallen tot en met 1 000.

GRAMMATIK

- Je kent de tegenwoordige tijd van zwakke werkwoorden.

ORIENTIERUNG

1 **A** **Lees de tekst *Darum Deutsch* en bekijk het filmpje dat erbij hoort. Beantwoord de vragen.**

1 Stel, je bent in Oostenrijk op skivakantie. Welke Oostenrijkse specialiteiten zou je dan graag eten en drinken?

2 Wat weet je al over Oostenrijk? Schrijf de woorden in de woordspin.

B **Bekijk de ontdekkingsplaat op blz. 8 en 9. Beantwoord de vragen.**

1 De stad Wenen staat bekend om allerlei zoetigheden. Noem twee voorbeelden.

2 Hoe heet de bekende kerk in het centrum van Wenen?

3 Welke rivier stroomt door Wenen?

4 Hoe werd keizerin Elisabeth genoemd?

C **Bekijk de ontdekkingsplaat online. Klik op de icoontjes en maak de opdrachten.**

2 FINALE **Bekijk de Finale-opdrachten op blz. 31. Beantwoord de vragen.**

1 Aan het einde van *Lektion* 3 kies je een Finale-opdracht. In de *Lektionen* 1 tot en met 3 werk je naar deze opdracht toe. Als je nu een keuze zou maken, welke opdracht kies je dan? Leg ook uit waarom.

2 Over welke soorten eten en drinken zou je willen spreken?

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 1, SEITE 60

3 **Vertaal de vetdrukte woorden in het Nederlands. Gebruik de woordwolk.**

1 Was **trinken** Sie gerne, Herr Bauer? drinken
2 Schönbrunn ist ein sehr schönes **Schloss** in Wien. .....
3 Der Kaiserschmarren ist ein leckeres **Gericht**. .....
4 In Wien wohnen **fast** zwei Millionen Menschen. .....
5 Meine Eltern essen kein **Fleisch**. Sie sind Vegetarier. .....
6 Wir **bestellen** Pommes. .....
7 Magst du diese **Marmelade**? .....
8 Schimmel sind weiße **Pferde**. .....

4 **A** **Luister naar het fragment *Zahlen bis 1 000*. Lees mee op blz. 60.**

B **Luister naar het fragment *Zahlen*. Spreek na.**

1	207	**3**	796	**5**	412	**7**	101	**9**	640
2	309	**4**	526	**6**	817	**8**	333	**10**	924

5 **A** **Schrijf de getallen voluit.**

Fakten über Österreich

- Österreich hat ungefähr (9) neun Millionen Einwohner*innen.
- Österreich hat über (1 000) ein ..... Schlösser und Burgen.
- In Wien gibt es mehr als (970) ..... Kaffeehäuser.
- Die Wiener Kaffeehäuser verkaufen (40) ..... verschiedene Kaffeesorten.
- Das höchste Gebäude in Wien ist (250) ..... Meter hoch.
- Der Österreicher Adam Rainer war mit (21) ..... Jahren nur (118) ..... Zentimeter groß.
- Als Adam Rainer (51) ..... Jahre alt war, war er (234) ..... Zentimeter groß.
- Der längste Apfelstrudel der Welt war (752) ..... Meter lang. Er wurde in Kaprun in Österreich gebacken.

das Schloss Schönbrunn

B **Maak de sommen. Schrijf de uitkomst voluit.**

1 800 + 115 =

2 100 + 107 =

3 150 + 159 =

4 700 + 96 =

5 520 + 6 =

6 560 + 28 =

7 402 + 10 =

8 805 + 12 =

9 100 + 1 =

C **Lees elkaar om de beurt de sommen voor.**
Bijvoorbeeld: *Hundert **plus** hundert **ist** zweihundert.*

SEHEN

Wien

Wien ist die Hauptstadt von Österreich. Zwei Millionen Menschen leben in Wien. **Wie** Berlin ist Wien eine Hauptstadt und ein Bundesland.
Die Stadt Wien hat 23 **Bezirke**. Das Zentrum heißt erster Bezirk.
In Wien herrschten viele Kaiser. Viele prächtige Häuser sind aus der Zeit der Kaiser, zum Beispiel das Schloss Schönbrunn. Auch die Fiaker erinnern an die Kaiser: Fiaker sind Kutschen, die durch die **ganze** Stadt fahren. Es gibt ungefähr 200 Kutschen in der Stadt. Sie sind bei Tourist*innen sehr beliebt.
Wien hat auch leckere, traditionelle Gerichte, zum Beispiel den Kaiserschmarren. Das ist ein Pfannkuchen in kleinen Stücken. Weltberühmt ist auch das Wiener Schnitzel. Das Wiener Schnitzel ist ein sehr dünnes Stück Fleisch. Auch die Sachertorte ist eine Wiener Spezialität. Diese Schokoladentorte ist mit Marmelade gefüllt.

die Sachertorte

WORTHILFE	
wie	**zoals**
Bezirke	**wijken**
ganze	**hele**

6 **Lees de tekst *Wien*. Beantwoord de vragen.**

1 Waarom wordt Wenen met Berlijn vergeleken? Vul de zin aan.

Berlijn en Wenen zijn allebei een .....

en een ..... .

2 Hoe noem je in Wenen de wijken van de stad? .....

3 Hoe wordt het centrum van Wenen ook genoemd? .....

4 Welk bekend kasteel staat er in Wenen? .....

5 Wat is een *Fiaker*? .....

6 Welke drie gerechten komen uit Wenen? .....

der Fiaker

STRATEGIE **SEHEN**

Je hoeft niet elk woord te begrijpen. Vaak kun je door de videobeelden begrijpen waarover het gaat.

7 **Lees eerst de strategie *Sehen*. Lees dan de zinnen. Bekijk de video *Wien*. Kies *richtig* of *falsch*.**

		richtig	falsch
1	De koetsier wil zelf de deur van de koets opendoen.	☐	☐
2	Judith heeft nog nooit *Kaiserschmarren gegeten*.	☐	☐
3	De originele *Wiener Schnitzel* is gemaakt van kalfsvlees.	☐	☐
4	Deze kok slaat de hele dag alleen maar vlees plat.	☐	☐
5	Het bedrijf *Figlmüller* verkoopt een half miljoen *Schnitzel* per jaar.	☐	☐
6	Judith betaalt 40 euro voor een doosje met *Sachertorte*.	☐	☐

LESEN

8 **A** **Lees de e-mail van Marwa op blz. 14. Bekijk ook de afbeeldingen. Beantwoord de vragen.**

1 Waar in Wenen woont Marwa's tante?
- ○ A bij de Donau
- ○ B bij een park
- ○ C bij het centrum

2 Wat kun je in de *Spanische Hofreitschule* doen?
- ○ A Je kunt daar naar voorstellingen kijken.
- ○ B Je kunt daar op paardrijles.
- ○ C Je kunt daar paarden verzorgen.

3 Wat schrijft Marwa over de *Prater*?
- ○ A De *Prater* is een reuzenrad.
- ○ B Je kunt de *Prater* gratis bezoeken.
- ○ C Marwa is vandaag in de *Prater* geweest.

4 Wat schrijft Marwa over het café?
- ○ A Zij wil daar abrikozenijs bestellen.
- ○ B Zij wil daar een bijzondere soort koffie proeven.
- ○ C Zij wil daar taart gevuld met jam nemen.

B **Welke van de bezienswaardigheden uit de e-mail zou jij graag willen bezoeken? Waarom?**

.....

C **Lees de e-mail van Marwa nog een keer. Wat betekenen de getallen in de tekst? Leg uit in het Nederlands.**

250: Er zijn meer .....

450: .....

1 000: .....

E-MAIL ▼

Hallo Nadira,

ich bin bei meiner Tante in Wien. Sie wohnt in der Nähe vom Zentrum. Wien ist so schön! Die alten Gebäude, die Donau und die vielen Parks – einfach super!

die Lipizzaner

Heute möchten meine Tante und ich zur **Spanischen Hofreitschule**. Das ist die älteste Hofreitschule der Welt. Sie wurde vor mehr als 450 Jahren gebaut. In der Spanischen Hofreitschule gibt es Vorstellungen mit Pferden. Die Pferde sind weiß und heißen Lipizzaner.

Und morgen besuchen wir den Prater! Das ist ein großer **Freizeitpark** in Wien. Es gibt dort **über** 250 Attraktionen. Ich freue mich schon! 😍 Das Riesenrad ist das **Wahrzeichen** vom Prater und von Wien. Der **Eintritt** ist kostenlos! Aber für die Attraktionen müssen wir bezahlen.

der Prater mit dem Riesenrad

Danach gehen wir in ein Kaffeehaus. In Wien gibt es fast 1 000 Kaffeehäuser! Dort können Menschen viele verschiedene Kaffeesorten trinken und Kuchen essen. Ich bestelle natürlich die Sachertorte. Die Sachertorte ist mit Marmelade aus Aprikosen gefüllt. Und ich liebe Aprikosen! 😋

Ich schicke dir heute Abend noch Fotos aus Wien.

Liebe Grüße
Marwa

WORTHILFE

Spanische Hofreitschule	**Spaanse Rijschool** (in Wenen)
Freizeitpark	**pretpark**
über	**meer dan**
Wahrzeichen	**symbool**
Eintritt	**toegang**

GRAMMATIK A LERNBOX, SEITE 64

Het regelmatige werkwoord met stam op *-d* of *-t* of *s*-klank

In *Kapitel* 1 heb je geleerd hoe je regelmatige werkwoorden volgens de basisregel (de *esttenten*-regel) vervoegt.

In *Kapitel* 3 heb je geleerd dat regelmatige werkwoorden met de stam op *-d* of *-t* een extra *-e-* krijgen bij *du*, *er/sie/es* en *ihr*.

In *Kapitel* 3 heb je ook geleerd dat regelmatige werkwoorden met de stam op een *s*-klank (s, ß, ss, z) bij *du* alleen *-t* als uitgang krijgen.

9 Vul de tabel in.

	BESTELLEN	MELDEN	ARBEITEN	REISEN
	bestell-	**meld-**	**arbeit-**	**reis-**
ich	bestelle			
du				
er/sie/es				
wir	bestellen			reisen
ihr				
sie/Sie		melden	arbeiten	reisen

10 Gebruik *Grammatik* A.

A Onderstreep eerst het onderwerp in elke zin. Vul dan de juiste vorm van het werkwoord in.

1 wohnen — Ich wohne im ersten Bezirk von Wien.
2 spielen — Die Kinder? Sie _____ vor dem Gebäude.
3 kaufen — Wir _____ morgen eine Sachertorte.
4 lernen — _____ du in der Schule auch Französisch?
5 hören — _____ ihr die Pferde?
6 sagen — Was _____ Sie, Herr Pichler?

B Onderstreep eerst het onderwerp in elke zin. Vul dan de juiste vorm van het werkwoord in.

1 arbeiten — Frau Huber arbeitet in der Umgebung von Wien.
2 antworten — Leonard _____ nicht.
3 baden — _____ ihr auch in der Donau?
4 melden — Jonas _____ sich oft in der Klasse.
5 reden — Mein Halbbruder _____ viel!
6 warten — _____ du bitte vor dem Schloss auf mich?

C Onderstreep eerst het onderwerp in elke zin. Vul dan de juiste vorm van het werkwoord in.

1 reisen — Reist du im Sommer nach Österreich?
2 hassen — Meine Eltern _____ Wiener Schnitzel!
3 reisen — Wohin _____ Björn im Juli?
4 küssen — Ich _____ meine kleine Cousine.
5 tanzen — Warum _____ du nicht gern?
6 heißen — Ein Stadtteil _____ in Wien ‚Bezirk'.

11 **Vul de juiste vorm van het werkwoord in.**

Hier esse ich gerne!

In Wien gibt es viele tolle Restaurants. Aber am liebsten esse ich bei *Figlmüller*. Dieses Restaurant (1 *machen*) ..... die besten Schnitzel in Wien! Mein Neffe (2 *arbeiten*) ..... dort als Koch. Meine Familie (3 *mieten*) ..... eine Wohnung in der Nähe. Darum (4 *besuchen*) ..... meine Eltern dieses Restaurant auch oft.

Nach der Schule gehe ich fast jeden Tag ins Café *Neko*. Es ist ein Katzencafé. Ich (5 *lieben*) ..... nämlich Katzen. Mein Lieblingskater (6 *heißen*) ..... Tommy. Ich (7 *bestellen*) ..... dort immer einen Pfannkuchen für mich und etwas Leckeres für Tommy. Mein bester Freund kommt nicht mit. Er (8 *hassen*) ..... Katzen.

12 **Vertaal de werkwoorden in het Duits. Vul dan de juiste vorm in.**

1 *leren* Heute lernen wir für die Klassenarbeit.

2 *luisteren* Welche Musik ..... du gern?

3 *praten* ..... ihr jetzt mit Renate?

4 *wachten* ..... Sie bitte auf mich!

5 *heten* Der Dom in Wien ..... Stephansdom.

6 *kosten* Wie viel ..... ein Stück Sachertorte?

GESPRÄCHE FÜHREN

13 **A** **Beantwoord de vragen in hele zinnen. Schrijf de getallen voluit. Gebruik de tekst *Wien* en de e-mail van Marwa op blz. 12 en 14.**

	MICHA	MIROSLAV
1	Was ist der Prater?	Das ist ein Freizeitpark.
2	Wie viele Attraktionen gibt es im Prater?	Im Prater gibt es ..... .
3	Was kannst du im Kaffeehaus essen?	Du kannst ..... .
4	Wie viele Kaffeehäuser hat Wien?	Wien hat rund ..... .
5	Wie viele Kutschen gibt es in Wien?	In Wien gibt es ungefähr ..... .
6	Wie heißt das Zentrum von Wien?	Das Zentrum von Wien heißt ..... .

B **Verdeel de rollen. De een stelt de vragen, de ander geeft antwoord. Wissel daarna van rol.**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 1** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 2 Hör und lies mal

LERNZIELE ERK

HÖREN

- Je kunt informatie over personen en plaatsen begrijpen.

LESEN

- Je kunt een kort sprookje met behulp van afbeeldingen begrijpen.

LERNZIELE

AUSSPRACHE

- Je weet dat Duitse klinkers soms lang en soms kort worden uitgesproken.

GRAMMATIK

- Je kent de betekenis en de tegenwoordige tijd van de modale hulpwerkwoorden *dürfen*, *möchten*, *mögen*.

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 1, SEITE 60

14 **Lees het recept. Schrijf de getallen voluit.**

Rezept: Kaiserschmarren

Der Kaiserschmarren kommt aus Österreich. Es ist ein dicker Pfannkuchen in kleinen Stücken. Für diesen **Nachtisch** brauchst du Eier, Milch und Mehl, Rosinen und Zucker.

Mehl, Butter, Zucker, Milch und Eier

Die **Zutaten**

240 zweihundertvierzig Gramm Mehl

250 ..... Milliliter Milch

125 ..... Milliliter Mineralwasser

Salz

6 ..... Eier

100 ..... Gramm Zucker

120 ..... Gramm Rosinen

Butter

Puderzucker

Pflaumenmarmelade

WORTHILFE	
Nachtisch	**nagerecht**
Zutaten	**ingrediënten**
Pflaumen	**pruimen**

Kaiserschmarren in der Bratpfanne

15 **Kies eerst het juiste woord in elke zin. Vertaal daarna de woorden in het Nederlands.**

1 *Das Gebäude* / ~~*Das Pferd*~~ ist alt: aus dem Jahr 1870. .....

2 *Dort* / *Fast* ist die Spanische Hofreitschule! .....

3 In diesem Restaurant kannst du leckere *Pfannkuchen* / *Pferde* bestellen. .....

4 *Das Fleisch* / *Die Marmelade* ist aus Aprikosen. .....

5 Mein Vater besucht oft *Pfannkuchen* / *Schlösser*. .....

6 Meine Eltern *bezahlen* / *trinken* nur Tee. Kaffee finden sie nicht lecker. .....

AUSSPRACHE

TIPP **AUSSPRACHE**

In het Duits worden klinkers soms lang en soms kort uitgesproken. De volgende regels kunnen je helpen:

- voor een dubbele medeklinker: kort — *nennen, die Wolle, der Kuss*
- met een h of een dubbele klinker: lang — *das Huhn, das Boot*
- aan het einde van een lettergreep: lang — *holen, sagen*
- voor ß: lang — *der Gruß*

16 **A** **Lees eerst de tip. Luister dan naar het fragment *Aussprache 4.1*. Spreek de woorden na.**

1 der Kamm – kam
2 die Hölle – die Höhle
3 denn – den
4 das Fell – der Fehler
5 das Lamm – lahm
6 das Schiff – schief
7 die Tonne – der Ton
8 die Sonne – ohne
9 die Hütte – die Hüte
10 die Mitte – die Miete
11 die Lippe – die Liebe
12 füllen – fühlen

B **Lees eerst de woorden. Onderstreep de klinkers uit de stam, die je kort uitspreekt. Luister daarna naar het fragment *Aussprache 4.2* en spreek de woorden na.**

1 laden – hängen – Käse
2 Rose – Löffel – Löwe
3 nur – Büro – Tüte
4 Vater – Bälle – Gläser
5 gut – füllen – Bücher
6 schon – Götter – hören
7 Tag – Gäste – Bär
8 du – Müsli – Sünden
9 toll – plötzlich – Größe
10 lecker – süß – Schokolade

C **Luister naar het fragment *Aussprache 4.3* en lees mee.**

1 Der Fluss Donau ist sehr lang.
2 Der Pfannkuchen ist sehr groß geworden.
3 Bei dem Wetter besuche ich nicht das Schloss.
4 Hast du schon viel Spaß?
5 Die Straße zum Zoo ist schön.

D **Lees elkaar om de beurt de zinnen van C voor.**

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 2, SEITE 60

17 **A** **Vul de woorden in de juiste zin in. Vertaal dan het woord in het Nederlands. Kies uit:**
Imbiss – kochen – Stück – süß – ~~verschieden~~ – zeigen

1 Mein Bruder ist groß, ich bin klein. Wir sind sehr verschieden. — verschillend
2 Ich möchte ein _____ Sachertorte, bitte. — _____
3 _____ wir zusammen Spaghetti? — _____
4 Bei einem _____ kannst du Essen und Getränke kaufen. — _____
5 Unsere Freunde _____ uns Wien. — _____
6 Der Kaiserschmarren ist _____. — _____

B **Zoek vier woorden uit de *Lernbox* van *Lektion* 2 in de woordslang. Streep de woorden door.**

C **Vul eerst de vier gezochte woorden van B in de juiste zin in. Vertaal dan de woorden in het Nederlands.**

1 Möchten Sie etwas essen ? — eten
2 Welches Café möchtest du uns _____ ? — _____
3 In diesem Restaurant ist es sehr _____ . — _____
4 Wir _____ leckere Würstchen. — _____

HÖREN

Typisch Wien

Wien ist bekannt für die vielen Imbisse. In Wien heißen diese Imbisse *Würstelstände*. An einem Würstelstand werden viele Sorten Wurst verkauft. Eine andere Wiener Tradition sind die Kaffeehäuser. Dort kannst du lange sitzen, einen Kaffee trinken und Kuchen essen. Kaffeehäuser sind oft **altmodisch eingerichtet**. Sie sind sehr gemütlich.

WORTHILFE	
altmodisch	**ouderwets**
eingerichtet	**ingericht**

ein Wiener Würstelstand

ein Wiener Kaffeehaus

18 **Lees de tekst *Typisch Wien* op blz. 19. Beantwoord de vragen.**

1 Wat kun je bij een *Würstelstand* kopen? .....

2 Hoe ziet een *Kaffeehaus* eruit? .....

TIPP **WORTSCHATZ**

In Duitsland begroet je elkaar met 'Hallo' of 'Guten Tag'.
In Zuid-Duitsland en in Oostenrijk begroeten de mensen elkaar ook met 'Servus' of 'Grüß Gott'.

19 **A** **Lees eerst de tip en de zinnen per fragment. Luister dan naar de fragmenten *Leckeres Essen aus Wien*.**
Kies *richtig* of *falsch*.
Waar kun je in Wenen goed eten? Wat zijn de typische specialiteiten uit Wenen? Timo heeft in zijn podcast drie personen uit Wenen geïnterviewd.

	richtig	**falsch**
Fragment 1		
1 Timo wil weten wat de vrouw graag eet.	☐	☐
2 De vrouw zegt dat de *Würstelstand* de hele dag open is.	☐	☐
Fragment 2		
3 In een *Kaffeehaus* kun je ook *Kaiserschmarren* eten.	☐	☐
4 In *Café Central* vind je alleen maar inwoners van Wenen.	☐	☐
Fragment 3		
5 Restaurant *Hausbar* heeft veel verschillende gerechten.	☐	☐
6 Het restaurant gebruikt ingrediënten uit de regio.	☐	☐

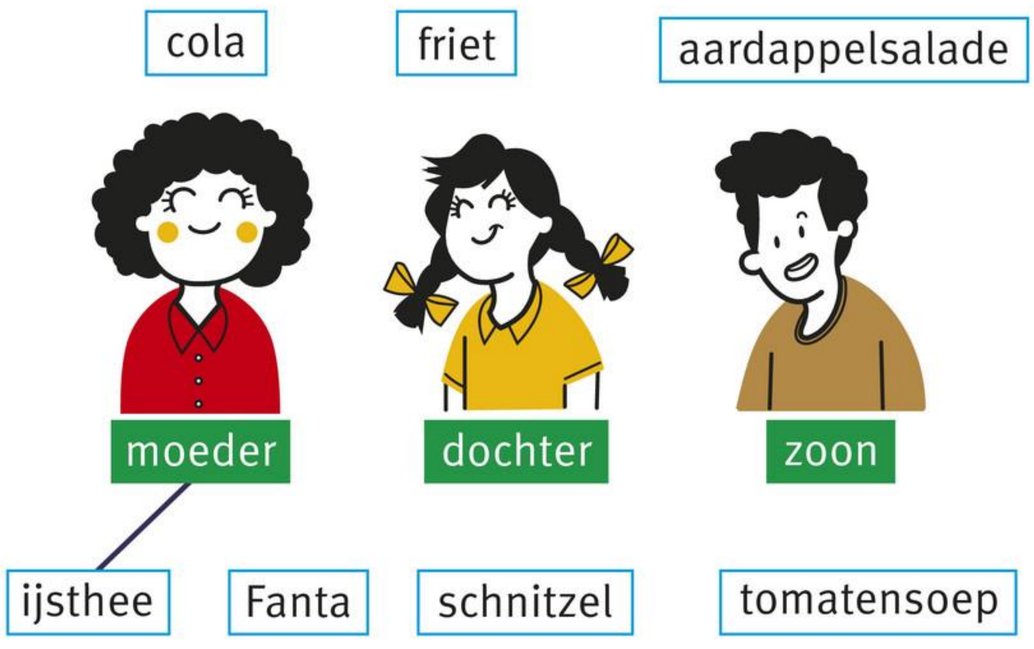
B **Luister nog een keer naar de fragmenten *Leckeres Essen aus Wien*. Kies het juiste nummer van het stadsdeel.**

1 Der *Wiener Würstelstand* ist im *ersten* / *vierten* / *achten* Bezirk.

2 Das *Café Central* ist im *ersten* / *vierten* / *achten* Bezirk.

3 Das Restaurant *Hausbar* ist im *ersten* / *vierten* / *achten* Bezirk.

G **20** **Luister naar het fragment *Im Restaurant*. Beantwoord de vraag.**
Wie krijgt wat? Verbind.

LESEN

Tischlein deck dich

Ein Märchen von den Brüdern Grimm

In einem Dorf lebt ein alter Mann. Der Mann hat einen Sohn. Der Sohn arbeitet als Zimmermann. Er ist sehr fleißig und darum bekommt er von seinem Meister ein besonderes Tischlein. Der Meister sagt zu dem Tischlein: „Tischlein, deck **dich**.“ Auf dem Tischlein stehen plötzlich ein Teller, ein Messer, eine Gabel und ein großes Glas. Auf dem Teller liegen ein Stück Fleisch und Fisch und in dem großen Glas ist roter Wein. Der Sohn freut sich! Er geht schnell nach Hause. Er will das Tischlein seinem Vater zeigen.

Auf dem Weg übernachtet er in einer **Pension**. Er zeigt dort das Tischlein dem **Wirt**. Er sagt: „Tischlein, deck dich“ und das Tischlein füllt sich mit Gerichten und Suppen! In der Nacht, wenn der Junge schläft, nimmt der alte Wirt das Tischlein weg. Er stellt ein anderes Tischlein auf den Platz.

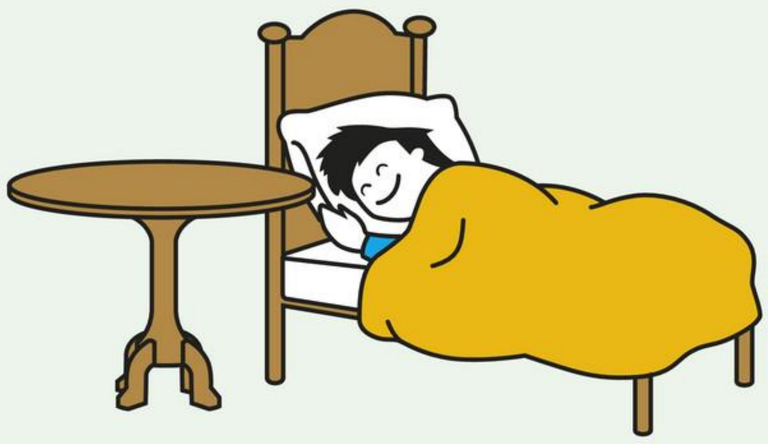
Als der Sohn zu Hause ist, zeigt er seinem Vater das Tischlein. Er sagt: „Tischlein, deck dich“, aber das Tischlein bleibt **leer**. Der arme Sohn merkt jetzt, dass es ein anderes Tischlein ist.

WORTHILFE	
Märchen	**sprookje**
dich	**je**
Pension	**pension**
Wirt	**gastheer**
leer	**leeg**

a .....

b .....

c .....

d .....

e 1

21 **A** **Lees eerst de titel van het sprookje. Kijk ook naar de afbeeldingen. Beantwoord de vragen.**

1 Welke sprookjes van de gebroeders Grimm ken je? .....

.....

2 Wat betekent *Tischlein deck dich*? Vertaal de titel in het Nederlands. .....

3 Waar gaat het sprookje over, denk je? .....

.....

B **Lees nu het hele sprookje *Tischlein deck dich*. Kijk daarna nog een keer naar de afbeeldingen a tot en met e onder de tekst. Zet de afbeeldingen in de goede volgorde. Schrijf bij de afbeeldingen de nummers 2 tot en met 5.**

C **Lees het sprookje *Tischlein deck dich* nog een keer. Wat is het probleem met het tafeltje?**

- ○ A De vader vindt het tafeltje niet mooi.
- ○ B Het tafeltje is kapot.
- ○ C Iemand heeft het tafeltje gestolen.

★ **D** **Ken je nog meer sprookjes die over eten gaan? Zo ja, welke?**

.....

GRAMMATIK B LERNBOX, SEITE 65

De modale hulpwerkwoorden *dürfen, mögen, möchten*

22 **A** **Lees *Grammatik* B. Beantwoord de vragen.**

1 Wat betekent *dürfen* in het Nederlands? .....

2 Welke vier betekenissen heeft *mögen*?

- ☐ A aardig/leuk vinden
- ☐ B graag willen
- ☐ C houden van
- ☐ D iemand mogen
- ☐ E iets mogen doen
- ☐ F lusten

3 Welk werkwoord van *Grammatik* B heeft géén klinkerwissel? .....

4 Welke vormen van *dürfen* en *mögen* hebben een andere klinker dan het hele werkwoord?

Kies: de vormen in het *enkelvoud* / *meervoud*

B **Vul de tabel in.**

	DÜRFEN (*mogen*)	**MÖGEN (*mogen, lusten, houden van, aardig/leuk vinden*)**	**MÖCHTEN (*graag willen*)**
ich			
du			
er/sie/es			
wir		mögen	
ihr	dürft		
sie/Sie			möchten

23 **Gebruik *Grammatik* B.**

A **Onderstreept eerst het onderwerp in elke zin. Vul dan de juiste vorm in. Kies uit:**
darf – darfst – ~~mag~~ – möchte – möchten – mögen

1 Ahmad mag Pizza Margherita.

2 Du bist vierzehn Jahre alt. Du _____ noch nicht Auto fahren.

3 Wir _____ unsere Lehrerinnen und Lehrer.

4 Ich _____ nicht alleine nach Österreich fahren. Meine Eltern wollen das nicht.

5 Ich _____ bitte zwei Kugeln Eis: Banane und Schokolade.

6 Fanya und Eva _____ auch ein Eis kaufen.

B **Vul de juiste vorm in.**

1 möchten — Luna möchte keine Suppe essen.

2 dürfen — Omar hat eine Allergie. Er _____ keine Milch trinken.

3 mögen — Ich _____ diesen Imbiss. Ich esse hier immer sehr gut.

4 dürfen — _____ ihr im Sommer allein nach Wien fahren?

5 möchten — Richard und Mo _____ das Schloss Schönbrunn sehen.

6 mögen — Azra _____ Selim sehr gern.

★ **24** **Vertaal eerst het werkwoord in het Nederlands. Vul dan de juiste vorm in.**

1 *leuk vinden* — Viele Tourist*innen mögen das Café Central im ersten Bezirk.

2 *mogen* — Jarna ist fünfzehn Jahre alt. Sie _____ noch kein Bier trinken.

3 *lusten* — _____ ihr Apfelstrudel mit Vanillesoße?

4 *graag willen* — Meine Oma _____ in die Staatsoper gehen.

5 *aardig vinden* — _____ du Paul? – Ich finde ihn nett.

6 *houden van* — Henrik _____ Kunst. Er besucht oft das Hundertwasserhaus.

GESPRÄCHE FÜHREN

25 **A** **Vertaal eerst het werkwoord. Vul dan de juiste vorm in. Gebruik *Grammatik* B op blz. 65.**

B **Verbind de vragen met de juiste antwoorden.**

A (*smaken*)

Schmeckt die Sachertorte?

B (*maken*)

Womit ..... ihr Kaiserschmarren?

C (*willen*)

..... die beiden Touristinnen in das Schloss?

D (*houden van*)

..... du Currywurst?

E (*graag willen*)

..... du zu einem Würstelstand?

F (*mogen*)

..... du mit ins Kaffeehaus?

○ **1** (*smaken*)

Ja, die Torte schmeckt fantastisch.

○ **2** (*lusten*)

Ja, ich ..... diese Wurst.

○ **3** (*maken*)

Wir ..... Kaiserschmarren mit Rosinen.

○ **4** (*mogen*)

Nein, ich ..... nicht mitkommen.

○ **5** (*graag willen*)

Ja, das ..... ich gern.

○ **6** (*willen*)

Nur eine Touristin ..... in das Schloss.

C **Werk in tweetallen. Controleer eerst jullie antwoorden. Verdeel dan de rollen en speel het gesprek.**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 2** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 3 Sprich mal

LERNZIELE ERK

GESPRÄCHE FÜHREN

- Je kunt eten en drinken bestellen, vragen begrijpen en hierop reageren.

SPRECHEN

- Je kunt in korte zinnen over eten en drinken vertellen.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent de Duitse woorden voor eten en drinken.

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 2, SEITE 60

26 **Vertaal de vetgedrukte woorden in het Nederlands.**

1 Können wir hier auch etwas **essen** oder nur trinken? eten

2 Das Kaffeehaus ist an einem schönen **Ort**.

3 Deine Schwester und du, ihr seid wirklich sehr **verschieden**.

4 Kann ich heute Abend etwas **kochen**?

5 Ich kaufe immer eine Currywurst bei diesem **Imbiss**.

6 Der Apfelstrudel schmeckt sehr **süß**!

7 Kannst du uns das Restaurant **zeigen**?

8 Dein Zimmer ist sehr **gemütlich**.

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 3, SEITE 61

die Wurst

das Hühnchen

der Orangensaft

der Teller

die Gabel

das Messer

der Löffel

die Tasse

das Glas

die Flasche

27 **A** **Vertaal de woorden in het Duits en vul ze dan in.**

1 *nagerecht* Nimmst du auch ein Vanilleeis als _____?

2 *rekening* Wir möchten zahlen. Die _____ bitte!

3 *groente* Brokkoli ist ein _____.

4 *voorgerecht* Als _____ nehme ich Champignonsuppe.

5 *hoofdgerecht* Sind Bratkartoffeln ein _____?

6 *pasta* Haben Sie auch _____ mit Tomatensoße?

7 *kip* Er mag _____ mit Pommes.

8 *appelsap* Nora trinkt am liebsten _____.

9 *thee* Morgens trinken wir immer _____.

10 *water* Abends trinken wir meistens _____.

B **Schrijf onder de afbeelding de juiste Duitse woorden. Kies uit:**
gebakken aardappelen – groente – ijs – salade – vis

_____

_____

_____

mit _____

und _____

★ **C** **Vul het passende woord uit het *Bildwörterbuch* op blz. 25 in.**

1 Vorsicht! Das Messer ist sehr scharf (*scherp*)!

2 Ich esse die Suppe mit einem _____.

3 Kann ich bitte ein _____ Wasser haben?

4 Eine _____ hat meistens vier Zinken (*tanden*).

5 Die _____ ist aus Fleisch gemacht.

6 Im Café trinke ich gern eine _____ Kakao.

28 **A** **Vertaal de woorden in het Duits.**

1 Tai möchte (*gebakken aardappelen*) Bratkartoffeln essen.

2 Jara möchte ein (*ijsje*) _____ bestellen.

3 Herr Künnert möchte (*appelsap*) _____ trinken.

4 Mo möchte das (*hoofdgerecht*) _____ bezahlen.

5 Bella möchte eine (*soep*) _____ essen.

6 Rocco möchte kein (*groente*) _____ bestellen.

B **Lees eerst het voorbeeld. Verdeel de rollen. De een maakt van zin 1 tot en met 3 van opdracht A een vraagzin, de ander geeft antwoord. Wissel daarna van rol: maak vraagzinnen van zin 4 tot en met 6 en geef antwoord.**

Voorbeeld: Tai möchte Bratkartoffeln essen.

Vraagzin: Was möchte Tai essen?
Antwoord: Tai möchte Bratkartoffeln essen.

REDEMITTEL LERNBOX LEKTION 3, SEITE 61

29 **A** **Luister naar de audio *Redemittel* en lees mee.**

B **Vertaal de woorden in het Duits en vul de zinnen aan.**

1 *Wat wilt u graag* Was möchten Sie trinken?
2 *Ik wil graag* _____ Pommes mit Mayo bestellen.
3 *alstublieft* Ein Glas Wasser, _____.
4 *Sorry* _____, was sind Knödel?
5 *contant betalen* Ich möchte _____.
6 *Het was* _____ lecker.

C **Vertaal de vragen.**

1 *Wat wilt u bestellen?* Was möchten Sie bestellen?
2 *Wat wil je drinken?* _____
3 *Heeft het gesmaakt?* _____
4 *Wil je een toetje?* _____
5 *Wat vind je niet zo lekker?* _____
6 *Kan ik hier pinnen?* _____

D **Beantwoord de vragen van C in hele Duitse zinnen.**

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____
5 _____
6 _____

E **Verdeel de rollen en speel het gesprek. De een leest de vragen van C, de ander leest de antwoorden van D. Wissel daarna van rol.**

GESPRÄCHE FÜHREN / SPRECHEN

TIPP **KULTUR**

In Oostenrijk staat vaak *Almdudler* op de menukaart. Dat is een Oostenrijkse kruidenlimonade met prik. Op de flessen zie je een stelletje in klederdracht. Zij heten Marianne en Jakob.

GESPRÄCH ▼

Im Restaurant

Kellner: Guten Tag! Was möchten Sie bestellen?
Ramin: Guten Tag. Ich möchte bitte einen Almdudler bestellen.
Frau Tomala: Kann ich bitte eine Cola haben?
Kellner: Gerne.

später
Kellner: Bitte schön.
Ramin: Danke!
Kellner: Möchten Sie eine Vorspeise essen?
Ramin: Ja, gerne. Ich möchte bitte die Champignonsuppe bestellen.
Frau Tomala: Ich nehme einen Salat, bitte.
Kellner: Möchten Sie auch schon das Hauptgericht bestellen?
Ramin: Ich nehme das Wiener Schnitzel mit Pommes, bitte!
Frau Tomala: Ich nehme das Hühnchen mit Bratkartoffeln, bitte.
Kellner: Gerne.

später
Kellner: Hat es geschmeckt?
Frau Tomala: Ja, es hat sehr gut geschmeckt.
Kellner: Möchten Sie noch einen Nachtisch bestellen?
Ramin: Ich nehme ein Vanilleeis mit **Schlagsahne**.
Frau Tomala: Nein, danke. Ich nehme nur eine Tasse Kaffee.
Kellner: Kommt **sofort**.

später
Frau Tomala: Die Rechnung, bitte. Ich möchte zahlen. Kann ich bar zahlen?
Kellner: Ja, natürlich! Das macht dann 45 Euro 70.
Frau Tomala: Hier sind 50 Euro, **stimmt so**.
Kellner: Vielen Dank und einen schönen Tag noch.
Frau Tomala: Auf Wiedersehen!
Ramin: Tschüs!

WORTHILFE	
Schlagsahne	**slagroom** (in het Oostenrijks *Schlagobers*)
sofort	**meteen**
stimmt so	**dat is goed zo / houdt u de rest maar**

TIPP **WORTSCHATZ**

In Duitsland en Oostenrijk is het gebruikelijk om rond 10% fooi te geven. Je zegt dan: *Stimmt so*, wat letterlijk "het klopt zo" betekent.
Vaak wordt ook gevraagd: *Zusammen oder getrennt?* Dus of je de rekening wilt splitsen of niet.

30 **A** **Lees de tips. Luister naar het fragment *Im Restaurant*. Lees mee.**

B **Lees de zinnen. Kies *richtig* of *falsch*.**

		richtig	falsch
1	Ramin wil cola drinken.	☐	☐
2	Ramin lust geen champignonsoep.	☐	☐
3	Ramin en mevrouw Tomala bestellen hetzelfde hoofdgerecht.	☐	☐
4	Mevrouw Tomala wil geen nagerecht.	☐	☐
5	Mevrouw Tomala geeft een fooi.	☐	☐

C **Verdeel eerst de rollen (Frau Tomala en Ramin). Speel dan het gesprek. Wissel daarna van rol.**

31 **Lees de menukaart. Vul nog meer drankjes en gerechten in. Gebruik de *Lernbox* op blz. 61.**

Speisekarte

Getränke
eine Flasche Mineralwasser

.....
.....
.....

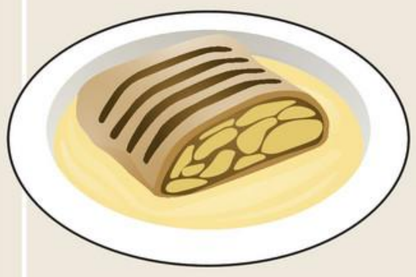

Vorspeisen
Brokkolisuppe

.....
.....
.....

Hauptgerichte
Fisch mit Bratkartoffeln

.....
.....
.....

Nachtisch
Tiramisu
Apfelstrudel

.....
.....
.....

G **32** **Vul in wat je wel of niet graag eet en drinkt. Vertel daar dan over. Lees eerst het voorbeeld.**
Bijvoorbeeld: *Mein Lieblingsessen ist Schnitzel / sind Nudeln. Mein Lieblingsgetränk ist Saft. Fisch mag ich nicht so gern. Ich esse sehr oft Gemüse. Am liebsten esse ich Pommes.*

Mein Lieblingsessen ist/sind ..... .

Mein Lieblingsgetränk ist ..... .

..... mag ich nicht so gern.

Ich esse sehr oft ..... .

Am liebsten esse ich ..... .

TIPP **SPRECHEN**

Bij een presentatie is vrij spreken belangrijk. Oefen daarom je presentatie een paar keer. Je kunt eventueel losse trefwoorden opschrijven. Je kunt ook de woorden in een mindmap met elkaar verbinden. Zo onthoud je de woordjes beter.

ERK **33** **A** **Lees de tip *Sprechen*. Wat zou je graag in een restaurant willen bestellen? Vul de tabel in het Duits aan. Gebruik eventueel een woordenboek.**

Vorspeise	
Hauptgericht	
Nachtisch	
Getränk	

B **Bereid een korte presentatie voor over je lievelingseten en -drinken:**

- Lees eerst het voorbeeld van Karim uit Wenen.
- Vervang de vetgedrukte woorden door je eigen woorden. Gebruik de tabel van A.
- Oefen de presentatie een paar keer. Let op je uitspraak van de lange en korte klinkers.

Beispiel: Servus, ich bin **Karim** aus **Wien**. Ich erzähle euch, was ich am liebsten im Restaurant esse. Als Vorspeise nehme ich meistens **Suppe**. Als Hauptgericht nehme ich oft **Pizza**. **Pizza** ist mein Lieblingsessen! Als Nachtisch esse ich am liebsten **Tiramisu**. Meistens trinke ich **Wasser** dazu. Was bestellt ihr so im Restaurant?

TRAINERS	Leer de **woorden** en **Redemittel** van **Lektion 3** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Flitskaarten (*Redemittel*)

TEST JEZELF	Leer de **woorden**, **Redemittel** en **grammatica** van **Lektion 1, 2 en 3** en maak de **Test jezelf online.**				
	Woorden	Redemittel	Grammatica	Lezen	Kijken/luisteren
Dit kan ik al					

FINALE

Lees eerst alle opdrachten. Kies dan de opdracht die jij gaat maken. Lees de Duitse zinnen niet voor, maar spreek vrij. Controleer of je alle punten hebt verwerkt. Lever dan de opdracht in. Vink daarna aan wat je al kunt in *Das kann ich schon!*

POSTER **Je ontwerpt een poster en houdt een presentatie over je droommenu.**

- Zoek minimaal drie foto's van gerechten die je op je droommenu wilt hebben.
- Ontwerp de poster.
- Schrijf bij elke foto één of twee zinnen in het Duits.
- Presenteer je poster aan een groepje of aan de hele klas.

TONEEL **Je speelt een restaurantscène.**

- Ontwerp een menukaart met drankjes, voorgerechten, hoofdgerechten en nagerechten.
- Verdeel de rollen: bediening, twee klanten.
- Elke klant bestelt een drankje en drie gerechten.
- Neem het gesprek op.

VLOG **Eten in je omgeving.**

- Zoek de menukaarten van drie eettenten in jouw omgeving (schoolkantine, snackbar, restaurant enzovoort).
- Kies op elke menukaart twee dingen die je daar kunt eten/drinken.
- Vertel je mening hierover: wat eet en drink je (niet zo) graag?
- Neem je vlog op.

Das kann ich schon!

	-	-/+	+	++
woorden en *Redemittel*	☐ Ik gebruik regelmatig niet-Duitse woorden en zinnen.	☐ Ik kan veel woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan bijna alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.
uitspraak en spreektempo	☐ Ik kan veel woorden nog niet goed uitspreken. Ik spreek nog erg langzaam.	☐ Ik kan veel woorden goed uitspreken. Ik spreek soms nog wat langzaam in het Duits.	☐ Ik kan de meeste woorden goed uitspreken. Ik kan best wel snel in het Duits spreken.	☐ Ik kan alle woorden goed uitspreken. Ik kan snel in het Duits spreken.
gesprek voeren	☐ Ik heb nog moeite om in het Duits te reageren. Ik reageer vaak heel kort.	☐ Ik kan meestal in het Duits reageren. Ik wacht af tot iemand anders wat zegt.	☐ Ik kan al goed in het Duits reageren. Ik begin steeds vaker uit mezelf een gesprek.	☐ Ik kan al heel goed in het Duits reageren. Ik neem meestal de leiding in het gesprek.

Kijk naar je antwoorden bij opdracht 2 van dit hoofdstuk. Heeft het je bij het leren geholpen dat je weet wat je eindopdracht is? Waarom wel/niet?

LESEN

Omas und Opas backen

In Wien wurde 2022 die erste Oma-Opa-Backschule der Welt geöffnet. Ältere Frauen und Männer zeigen dort, wie sie die tollsten Torten backen.

Wien ist der perfekte Ort, um das Backen zu lernen. Die 24 Omas und Opas zeigen, wie du die leckersten Kuchen und süßen Torten selbst backen kannst. Alle Generationen kommen an einem Tisch zusammen und backen: **Gugelhupf**, Sachertorte, Linzer Torte, Apfelstrudel und vieles mehr. Es gibt verschiedene Sorten Kuchen und **Plätzchen**, auch mit Marmelade gefüllt. Die Omas und Opas erklären alles und geben die besten Tipps. Wenn du einen Kurs machst, bekommst du natürlich auch alle Zutaten. Aber auch alle anderen Dinge wie Löffel, **Schüsseln** und Mixer kannst du **benutzen**.
Ein Kurs dauert ungefähr drei Stunden. Manchmal auch ein bisschen länger. Ab acht Personen gibt es hier auch Privatkurse für **Geburtstagsfeiern**.
Am Ende kannst du deine Torte oder deinen Kuchen mitnehmen und zu Hause essen und genießen. Die Kurse in der Oma-Opa-Backschule sind sehr beliebt! Backen macht einfach viel Spaß!

WORTHILFE

Gugelhupf	**tulband (cake)**
Plätzchen	**koekjes**
Schüsseln	**kommen**
benutzen	**gebruiken**
Geburtstagsfeiern	**verjaardagsfeesten**

1 **A** **In de tekst *Omas und Opas backen* zijn sommige woorden onderstreept. Lees de zinnen met de onderstreepte woorden. Vertaal deze woorden in het Nederlands.**

1 dort .....
2 Ort .....
3 süß .....
4 verschieden .....
5 Marmelade .....
6 essen .....
7 beliebt .....

B **Lees de tekst *Omas und Opas backen*. Kies het juiste antwoord.**

1 Welke zin over de oma-opa-bakschool klopt?
- ○ A De bakschool is in een gewoon schoolgebouw.
- ○ B Het is de eerste oma-opa-bakschool ter wereld.
- ○ C Oudere personen verkopen hier taarten en gebak.

2 Wat krijg je bij een cursus?
- ○ A alleen alle ingrediënten
- ○ B alle ingrediënten en een kookboek
- ○ C alle ingrediënten en een schort

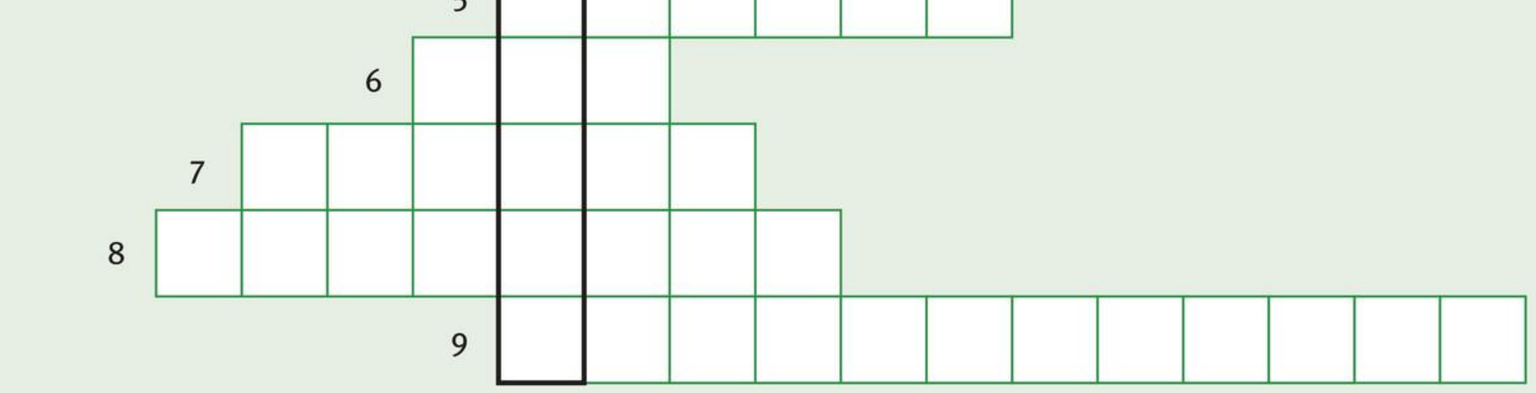
3 Hoelang duurt een cursus?
- ○ A drie uur
- ○ B vier uur
- ○ C acht uur

4 Wat gebeurt er met het gebak?
- ○ A Het wordt verkocht.
- ○ B Het wordt weggegooid.
- ○ C Je mag het mee naar huis nemen.

WORTSCHATZ

2 **A** **Vertaal de woorden in het Duits. Schrijf ze in de puzzel.**

1 sinaasappelsap
2 vork
3 rekening
4 fles
5 bord
6 ijs
7 water
8 kip
9 hoofdgerecht

B **Welk woord lees je van boven naar beneden?** .....

Vertaal dit woord. .....

REDEMITTEL

3 **Lees het gesprek. Jij bent in een restaurant. Vul het gesprek aan. Schrijf hele zinnen op.**

GESPRÄCH ▼

Kellner: Guten Tag! Was möchtest du trinken?

Du: (*Mag ik alstublieft een cola en een glas water?*) Kann ich bitte eine Cola und ein Glas Wasser haben?

Kellner: Natürlich, kommt sofort!

Kellner: Was möchtest du essen? Möchtest du eine Vorspeise essen?

Du: Ja, bitte. (*Ik neem een soep en een salade.*) .....

.....

Kellner: Gut. Und als Hauptgericht?

Du: (*Ik wil graag een schnitzel en frietjes met mayo, alstublieft.*) .....

.....

Kellner: Gerne. Kommt sofort.

Etwas später

Kellner: Hat es geschmeckt?

Du: Ja! (*Het heeft heel goed gesmaakt.*) .....

.....

Kellner: Das freut mich.

Etwas später

Du: (*Sorry. Kan ik alstublieft afrekenen?*) .....

.....

Kellner: Natürlich. Bar oder mit Karte?

Du: (*Pinnen graag.*) .....

Kellner: Das macht 42 Euro.

Du: Bitte schön. Stimmt so.

Kellner: Vielen Dank. Einen schönen Tag noch!

SPRECHEN

GESPRÄCH ▼

Im Café

Marijke arbeitet in einem niederländischen Café. Das Café ist auch bei deutschen Tourist*innen beliebt.

Marijke: Goedendag! Wat kan ik voor u doen?
Gast: Guten Tag! Sprechen Sie auch Deutsch?
Marijke: Aber natürlich! Was möchten Sie trinken?
Gast: Ich möchte bitte einen Apfelsaft bestellen.
Marijke: Möchten Sie auch etwas essen?
Gast: Ja, Pommes mit Mayo, bitte.
Marijke: Kommt sofort.
Gast: Oh und noch etwas.
Marijke: Ja?
Gast: Kann ich einen **Strohhalm** für den Apfelsaft haben?
Marijke: Entschuldigung! Können Sie bitte langsamer sprechen?
Gast: Natürlich! Noch einen Strohhalm für den Apfelsaft, bitte.
Marijke: Gerne. Kommt sofort!

Etwas später

Marijke: Bitte schön! Ihr Apfelsaft und die Pommes.
Gast: Danke, ... Moment! Aber das sind Pommes mit Ketchup! Ich habe Pommes mit Mayo bestellt.
Marijke: Oh! Entschuldigen Sie bitte!
Gast: Kein Problem.

Etwas später

Marijke: Bitte, die Pommes mit Mayo! Eine extra große Portion.
Gast: Danke! Kann ich sofort zahlen?
Marijke: Ja. Das macht dann 7 Euro 25 zusammen.
Gast: Bitte schön, 10 Euro. Stimmt so.
Marijke: Vielen Dank und einen schönen Tag noch!
Gast: Danke, **gleichfalls**.

WORTHILFE

Strohhalm	**rietje**
gleichfalls	**hetzelfde**

4 **A** **Lees eerst de vraag en de vier antwoorden. Luister dan naar het fragment *Im Café*. Lees de tekst niet mee. Kies de juiste antwoorden.**

Welke uitspraken passen bij het fragment?

- ☐ A De man bestelt patat met ketchup.
- ☐ B De man is boos op Marijke.
- ☐ C Marijke heeft een fout bij de bestelling gemaakt.
- ☐ D Marijke krijgt een fooi.

B **Lees nu de tekst *Im Café*. Controleer jouw antwoorden.**

5 **Maak de volgende opdracht. Gebruik daarbij de tekst *Im Café*, de *Lernbox* en de *Redemittel* van *Lektion* 3. Je mag ook een woordenboek gebruiken.**

- Bereid een gesprek voor zoals in de tekst. Kies eerst zelf twee verschillende drankjes en twee verschillende gerechten (niet cola en chips).
- Vervang het drinken en eten in de tekst. Vul jouw drankjes en gerechten in.
- Verdeel de rollen. De een speelt de bediening in het café, de ander speelt de gast. Speel het gesprek na en wissel ook van rol.

HÖREN

6 **Ga naar de online leeromgeving. Daar vind je de luisteropdracht *Einkaufen im Supermarkt*. Maak deze opdracht.**

HÖREN

7 **Ga naar de online leeromgeving. Daar vind je een luisteropdracht. Maak deze opdracht.**

SONG

8 **Ga naar de online leeromgeving. Daar vind je een video met opdrachten. Maak de opdrachten.**

KIOSK

9 **Kies online uit de *Kiosk* een leeskaart die je leuk vindt. Maak de opdrachten.**

Welke leeskaart heb je gekozen? Wat vond je ervan? Kies zoveel kaarten als je wilt.

SPIELE

10 **Ga naar de online leeromgeving. Download het spel *Memory* of vraag het spel aan je docent.**

LEKTION 4 Sieh und lies mal

LERNZIELE ERK

SEHEN

- Je kunt bekende woorden en zinnen in een jeugdprogramma over groente herkennen.

LESEN

- Je kunt specifieke informatie in blogs over levensmiddelen herkennen.

LERNZIELE

GRAMMATIK

- Je kunt een zelfstandig naamwoord vervangen door een persoonlijk voornaamwoord.

34 FINALE **Bekijk de Finale-opdracht op blz. 55 en beantwoord de vragen.**

1 Aan het einde van *Lektion* 6 kies je een Finale-opdracht. In de *Lektionen* 4 tot en met 6 werk je naar deze opdracht toe. Lees de drie keuzeopdrachten van *Lektion* 6 op blz. 55. Als je nu een keuze zou maken, welke opdracht kies je dan? Leg uit waarom.

2 Wat is je favoriete ontbijt of je favoriete lunch op school?

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 1, 2 UND 3, SEITE 60 UND 61

35 **Vertaal de zinnen in het Nederlands. Let op de juiste werkwoordsvorm.**

1 Dort ist der Imbiss. *Daar is de snackbar.*
2 Sie kocht Suppe.
3 Die Pfannkuchen sind süß.
4 Sie essen Fleisch und Bratkartoffeln.
5 Meine Eltern verkaufen das Gebäude.
6 Bestellst du eine Vorspeise?

36 **A** **Vertaal eerst de woorden in het Duits.**

1 de vork – het glas – de lepel – het mes
die Gabel – das Glas – der Löffel – das Messer
2 het appelsap – de thee – de salade – het water
3 het vlees – de groente – de kip – de worst
4 het ijs – het glas – het kopje – het bord

B **Welk woord hoort niet in het rijtje? Markeer dat woordin opdracht A.**

Voorbeeld: die Gabel – das Glas – der Löffel – das Messer

C **Bespreek waarom de woorden niet in de rij passen.**

Voorbeeld: Een glas hoort niet bij het bestek (vork, lepel, mes).

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 4, SEITE 62

37 **A** **Welk woord staat er? Vul in de vetgedrukte woorden de juiste klinkers (a, e, i, o, u) in.**

1 Möchtest du diesen Kuchen **prObi ren**? — proeven
2 Sakura kauft **L bensm ttel** auf dem Markt. ……
3 Auf dem Naschmarkt ist das **bst** nicht so teuer. ……
4 Tomaten und Brokkoli sind **G müse**. ……
5 Wir gehen **j tzt** in den Supermarkt. ……
6 Diese Wurst ist nicht **fr sch**. ……
7 Ich muss heute **inka fen**. ……
8 Dieses Gericht ist sehr **sch rf**! ……

B **Vertaal nu de vetgedrukte woorden in het Nederlands.**

SEHEN

Der Wiener Naschmarkt

Der bekannteste Markt in Wien ist der Naschmarkt. Der Name kommt von dem Wort ‚**naschen**'. Auf dem Markt kannst du nämlich die leckersten Lebensmittel probieren. Es gibt mehr als 120 **Marktstände** mit Gemüse, Obst, Fleisch, Fisch, **Käse** und **Gewürzen** aus vielen verschiedenen Ländern. Von montags bis samstags kannst du hier ab sechs Uhr morgens einkaufen.
Rund um den Wiener Naschmarkt gibt es viele Geschäfte, Restaurants und Cafés. Und jeden Samstag ist auf dem Naschmarkt der größte **Flohmarkt** von Wien.

der Naschmarkt in Wien

WORTHILFE	
naschen	**snoepen**
Marktstände	**marktkraampjes**
Käse	**kaas**
Gewürzen	**kruiden**
Flohmarkt	**rommelmarkt**

38 **Bekijk de afbeeldingen. Hoe heet de groente in het Duits? De letters staan hier van achter naar voren. Schrijf de woorden juist op.**

1 die erhöM

die Möhre

2 die ekruG

die .....

3 der eerroP

der .....

4 die sibrüK

der .....

5 die akirpaP

die .....

6 die enigrebuA

die .....

39 **Lees de tekst *Der Wiener Naschmarkt*. Beantwoord de vragen**

1 Op welke dagen is er *Naschmarkt* in Wenen? .....

2 Vanaf hoe laat kun je op de *Naschmarkt* winkelen? .....

3 Wanneer vindt de rommelmarkt op de *Naschmarkt* plaats? .....

4 Wat is er zo bijzonder aan deze rommelmarkt? .....

40 **A** **Lees eerst de vragen en de antwoorden per fragment. Bekijk dan de video. Kies het juiste antwoord.**

Fragment 1

1 Wat doet het groepje mensen op de *Naschmarkt*?

○ A Het groepje koopt de halve marktkraam leeg.

○ B Het groepje vraagt om gratis groente.

2 Wat doet Christoph?

○ A Hij brengt de mensen met zijn auto weg.

○ B Hij helpt de mensen met het dragen.

Fragment 2

3 Wat maakt Susanne van de wortels?

○ A een muziekinstrument

○ B eten

4 Waar lijkt de wortel-komkommer op?

○ A Op een blokfluit.

○ B Op een trechter.

Fragment 3

5 Hoeveel kilo groente wordt er gebruikt bij het optreden?

○ A dertien kilo

○ B dertig kilo

B **Van welke groente zou jij een instrument willen maken?**

.....

LESEN

BLOG ▼

Hallo! Ich bin Melanie. Gesundes Essen **ist nicht so mein Ding**. Ich esse lieber Chips und Schokolade. Dazu trinke ich gerne Cola. Ich weiß, dass diese Lebensmittel ungesund sind. In Schokolade ist zum Beispiel viel zu viel Zucker. Aber sie schmeckt so gut! Mittags esse ich in der Schule warm und auch gesund. Denn dort gibt es fast nur gesunde Lebensmittel: Suppen, Kartoffeln mit Fleisch oder Fisch, Gemüse, Milch. Und am Abend nehme ich Brot mit **Schinken** oder **Käse**.

Hallo, mein Name ist Wanja. Ich esse gern gesund. Darum esse ich jeden Tag viel Obst und Gemüse. Am liebsten mag ich Tomaten und Bananen. Zur Schule nehme ich oft einen Salat mit Tomaten und **Zwiebeln** mit. Manchmal esse ich auch einen Joghurt mit Obst. Meine Mutter und ich gehen oft zusammen einkaufen. Wir kaufen nur frische Lebensmittel.

Hallöchen! Ich bin Till. Mein großes Hobby ist Kochen! Ich kann viele Gerichte machen. Zu Hause habe ich viele Kochbücher. Beim Kochen benutze ich gerne frische Lebensmittel. Mein Lieblingsgericht ist Salat. Ich mache viele verschiedene Salate: Salat mit Hühnchen oder mit Fisch und Brokkoli. Und im Sommer liebe ich süße Obstsalate!

Hallo zusammen! Ich heiße Raffaela. Ich habe früher sehr viele süße und ungesunde Lebensmittel gegessen. Das war schlecht für mich. Ich hatte nämlich oft **Bauchschmerzen**. Jetzt esse ich gesund und ich fühle mich viel besser. Ich esse mehr Gemüse und manchmal auch Obst. Aber Obst mag ich nicht so. Am liebsten esse ich Bratwurst mit Pommes und Ketchup! Manchmal kaufe ich eine Bratwurst im Imbiss vor der Schule. Das möchte ich jeden Tag essen, aber das darf ich leider nicht. Dann bekomme ich nämlich wieder Bauchschmerzen.

WORTHILFE

ist nicht so mein Ding	**is niets voor mij**
Schinken	**ham**
Käse	**kaas**
Zwiebeln	**uien**
Bauchschmerzen	**buikpijn**

TIPP **KULTUR**

In Duitsland en Oostenrijk eten leerlingen op school een warme maaltijd tussen de middag. In de schoolkantine kun je dan bijvoorbeeld aardappels met vlees of groenteburgers eten. 's Avonds eet je in Duitsland en Oostenrijk vaak een boterham of iets kleins. Het is dus anders dan in Nederland.

41 **A** **Lees de tip *Kultur* op blz. 39 en lees de blogs. Beantwoord dan de vragen.**

1 Welke uitspraak over Melanie is juist?

- ○ A Zij doet samen met haar vader boodschappen.
- ○ B Zij eet graag groente.
- ○ C Zij lust geen fruit.
- ○ D Zij wil gezonder eten.

2 Welke uitspraak over Wanja is juist?

- ○ A Hij eet op school gezond.
- ○ B Hij eet 's avonds warm.
- ○ C Hij houdt niet van chips.
- ○ D Hij vindt cola te zoet smaken.

3 Welke uitspraak over Till is juist?

- ○ A Hij houdt van fruitsalades.
- ○ B Hij kan alleen salades maken.
- ○ C Hij lust geen broccoli.
- ○ D Hij wil leren koken.

4 Welke uitspraak over Raffaela is juist?

- ○ A Zij eet elke dag fruit.
- ○ B Zij eet geen vlees.
- ○ C Zij heeft vroeger ongezond gegeten.
- ○ D Zij lust geen groente.

B **Help jij soms bij het koken of kook je zelf weleens? Zo ja, wat kook je graag?**

GRAMMATIK C LERNBOX, SEITE 66

Van een zelfstandig naamwoord naar een persoonlijk voornaamwoord

42 **Lees *Grammatik* C. Vul het juiste woord in. Kies uit:**
~~*er*~~ – *es* – *sie* (ev) – *sie* (mv)

1 *Der*-woorden kun je vervangen door er.

Der Junge (*m*) geht einkaufen. Er geht einkaufen.

2 *Die*-woorden kun je vervangen door _____.

Backt unsere Lehrerin (*v*) eine Torte? Backt _____ eine Torte?

3 *Das*-woorden kun je vervangen door _____.

Das Kind (*o*) probiert eine Mandarine. _____ probiert eine Mandarine.

4 Woorden in het meervoud kun je vervangen door _____.

Die Lebensmittel (*mv*) sind frisch. _____ sind frisch.

43 **Vervang de vetgedrukte woorden door *er*, *sie* of *es*.**

1 **Die Stadt Wien** liegt in Österreich. — Sie ist die Hauptstadt von Österreich.
2 Schmeckt **der Salat** gut? — Nein, _____ ist nicht lecker.
3 Wie heißt **das Schloss** in Wien? — _____ heißt Schloss Schönbrunn.
4 **Die Töne** sind sehr laut. — Ja, _____ sind wirklich sehr laut.
5 **Der Fisch** ist nicht frisch! — Ja, _____ stinkt!
6 Sind **die Lebensmittel** hier teuer? — Nein, _____ sind billig.

TIPP **LESEN/SCHREIBEN**

Een elfje is een gedicht dat uit elf woorden op vijf regels bestaat.

SCHREIBEN

WIEN
Schloss Schönbrunn
Apfelstrudel und Sachertorte
Spaß im Wiener Prater
Servus

SALZBURG
Salzburger Dom
Wolfgang Amadeus Mozart
Skifahren in den Bergen
Super

44 **A** **Lees eerst de tip *Lesen*. Lees dan de elfjes over de twee Oostenrijkse steden.**

B **Hoe is een elfje opgebouwd? Vul het aantal woorden in.**

eerste regel: ein _____ Wort
tweede regel: _____ Wörter
derde regel: _____ Wörter
vierde regel: _____ Wörter
vijfde regel: _____ Wort

C **Schrijf op een extra blad in het Duits een elfje over jouw stad of jouw dorp. Je mag een (online) woordenboek gebruiken.**

D **Werk in tweetallen. Lees elkaar jullie elfjes voor. Wie heeft het mooiste elfje gemaakt?**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 4** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 5 Hör und lies mal

LERNZIELE ERK

HÖREN

- Je kunt informatie in luisterfragmenten over schooltuinen verstaan.

LESEN

- Je kunt een eenvoudig recept begrijpen.
- Je kunt een alledaags bord in een schoolkantine begrijpen.
- Je kunt een songtekst over eten begrijpen.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent de Duitse woorden voor de verschillende kleuren.

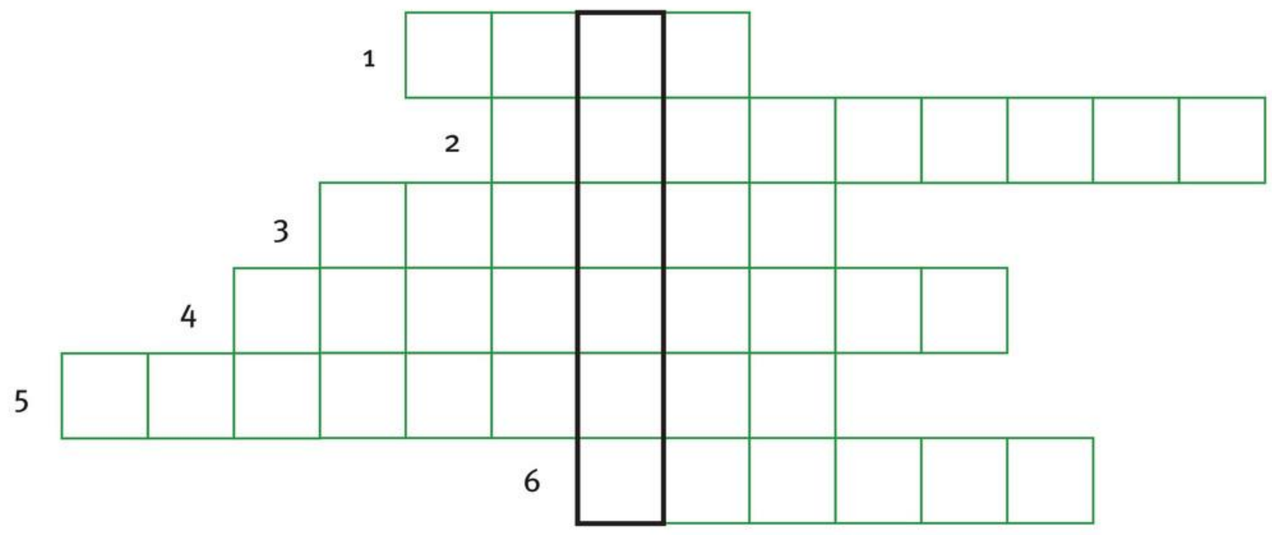
WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 4, SEITE 62 UND GRAMMATIK C, SEITE 66

45 **A** **Vul de woorden in de juiste zin in. Kies uit:**
einkaufen – frisch – jetzt – Löcher – ~~Obst~~ – probieren – schmecken
Er blijft één woord over.

1	Bananen und Kiwi sind Obst.	fruit
2	Die Bratkartoffeln ..... gut!	.....
3	Dieser Käse hat viele	.....
4	Ich gehe zum Supermarkt. Ich muss	.....
5	Möchtest du diese Suppe ..... ?	.....
6	Ist dieses Gemüse ..... ?	.....

B **Vertaal de ingevulde woorden van A in het Nederlands.**

C **Schrijf de Duitse woorden van A in de puzzel. Welk Duits woord ontstaat er van boven naar beneden? Schrijf ook de Nederlandse vertaling op.**

Duits woord: .....

Nederlandse vertaling: .....

D Vervang de vetgedrukte woorden door *er*, *sie* of *es*.

1 Ist **das Loch** groß? Nein, es ist klein.

2 **Die Frau** ist jung. Ja, _____ ist sehr jung.

3 Wie alt ist **dein Bruder**? _____ ist achtzehn Jahre alt.

4 Hörst du **die Töne**? Ja, _____ sind sehr laut.

5 Ist **die Suppe** heiß? Nein, _____ ist kalt!

6 Wie schmeckt **das Hauptgericht**? _____ schmeckt süß.

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 5, SEITE 62

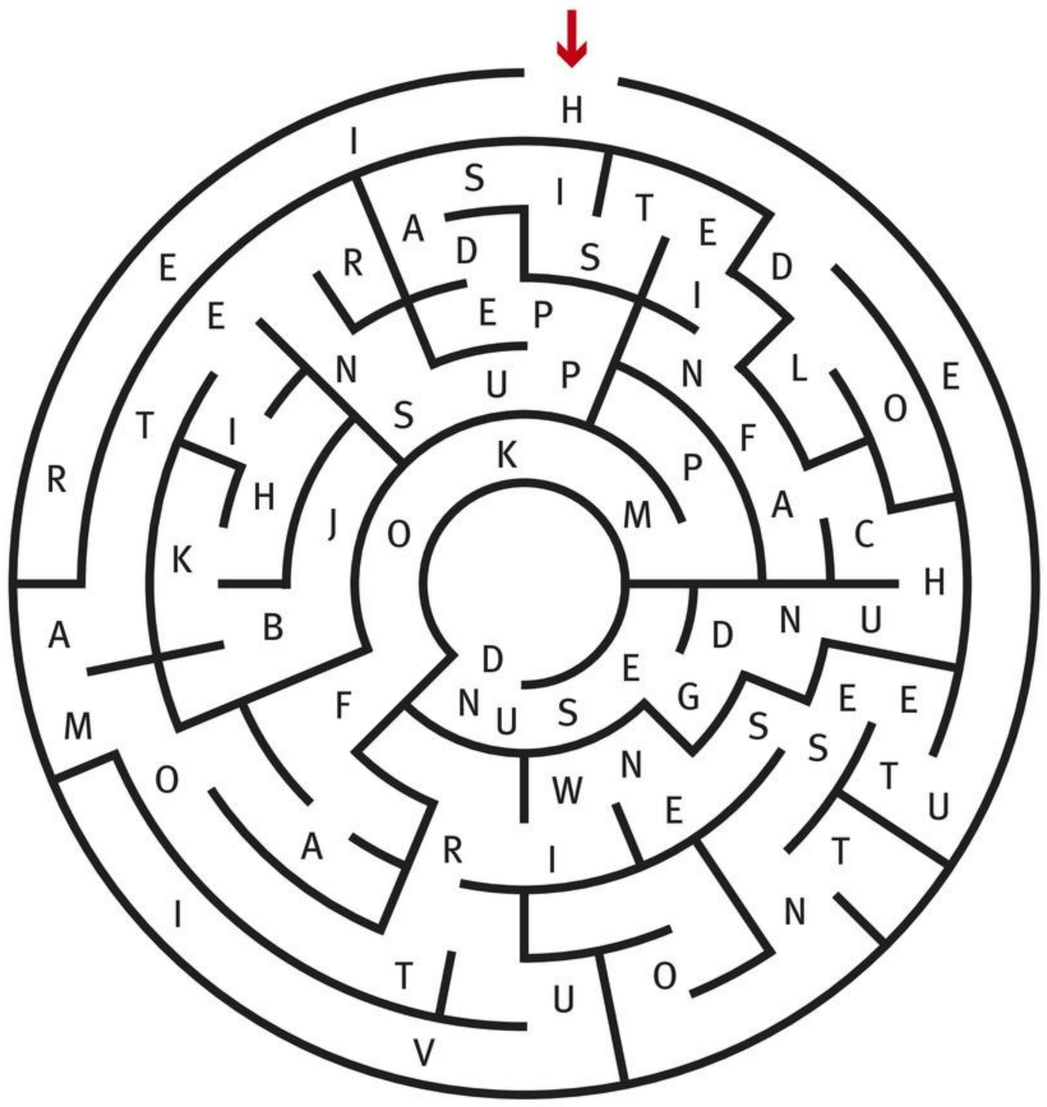
46 Vul eerst het juiste woord in. Vertaal het dan in het Nederlands. Kies uit:

brauchen – erzählen – Farbe – heute – ruhig – stehen – ~~Stühle~~

Er blijft één woord over.

1	In unserer Klasse stehen 32 Tische und Stühle.	stoelen
2	Blau ist eine schöne _____.	
3	Malte und Lennart _____ vor der Schule.	
4	Was wollt ihr uns _____?	
5	Es ist hier so _____!	
6	_____ Sie noch etwas, Herr Leonov?	

47 Vind de weg uit het doolhof. Verzamel onderweg allemaal letters.

Schrijf de letters op die je onderweg bent tegengekomen. Welke twee Duitse zinnen ontstaan er? Vertaal de zinnen ook in het Nederlands.

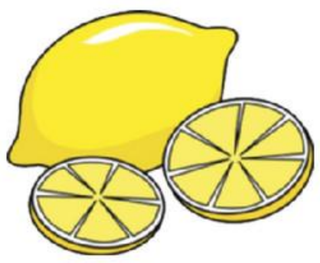
Duitse zinnen: _____

Nederlandse vertaling: _____

TIPP **WORTSCHATZ**

Je kunt nieuwe woorden op verschillende manieren onthouden. Je kunt een woord bijvoorbeeld verbinden met een ander woord of met een afbeelding of een lied. Je kunt er ook een rijtje of een zin bij bedenken.

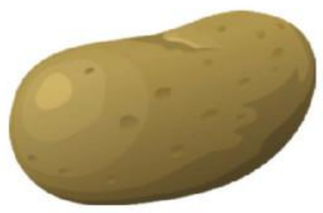
48 **A** **Lees eerst de tip. Welke kleur heeft het fruit / de groente? Vul de juiste kleur in.**

1 Die Zitrone ist .....

2 Der Apfel ist .....

3 Die Kartoffel ist .....

4 Die Pflaumen sind .....

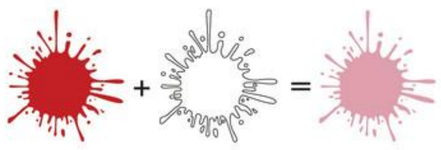

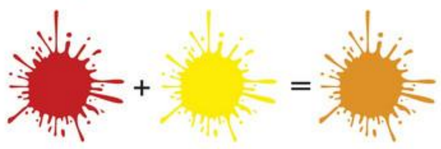
5 Der Blumenkohl ist .....

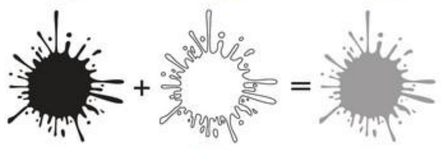

6 Die Kirschen sind .....

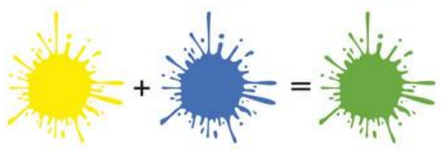
B **Welke kleur krijg je als je deze kleuren mengt? Vul het juiste woord in.**

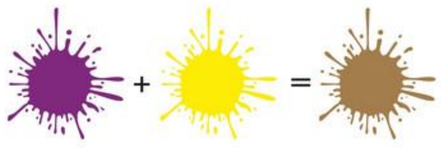
1 rot ..... + ... = ...

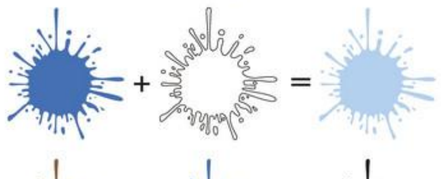
2 ..... + ... = ...

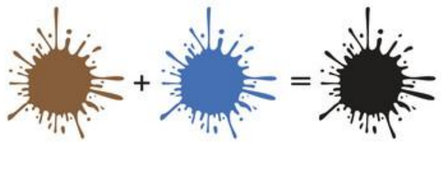
3 ..... + ... = ...

4 ..... + ... = ...

5 ..... + ... = ...

6 ..... + ... = ...

7 ..... + ... = ...

8 ..... + ... = ...

HÖREN

Unser Schulgarten

In Österreich und Deutschland haben viele Schulen einen eigenen Schulgarten. Hier können die Schülerinnen und Schüler selbst Gemüse **anbauen**. Das Gemüse aus dem Schulgarten wird in der **Schulmensa gekocht** und dann mittags gegessen.

WORTHILFE

anbauen	**verbouwen, kweken**
Schulmensa	**schoolkantine**
gekocht	**gekookt**

49 **Lees de tekst *Unser Schulgarten*. Beantwoord de vraag.**

1 Wat gebeurt er met de groente uit de schooltuin?

.....

.....

TIPP **KULTUR**

De meeste Duitse scholen bieden *AG* (*Arbeitsgemeinschaften*) aan. Dit zijn vrijwillige middagactiviteiten die je bij een vakdocent volgt. Er zijn veel verschillende activiteiten en elke school biedt iets anders aan. Zo hebben scholen bijvoorbeeld een *Schulgarten-AG*, een *Yoga-AG*, een *Sport-AG*, een *Manga-AG* of een *Robotik-AG*.

50 **A** **Lees eerst de tip en de uitspraken per fragment. Luister dan naar de twee fragmenten. Kies het juiste antwoord.**

Fragment 1

1 Mario vindt het *druk* / *rustig* in de schooltuin.

2 Mario verbouwt *fruit* / *groente* in de schooltuin.

3 Over *zwei* / *drie* weken kun je de tomaten eten.

4 Mario lust geen *bloemkool* / *broccoli*.

die Wildblumen

Fragment 2

5 Lucija *bouwt* / *koopt* tafels en stoelen voor de schooltuin.

6 Lucija werkt *in het weekend* / *na school* in de schooltuin.

7 Lucija wil op school *bloemen* / *honing* verkopen.

das Insektenhotel

B **Beantwoord de vragen.**

1 Stel, bij jouw school is een schooltuin. Zou je mee willen doen? Waarom wel, waarom niet?

.....

2 Welke groente zou je willen verbouwen?

.....

3 Wat ga je dan met de groente doen?

.....

LESEN

REZEPT ▼

Gemüsefrikadellen

Diese Gemüsefrikadellen kannst du einfach selbst machen. Sie schmecken lecker und sind gesund!

Du brauchst:

2 Möhren
1 Kartoffel
1 weiße Zwiebel
1 **Zucchini**
40 Gramm Mais
1 Ei
100 Gramm Mehl
Salz und Pfeffer

Gemüsefrikadellen

So machst du die Gemüsefrikadellen:

1 Wasche das Gemüse.
2 **Reibe** die Möhren, Kartoffel, Zwiebel und Zucchini.
3 **Mische** das Gemüse mit Mais, Ei, Mehl, Salz und Pfeffer.
4 Mache mit den Händen kleine Frikadellen.
5 Brate die Gemüsefrikadellen in einer **Pfanne** 8-10 Minuten an.
6 Du kannst sie mit Ketchup oder Quark essen.

Guten Appetit!

WORTHILFE

Zucchini	**courgette**
Salz und Pfeffer	**zout en peper**
reibe	**rasp**
mische	**meng**
Pfanne	**koekenpan**

51 **A** **Welke groenten heb je allemaal nodig voor dit recept en hoeveel?**

.....

B **Lees de tekst *Gemüsefrikadellen*. Beantwoord de vragen.**
In welke volgorde maak je de *Gemüsefrikadellen*? Schrijf het juiste nummer (2 tot en met 6) voor de zin.

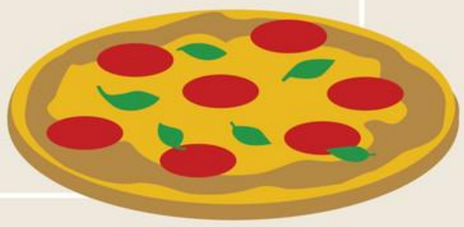
[ ] Braad de groentekoekjes in een koekenpan aan.
[ ] Meng de groenten met mais, ei, bloem, zout en peper.
[1] Was de groenten.
[ ] Eet de groentekoekjes met ketchup of kwark.
[ ] Rasp de groenten.
[ ] Maak met je handen kleine afgeplatte balletjes.

Schulkantine

Brötchen mit Wurst, Käse und Salat	2,20 €
Tomatensalat	2,20 €
Gemüsefrikadellen	2,30 €
Suppe mit Brot	2,50 €
Pizza	3,20 €
Wasser	1,00 €
Apfelsaft	1,50 €
Orangensaft	1,50 €
Kakao	1,40 €
Tee	1,00 €

52 **A** **Lees eerst de menukaart van de *Schulkantine*. Vertel daarna aan je medeleerling in het Nederlands wat je hier allemaal kunt kopen. De ander stelt in het Nederlands vragen over de prijzen.**

B **Voer nu een gesprek in het Duits. De een vraagt wat de ander wil bestellen. De ander vertelt wat hij/zij wil bestellen. Wissel daarna van rol.**

STRATEGIE **LESEN**

Lees eerst de vragen bij een tekst. Dan weet je naar welke informatie er wordt gevraagd.
Wordt er bijvoorbeeld naar een getal of een woord gevraagd? Dan kun je de tekst snel doorlezen en deze informatie opzoeken. Je kunt de vraag dan snel beantwoorden.

53 **A** **Lees eerst de strategie *Lesen*. Beantwoord dan de vragen.**

1 Wat eet jij heel graag? .....

2 Wat is jouw lievelingsfruit of lievelingsgroente? .....

B **Lees nu de vragen en de songtekst *Schokolade* van de band Deine Freunde op blz. 48. Gebruik de afbeeldingen in de tekst. Luister eventueel naar het lied in de online leeromgeving. Beantwoord de vragen.**

1 Wat eet de ik-persoon elke dag?

..... en .....

2 Welke vier soorten fruit moet de ik-persoon van haar/zijn moeder eten?

.....

3 Welke twee soorten groente moet de ik-persoon van haar/zijn vader eten?

.....

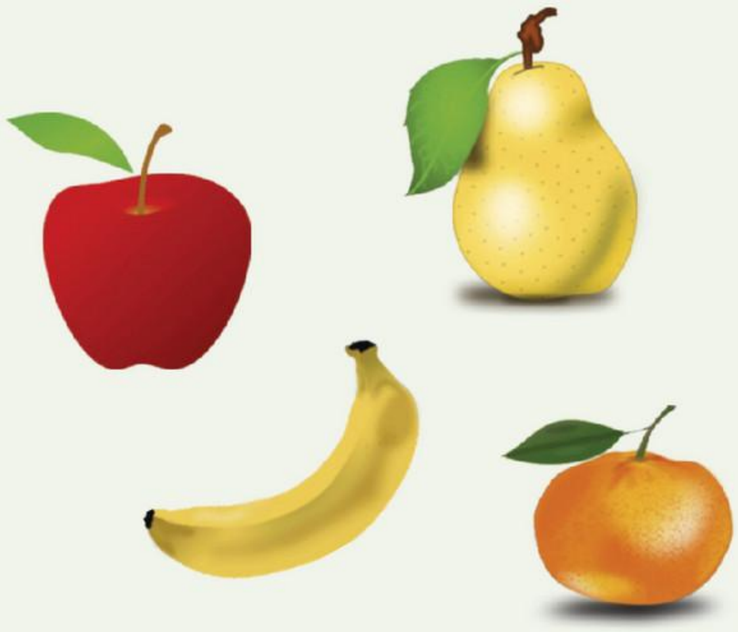
4 Waarom gaat de ik-persoon graag naar haar/zijn oma?

.....

SONG ▼

Schokolade – Deine Freunde

Yeah – Das ist ein Lied über etwas, was ich ganz oft haben möchte,
aber immer nur von einer Person bekomme.

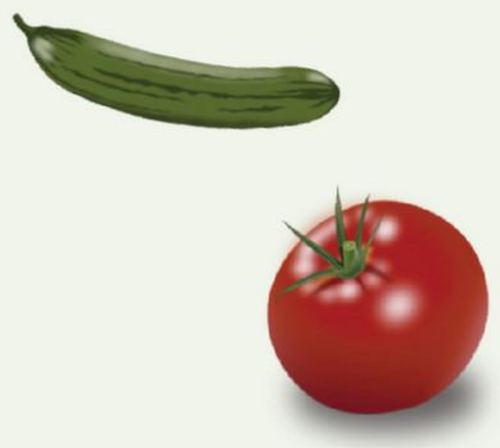

Ich esse jeden Tag Obst, mal **weniger**, mal mehr.
Bei uns zu Hause ist der Obstteller niemals leer.
Und Mama sagt: „Iss die Äpfel und Bananen,
Birnen, Mandarinen und den ganzen anderen **Kram**."
Und dann erzählt sie mir, wie wichtig Vitamine sind und sagt:
„Komm, iss deinen Teller auf, sei ein liebes Kind."
Und ich bin lieb und der Liebste, den es gibt.
Aber wenn ich aufgegessen habe, dann sing ich dieses Lied:

Obst und lecker Gemüse, ja, das macht mich groß und stark.
Denn heute möchte ich zu Oma fahren,
die gibt mir, was ich mag.
Oma gibt mir Schokolade – Yeah
Lecker Schokolade
Oma holt mir **Naschi** aus dem Schrank
Sie hat da so eine **Schublade**, voller Schokolade,
voll, so wie im **Schlaraffenland**
Ich will Schokolade.

Ich will so gern Schokolade.
Ich will Schokolade.
Aber wisst ihr, was ich jeden Tag esse?
Ich esse jeden Tag Gemüse, mal weniger, mal mehr.
Bei uns zu Hause ist Gemüse wirklich niemals leer.
Papa sagt: „Iss die Gurken und Tomaten, von mir aus aus dem Supermarkt,
am liebsten aus dem Garten."
Und dann erzählt er mir, wie wichtig Vitamine sind und sagt:
„Iss dein Gemüse, komm, sei ein liebes Kind."
Aber ich bin lieb und der Liebste, den es gibt.
Und wenn ich aufgegessen habe, dann sing ich dieses Lied:
Schoko-Schoko - lade - lade Schal - la la - la la - la la, la

WORTHILFE	
weniger	**minder**
Kram	**spul**
Naschi	**snoep/zoetigheid**
Schublade	**(schuif)la**
Schlaraffenland	**Luilekkerland**

SCHREIBEN

54 **Vertaal de zinsdelen in het Duits en schrijf nog vijf verschillende zinnen in het Duits. Gebruik eventueel de *Lernbox* van *Lektion* 3 op blz. 61.**

Ik eet	graag	(een) salade.
Ik drink	niet zo graag	frietjes.
Ik wil graag		(een) soep.
Ik neem		(een) thee.
		(een glas) water.
		(een fles) appelsap.

1 Ich esse gerne (einen) Salat.

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

G **55** **Jij bent op uitwisseling in Oostenrijk. Je zit daar een maand lang op school, in klas 8A. De school biedt verschillende middagactiviteiten aan. Jij wilt meedoen aan de *Schulgarten-AG*. Vul het formulier in.**

Anmeldeformular AG

Name, Vorname: .....

Telefonnummer: .....

Adresse (Straße, Hausnummer): .....

Wohnort: .....

Alter (*leeftijd*): .....

Schulklasse: .....

Für welche AG willst du dich anmelden? .....

Datum: .....

Unterschrift (*handtekening*): .....

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 5** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 6 Schreib mal

LERNZIELE ERK

SCHREIBEN

- Je kunt korte notities van een telefoongesprek maken.
- Je kunt eenvoudige berichten schrijven over eten en drinken en daarbij voorkeuren en afkeuren duidelijk maken.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent de woorden rondom ontbijt en lunch in het Duits.

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 5, SEITE 62

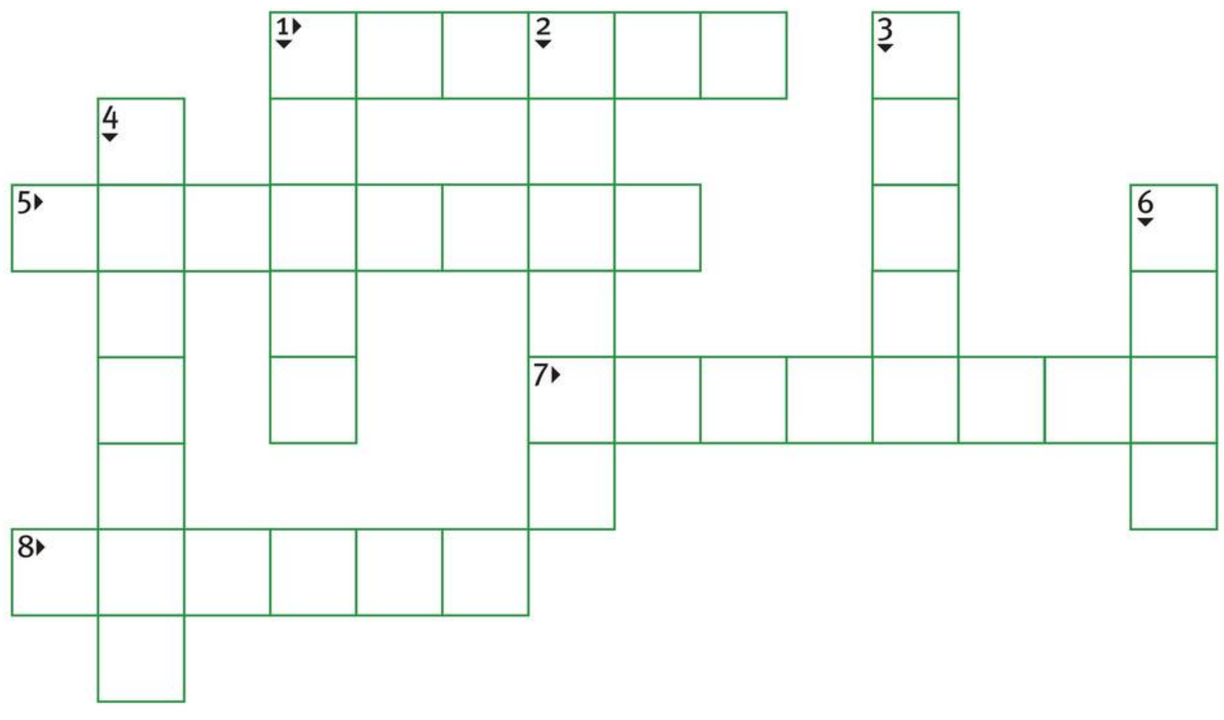
56 **A** **Vertaal de woorden in het Duits. Vul ze in de puzzel in.**

→ **van links naar rechts:**

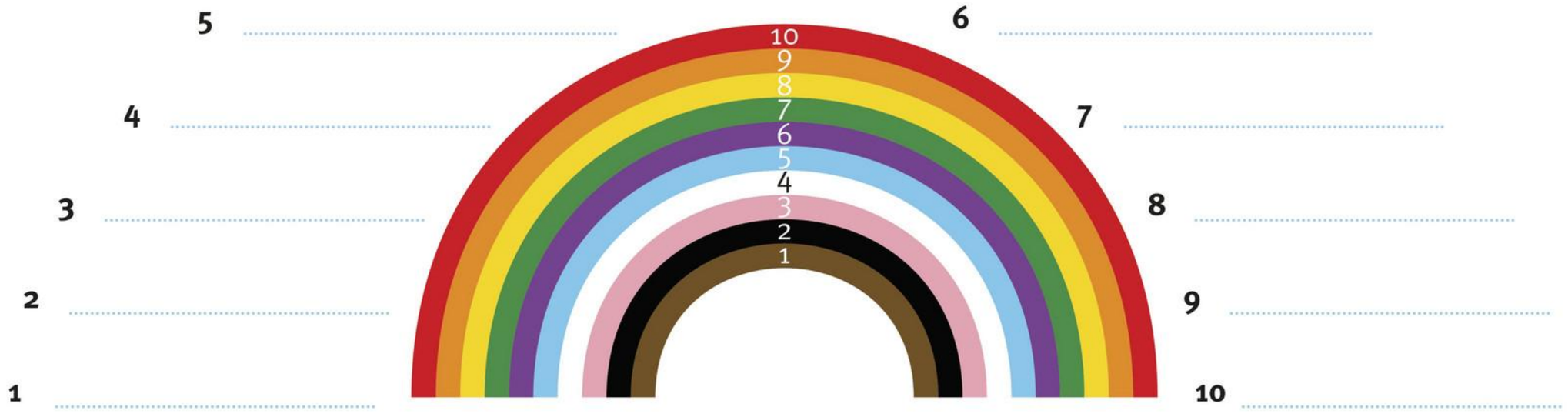
1 beter
5 nodig hebben
7 vertellen
8 gezond

↓ **van boven naar beneden:**

1 bouwen
2 staan
3 tafel
4 ontmoeten
6 veelkleurig

B **Vul de juiste kleur in het Duits in.**

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 6, SEITE 63

57 **A** **Bekijk de afbeelding. Vul de juiste Duitse woorden in.**

B **Vul de zinnen aan. Maak verschillende zinnen. Kies uit:**
Essen: *eine Banane – ~~ein Brötchen~~ – ein Ei – Käse – Müsli – Schinken*
Trinken: *Apfelsaft – Kakao – Milch – Orangensaft – ~~Tee~~ – Wasser*

1 Ich trinke Tee und ich esse ein Brötchen.
2 Ich trinke ..... und ich esse .....
3 Ich trinke ..... und ich esse .....
4 Ich trinke ..... und ich esse .....
5 Ich trinke ..... und ich esse .....
6 Ich trinke ..... und ich esse .....

REDEMITTEL LERNBOX LEKTION 6, SEITE 63

58 **Luister naar de *Redemittel*. Lees op blz. 63 mee.**

59 **Vertaal de zinnen in het Duits. Gebruik ook de *Lernbox* van *Lektion* 3 en 6 op blz. 61 en 63.**

1 Als ontbijt eet ik muesli met yoghurt.
Zum Frühstück

2 ’s Ochtends eet ik twee broodjes: één met ham en één met jam.

3 Ik eet graag een broodje kaas met salade en ei.

4 Yoghurt lust ik niet.

5 Ik neem een appel mee naar school.

.....

6 In de pauze koop ik sinaasappelsap.

.....

SCHREIBEN

60 **A Luister naar het fragment *Einkaufen*. Wat moet Dinesh kopen? Vul het boodschappenlijstje aan. Schrijf de juiste levensmiddelen op.**

EINKAUFSLISTE

ein Liter Orangensaft

Käse

Schinken

Möhren

Schokostreusel

ein Kilo .....

Butter

Liter .....

B Wat hoeft Dinesh niet te kopen omdat dat nog in de koelkast staat? .....

C Luister nog een keer naar het fragment *Einkaufen*. Controleer jouw antwoorden.

Mein Frühstück

Hallo! Wir sind Jorrien und Malika. Wollt ihr wissen, was wir gerne frühstücken?

Jorrien: Zum Frühstück esse ich am liebsten ein Brötchen mit Marmelade oder Schokostreuseln. Das ist sehr lecker! Manchmal esse ich auch Müsli mit Joghurt. Das ist gesund. Morgens trinke ich gern einen Tee oder Kakao. Kaffee mag ich nicht. 🤢

Malika: Ich frühstücke **nie**. Ich habe morgens keinen Hunger. Zum Frühstück trinke ich nur ein Glas Wasser. Für die Schule nehme ich ein Brötchen mit Wurst und einen Apfel mit. Ich nehme auch eine Flasche Orangensaft oder Apfelsaft mit. In der Pause kaufe ich manchmal ein Käsebrötchen.

Was esst und trinkt ihr morgens gern? Und was mögt ihr überhaupt nicht? Nehmt ihr auch etwas mit in die Schule? Schreibt uns!

Viele Grüße!
Jorrien und Malika

WORTHILFE

nie	**nooit**

61 **Lees de tekst *Mein Frühstück*. Beantwoord de vragen in het Duits.**

Jorrien

1 Hoe schrijft Jorrien dat ze 's ochtends het liefst een broodje met hagelslag eet?

.....

2 Hoe schrijft ze dat ze soms ook muesli met yoghurt eet?

.....

3 Hoe schrijft Jorrien dat ze geen koffie lust?

.....

Malika

4 Hoe schrijft Malika dat ze nooit ontbijt?

.....

5 Hoe schrijft ze dat ze een broodje met worst en een appel mee naar school neemt?

.....

6 Hoe schrijft Malika dat ze in de pauze soms een broodje kaas koopt?

.....

ERK **62** **A Wat eet en drink jij graag bij het ontbijt en op school? En wat lust je helemaal niet? Vul de tabellen in het Duits in. Gebruik eventueel een woordenboek.**

ESSEN	
Das esse ich gern:	Das mag ich nicht:

TRINKEN	
Das trinke ich gern:	Das mag ich nicht:

B Beantwoord de vragen van Jorrien en Malika. Vul de zinnen met je eigen gegevens in. Gebruik de *Lernbox* van *Lektion* 3 en 6 op blz. 61 en 63.

Hallo Jorrien und Malika!

Zum Frühstück esse ich am liebsten _____. _____

finde ich nicht lecker.

Morgens trinke ich _____. _____ trinke ich sehr

gern. _____ mag ich nicht.

Für die Schule nehme ich oft _____ mit. Mittags trinke ich gern

_____. In der Pause kaufe ich manchmal _____.

Viele Grüße von _____!

TRAINERS	Leer de **woorden** en **Redemittel** van **Lektion 6** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Flitskaarten (*Redemittel*)

TEST JEZELF	Leer de **woorden**, **Redemittel** en **grammatica** van **Lektion 4, 5 en 6** en maak de **Test jezelf online.**				
	Woorden	Redemittel	Grammatica	Lezen	Kijken/luisteren
Dit kan ik al					

FINALE

Lees eerst alle opdrachten. Kies dan de opdracht die jij gaat maken. Controleer of je alle punten hebt verwerkt. Lever dan de opdracht in. Vink daarna aan wat je al kunt in *Das kann ich schon!*

BLOG **Je schrijft een blogbericht over je eten en drinken.**

- Schrijf wat je als ontbijt graag eet en drinkt. Schrijf minstens twee soorten eten en twee soorten drinken op.
- Schrijf wat je op school graag eet en drinkt. Schrijf minstens twee soorten eten en twee soorten drinken op.
- Schrijf welk eten of drinken je helemaal niet lust.
- Je blog bevat minstens 50 woorden.

POSTER **Je werkt in tweetallen. Jullie maken een (digitale) poster over eten en drinken.**

- Verzamel de gegevens van minstens tien medeleerlingen over wat ze wel en niet graag eten en drinken.
- Vat de gegevens in het Duits samen. Schrijf de gegevens overzichtelijk op jullie poster.
- Maak jullie poster leuk op met foto's of tekeningen.
- Schrijf minstens 60 woorden.

ARTIKEL EN MENUKAART VOOR DE SCHOOLKRANT **Je werkt in tweetallen. Jullie schrijven over de ideale schoolkantine.**

- Schrijf over het aanbod van jullie schoolkantine: Wat vinden jullie wel en niet lekker?
- Schrijf over wat jullie 'ideale schoolkantine' aan eten en drinken moet aanbieden.
- Jullie artikel bevat minimaal 60 woorden.
- Maak ook een kleine menukaart met jullie favoriete eten en drinken.

Das kann ich schon!

	-	-/+	+	++
woorden en *Redemittel*	☐ Ik gebruik vaak niet-Duitse woorden en zinnen.	☐ Ik kan veel woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan bijna alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.
spelling	☐ Ik kan meer dan de helft van de woorden niet goed spellen.	☐ Ik kan de meeste woorden goed spellen.	☐ Ik kan bijna alle woorden goed spellen.	☐ Ik kan alle woorden goed spellen.
grammatica	☐ Ik kan meer dan de helft van de regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *dürfen*, *möchten*, *mögen* niet goed vervoegen.	☐ Ik kan de meeste regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *dürfen*, *möchten*, *mögen* goed vervoegen.	☐ Ik kan bijna alle regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *dürfen*, *möchten*, *mögen* goed vervoegen.	☐ Ik kan alle regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *dürfen*, *möchten*, *mögen* goed vervoegen.

Kijk naar je antwoorden bij opdracht 34 van dit hoofdstuk. Heeft het je bij het leren geholpen dat je weet wat je eindopdracht is? Waarom wel/niet?

Wat heb je na het maken van de eindopdracht geleerd?

GRAMMATIK

1 **Lees de tekst. Vertaal de woorden tussen haakjes.**

Hi! Ich (1 *will graag*) möchte mich vorstellen. Ich bin Elias und ich (2 *kom*) _____ aus Wien. Ich (3 *houd van*) _____ Kochen und Essen! Ich (4 *kan*) _____ noch nicht gut kochen, aber ich (5 *leer*) _____ es. Zusammen mit meiner Freundin Juana (6 *bezoek*) _____ ich einen Kochkurs hier in Wien. Der Kurs (7 *kost*) _____ 250 Euro und (8 *duurt*) _____ fünf Wochen. Unser Lehrer (9 *heet*) _____ Herr Pichler. Er (10 *praat*) _____ sehr viel, aber er ist nett und lustig. Der Kochkurs macht super viel Spaß!

REDEMITTEL

2 **Lees de zinnen. Vertaal de zinnen en zinsdelen in het Duits.**

1 Als ontbijt eet ik twee broodjes: één met kaas en één met ham.

Zum Frühstück esse ich _____.

2 's Ochtends drink ik altijd sinaasappelsap.

Morgens trinke _____.

3 Melk lust ik niet.

Milch _____.

4 Ik neem een banaan en een appel mee naar school.

Für die Schule nehme ich _____ mit.

5 's Middags eet ik graag een broodje met hagelslag.

_____ ein Brötchen mit Schokostreuseln.

6 In de pauze koop ik een appel.

_____ einen Apfel.

SCHREIBEN

3 **Lees het bericht. Schrijf een antwoord terug. Beantwoord de vragen.**

CHATNACHRICHT ▼

Hi,

du fragst, was ich gern esse. Also: Zum Frühstück esse ich oft Müsli mit Milch und ich trinke Kakao. Am Mittag esse ich oft eine Suppe und dann noch Gemüse oder Nudeln. Wir essen nicht oft Fleisch. Ich mag kein Fleisch. Bei uns in Österreich essen viele Menschen gern Fleisch. Aber sie essen auch gern süße Palatschinken oder Kaiserschmarren. Als Nachtisch esse ich gern Eis. Und du?

1 Was isst/trinkst du zum Frühstück?
2 Was isst/trinkst du am Mittag?
3 Was isst du gern/nicht gern?
4 Was isst du gern als Nachtisch?

Servus!
Philine

✓✓

Hallo Philine,

SEHEN

4 **Ga naar de online leeromgeving. Daar vind je een video over worst. Maak de opdracht.**

FORSCHUNG

5 **Maak de opdracht.**

Werk in tweetallen. Jullie maken een online quiz over het *Wiener Riesenrad* en twee andere interessante plekken, gebouwen of attracties in Wenen.

Stap 1: Ga naar de online leeromgeving. Bekijk daar de video over het *Wiener Riesenrad*. Beantwoord daarna de vragen.

- Met welke twee metrolijnen kom je het snelst bij het reuzenrad?
- Hoe heet de Engelse uitvinder van het reuzenrad?
- Hoelang duurde de bouw van het reuzenrad?
- Hoeveel kost de entree voor volwassenen?
- Hoeveel gondels had het reuzenrad vroeger?
- Hoeveel gondels heeft het reuzenrad nu?

Stap 2: Googel *Sehenswürdigkeiten Wien* ('bezienswaardigheden Wenen'). Bekijk een paar sites en korte video's. Kies daarna twee interessante plekken of gebouwen of andere attracties.

Stap 3: Zoek op internet foto's van deze plekken, gebouwen of attracties. Schrijf bij elke afbeelding (in het Nederlands) wat je ziet. Gebruik hele zinnen.

Stap 4: Bereid je online quiz voor: zet alle informatie en afbeeldingen bij elkaar.

Stap 5: Maak een online quiz over Wenen. Gebruik hiervoor *quizlet* of *kahoot* of een ander online programma.

SEHEN

6 **Vraag je docent naar de actuele opdracht. Maak die opdracht alleen of met een groepje.**

A **Welke opdracht heb je gemaakt?**

B **Wat heb je geleerd over Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland dat je hiervoor nog niet wist?**

K KREATIV

7 **Je maakt een poster of filmpje over een gerecht.**

Wat ga je maken en met wie?
Je werkt alleen aan een poster over een makkelijk gerecht. Je werkt in tweetallen als je een filmpje in het Duits maakt.

Hoe pak je het aan?
Stap 1: Bedenk over welk gerecht je wilt vertellen. Bedenk dan wat je erover kunt vertellen. Schrijf tien zinnen in het Duits, bijvoorbeeld over:
- hoe het gerecht heet;
- waarom je voor dat gerecht hebt gekozen;
- welke ingrediënten je nodig hebt en hoeveel;
- hoe je het gerecht moet maken;
- hoelang het koken of bakken duurt.

Stap 2: Bedenk of je een poster of filmpje gaat maken.
- Maak je een poster? Zoek dan foto's van de ingrediënten en het gerecht op internet.
- Beschrijf het gerecht en de bereiding daarvan.
- Maak dan de poster: schrijf de Duitse zinnen onder de foto's.
- Maak je een filmpje? Verdeel dan de eerst rollen: de een filmt, de ander maakt het gerecht en vertelt erover in het Duits.
- Serveer aan het einde het gerecht. Vertel hoe het smaakt.

Stap 3: Presenteer je product.
- Maak je een poster? Presenteer je poster aan de klas.
- Maak je een filmpje? Zet jullie filmpje in elkaar en presenteer het aan de klas.

LEKTION 1 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Wir **bestellen** einen Kuchen.	bestellen	bestellen
Kannst du bitte **bezahlen**? Ich habe kein Geld.	bezahlen	betalen
Dort ist das Restaurant.	dort	daar
In Wien gibt es **fast** 1 000 Kaffeehäuser.	↻ fast	bijna
Mein Bruder mag kein **Fleisch**.	**das** Fleisch	het vlees
Die **Gebäude** in Wien sind sehr schön.	↻ **das** Gebäude | **die** Gebäude	het gebouw
Welches **Gericht** magst du am liebsten?	**das** Gericht | **die** Gerichte	het gerecht
Mein Opa macht selbst **Marmelade**.	**die** Marmelade | **die** Marmeladen	de jam
Ich kann **Pfannkuchen** backen.	**der** Pfannkuchen | **die** Pfannkuchen	de pannenkoek
Lisa möchte ein **Pferd** besitzen.	**das** Pferd | **die** Pferde	het paard
Das **Schloss** Schönbrunn ist sehr bekannt.	**das** Schloss | **die** Schlösser	het kasteel
Wir **trinken** gerne Cola und Fanta.	trinken	drinken

ZAHLEN BIS 1 000 (HOOFDTELWOORDEN TOT EN MET 1 000) NL ◀ ▶ DU

200	zweihundert
300	dreihundert
400	vierhundert
500	fünfhundert
600	sechshundert
700	siebenhundert
800	achthundert
900	neunhundert
901	neunhunderteins
999	neunhundertneunundneunzig
1 000	eintausend

LEKTION 2 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Die Stadt Wien ist sehr **beliebt**.	↻ beliebt	populair
Heute **essen** wir Lasagne Bolognese.	essen	eten
Das Café ist sehr **gemütlich**.	↻ gemütlich	gezellig
Ich kaufe beim **Imbiss** Pommes.	der Imbiss | **die** Imbisse	de snackbar, de kiosk
Meine Eltern **kochen** gern Suppe.	kochen	koken
In Wien gibt es viele interessante **Orte**.	**der** Ort | **die** Orte	de plaats
Dieses **Restaurant** hat leckere Gerichte.	**das** Restaurant | **die** Restaurants	het restaurant
Ich möchte ein **Stück** Kuchen, bitte.	**das** Stück | **die** Stücke	het stuk
Bonbons sind **süß**.	süß	zoet
Die Imbisse **verkaufen** Pommes und Currywurst.	verkaufen	verkopen
Die Brüder Luca und Ivano sind sehr **verschieden**.	verschieden	verschillend
Omar **zeigt** uns sein Lieblingsrestaurant.	zeigen	laten zien

LEKTION 3 NL ▶ DU

Niederländisch	Deutsch	Satz
het appelsap	**der** Apfelsaft | **die** Apfelsäfte	Ich trinke am liebsten **Apfelsaft**.
de gebakken aardappelen	**die** Bratkartoffeln	Wir braten **Bratkartoffeln** in einer Pfanne.
het ijs	**das** Eis	Im Sommer essen wir gern **Eis**.
de fles	**die** Flasche | **die** Flaschen	Diese **Flasche** ist aus Plastik.
de vork	**die** Gabel | **die** Gabeln	Braucht ihr eine **Gabel**?
de groente	**das** Gemüse | **die** Gemüse	Paprika ist ein **Gemüse**.
het glas	**das** Glas | **die** Gläser	Ein **Glas** Cola, bitte!
het hoofdgerecht	**das** Hauptgericht | **die** Hauptgerichte	Als **Hauptgericht** nehme ich die Lasagne.
de kip	**das** Hühnchen | **die** Hühnchen	Das **Hühnchen** schmeckt sehr gut.
de lepel	**der** Löffel | **die** Löffel	Ein Eis essen wir mit einem **Löffel**.
het mes	**das** Messer | **die** Messer	Ich schneide das Brot mit dem **Messer**.
het nagerecht, toetje	**der** Nachtisch | **die** Nachtische	Am liebsten esse ich Tiramisu als **Nachtisch**.
het sinaasappelsap	**der** Orangensaft | **die** Orangensäfte	Gibt es hier frischen **Orangensaft**?
de rekening	**die** Rechnung | **die** Rechnungen	Wir möchten zahlen: die **Rechnung** bitte.
de salade	**der** Salat | **die** Salate	Ich mag **Salat** mit Tomaten und Käse.
de menukaart	**die** Speisekarte | **die** Speisekarten	Bringen Sie uns bitte die **Speisekarte**.
de soep	**die** Suppe | **die** Suppen	Die **Suppe** ist leider kalt.
het kopje	**die** Tasse | **die** Tassen	Er bestellt eine **Tasse** Cappuccino.
de thee	**der** Tee | **die** Tees	Meine Tante trinkt eine Tasse **Tee**.
het bord	**der** Teller | **die** Teller	Der Ober bringt uns einen extra **Teller**.
het voorgerecht	**die** Vorspeise | **die** Vorspeisen	Als **Vorspeise** nehme ich Brot mit Kräuterbutter.
het water	**das** Wasser	Ich habe Durst, ich brauche **Wasser**.
de worst	**die** Wurst | die Würste	Ich esse gern **Wurst** mit Ketchup.

Redemittel • Gespräche führen / Sprechen

Niederländisch	Deutsch
Wat wil je / wilt u graag eten?	**Was möchtest du / möchten Sie essen?**
• Ik wil graag een tomatensoep / een schnitzel eten. • Ik neem frietjes met mayo.	• Ich möchte eine Tomatensuppe / ein Schnitzel essen. • Ich nehme Pommes mit Mayo.
Wat wil je / wilt u drinken?	**Was möchtest du / möchten Sie trinken?**
• Mag ik alsjeblieft/alstublieft een glas sap? • Ik wil graag een cola / een fles water bestellen.	• Kann ich bitte einen Saft haben? • Ich möchte eine Cola / eine Flasche Wasser bestellen.
Wil je / Wilt u een voorgerecht/nagerecht?	**Möchtest du / Möchten Sie eine Vorspeise / einen Nachtisch?**
• Ik neem een groentesoep / een salade. • Ja, graag. • Nee, bedankt.	• Ich nehme eine Gemüsesuppe / einen Salat. • Ja, gerne! • Nein, danke!
Sorry, wat is Kaiserschmarren?	**Entschuldigung, was ist Kaiserschmarren?**
• Dat is een nagerecht.	• Das ist ein Nachtisch.
Kan ik alsjeblieft/alstublieft afrekenen?	**Kann ich bitte zahlen?**
• Graag.	• Gerne.
Kan ik hier pinnen / contant betalen?	**Kann ich hier mit Karte / bar zahlen?**
• Ja, natuurlijk.	• Ja, natürlich.

Niederländisch	Deutsch
Heeft het gesmaakt?	**Hat es geschmeckt?**
• Het heeft heel goed / niet zo goed gesmaakt. • Het was (niet zo) lekker!	• Es hat sehr gut / nicht so gut geschmeckt! • Es war (nicht so) lecker!
Wat eet je (niet zo) graag?	**Was isst du (nicht so) gern?**
• Ik eet (niet zo) graag groente.	• Ich esse (nicht so) gern Gemüse.
Wat drink je (niet zo) graag?	**Was trinkst du (nicht so) gern?**
• Ik drink (niet zo) graag ijsthee.	• Ich trinke (nicht so) gern Eistee.

LEKTION 4 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Ich trinke viel Wasser, **denn** das ist gut für mich.	↻ denn	want
Ich gehe **einkaufen**. Wir brauchen Milch und Eier.	einkaufen	boodschappen doen
Das Brot ist ganz **frisch**.	frisch	vers
Paprika ist ein **Gemüse**.	**das** Gemüse | **die** Gemüse	de groente
Ich muss **jetzt** einkaufen gehen.	↻ jetzt	nu
Wir kaufen viele **Lebensmittel** im Supermarkt.	**das** Lebensmittel | **die** Lebensmittel	het levensmiddel
Der Käse *Emmentaler* hat viele **Löcher**.	**das** Loch | **die** Löcher	het gat
Ich esse gern **Obst**, am liebsten Bananen.	**das** Obst	het fruit
Möchtest du diese Bratwurst **probieren**?	probieren	proeven
Das Messer ist **scharf** und das Essen schmeckt sehr **scharf**.	scharf	scherp, pittig
Die Brötchen **schmecken** heute besonders gut.	schmecken	smaken
Das Musikinstrument macht viele **Töne**.	**der** Ton | **die** Töne	de klank

LEKTION 5 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Diese Bananen sind **besser** als die anderen.	besser	beter
Die Gäste **brauchen** Besteck.	↻ brauchen	nodig hebben
Der Regenbogen ist **bunt**.	bunt	veelkleurig, bont
Dieses Rezept ist ganz **einfach**.	↻ einfach	makkelijk
Tanya und Amalia **erzählen** uns über ihren Sommer.	erzählen	vertellen
Blau und Grün sind schöne **Farben**.	**die** Farbe | **die** Farben	de kleur
Obst und Gemüse sind sehr **gesund**.	gesund	gezond
Heute beginnt die Schule erst um 10 Uhr.	↻ heute	vandaag
Du bist so **ruhig**. Ist alles in Ordnung?	ruhig	rustig
Die Schüler*innen **stehen** vor der Schule.	stehen	staan
Ich brauche einen neuen **Stuhl**.	**der** Stuhl | **die** Stühle	de stoel
Stelle bitte den Teller auf den **Tisch**.	**der** Tisch | **die** Tische	de tafel
Wir **treffen** Thomas nach der Schule.	treffen	ontmoeten

DIE FARBEN (DE KLEUREN) NL ◀ ▶ DU

gelb orange rot lila rosa grün blau braun weiß schwarz grau

Niederländisch	Deutsch
blauw	blau
bruin	braun
geel	gelb
grijs	grau
groen	grün
paars	lila

Niederländisch	Deutsch
oranje	orange
roze	rosa
rood	rot
zwart	schwarz
wit	weiß

LEKTION 6 NL ▶ DU

Niederländisch	Deutsch	Satz
de appel	**der** Apfel | **die** Äpfel	Ich esse jeden Tag einen **Apfel**.
de banaan	**die** Banane | **die** Bananen	**Bananen** sind zuerst grün und später gelb.
het brood	**das** Brot | **die** Brote	Ich esse gern **Brot** mit Honig.
het broodje	**das** Brötchen | **die** Brötchen	Ich mache mir ein **Brötchen** mit Marmelade.
de boter	**die** Butter	Meine Schwester mag keine **Butter**.
het ei	**das** Ei | **die** Eier	Isst du morgens gerne ein **Ei**?
het ontbijt	**das** Frühstück	Der Morgen beginnt mit einem guten **Frühstück**.
de yoghurt	**der** Joghurt	Essen Sie morgens **Joghurt**?
de chocolademelk	**der** Kakao	Katrin trinkt gern **Kakao**.
de kaas	**der** Käse	Es gibt **Käse** mit und ohne Löcher.
de melk	**die** Milch	Diese **Milch** ist nicht mehr gut.
de muesli	**das** Müsli	**Müsli** ist gesund.
de ham	**der** Schinken	**Schinken** wird aus Fleisch gemacht.
de hagelslag	**die** Schokostreusel (*mv*)	Ich esse am liebsten **Schokostreusel**.

Redemittel • Schreiben

Niederländisch	Deutsch
Zo kun je over ontbijt en eten op school schrijven	
Als ontbijt eet ik muesli met yoghurt / brood met hagelslag.	Zum Frühstück esse ich Müsli mit Joghurt / Brot mit Schokostreuseln.
Als ontbijt drink ik altijd/soms/vaak melk.	Zum Frühstück trinke ich immer/manchmal/oft Milch.
's Ochtends / Tussen de middag eet ik twee broodjes: een met kaas en een met worst.	Morgens/Mittags esse ich zwei Brötchen: eins mit Käse und eins mit Wurst.
Ik neem een appel / een banaan / een broodje mee naar school.	Für die Schule nehme ich einen Apfel (*m*) / eine Banane (*v*) / ein Brötchen (*o*) mit.
In de pauze koop ik appelsap/sinaasappelsap.	In der Pause kaufe ich Apfelsaft/Orangensaft.
Ik eet graag een broodje kaas met salade en ei.	Ich esse gern ein Käsebrötchen mit Salat und Ei.
Het liefst eet ik een broodje met jam.	Am liebsten esse ich ein Brötchen mit Marmelade.
Koffie/Ham lust ik niet.	Kaffee/Schinken mag ich nicht.

GRAMMATIK A HET REGELMATIGE WERKWOORD MET STAM OP *-D* OF *-T* OF *S*-KLANK

In *Kapitel* 1 heb je geleerd hoe je regelmatige werkwoorden volgens de basisregel (de *esttenten*-regel) vervoegt.
In *Kapitel* 3 heb je geleerd dat regelmatige werkwoorden met de stam op *-d* of *-t* een extra ***-e-*** krijgen bij *du*, *er/sie/es* en *ihr*.
In *Kapitel* 3 heb je ook geleerd dat regelmatige werkwoorden met de stam op een *s*-klank (s, ß, ss, z), bij *du* alleen ***t*** als uitgang krijgen.

Stappenplan

Stap 1 Bepaal de stam van het werkwoord.
Stap 2 Plaats achter de stam de uitgang.

Let op!

- Werkwoorden met de stam op *-d* of *-t* krijgen bij *du*, *er/sie/es* en *ihr* een extra ***-e-***.
- Werkwoorden met de stam op een *s*-klank (s, ß, ss, z) krijgen bij *du* niet *-st* maar ***-t*** als uitgang.

			basisregel	stam op *-d*	stam op *-t*	stam op *s*-klank
			kaufen (*kopen*)	reden (*praten*)	warten (*wachten*)	tanzen (*dansen*)
		stam	kauf-	red-	wart-	tanz-
		uitgang	**-e, -st, -t, -en, -t, -en**	**-e, -est, -et, -en, -et, -en**		**-e, -t, -t, -en, -t, -en**
ik	ich		kauf**e**	red**e**	wart**e**	tanz**e**
jij	du		kauf**st**	red**est**	wart**est**	tanz**t**
hij/zij/het	er/sie/es		kauf**t**	red**et**	wart**et**	tanz**t**
wij	wir		kauf**en**	red**en**	wart**en**	tanz**en**
jullie	ihr		kauf**t**	red**et**	wart**et**	tanz**t**
zij/u	sie/Sie		kauf**en**	red**en**	wart**en**	tanz**en**

Voorbeelden van regelmatige werkwoorden

Leer en herhaal deze werkwoorden Nederlands → Duits en Duits → Nederlands.

regelmatige werkwoorden met stam op *-d* of *-t*

Niederländisch	Deutsch
antwoorden	antworten
werken	arbeiten
baden, zwemmen	baden
vinden	finden
trouwen	heiraten
kosten	kosten

Niederländisch	Deutsch
melden	melden
huren	mieten
praten	reden
paardrijden	reiten
wachten	warten

regelmatige werkwoorden met stam op een *s*-klank

Niederländisch	Deutsch
haten	hassen
heten	heißen
zoenen	küssen
reizen	reisen

Niederländisch	Deutsch
schieten	schießen
sluiten	schließen
zitten	sitzen
dansen	tanzen

GRAMMATIK B MODALE HULPWERKWOORDEN *DÜRFEN, MÖGEN, MÖCHTEN*

Je kent al de modale hulpwerkwoorden *können*, *müssen* en *wollen*.
De werkwoorden *dürfen*, *mögen* en *möchten* horen ook bij de modale hulpwerkwoorden.

De vervoeging van de modale werkwoorden ***dürfen*** en ***mögen*** is in het **enkelvoud onregelmatig**:
1 De *ich*-vorm en de *er/sie/es*-vorm hebben geen uitgang: *ich darf, er darf; ich mag, er mag*.
2 Bij de *ich*-vorm, de *du*-vorm en de *er/sie/es*-vorm is de stamklinker een **a**.

Het werkwoord ***möchten*** vervoeg je zoals een regelmatig werkwoord met stam op *-t*. Zie *Grammatik* A op blz. 64.

	dürfen (*mogen*)	**mögen** (*mogen, lusten, houden van, aardig/leuk vinden*)	**möchten** (*graag willen*)
ich	d**a**rf	m**a**g	möchte
du	d**a**rf**st**	m**a**g**st**	möchte**st**
er/sie/es	d**a**rf	m**a**g	möchte
wir	dürf**en**	mög**en**	möchte**n**
ihr	dürf**t**	mög**t**	möchte**t**
sie/Sie	dürf**en**	mög**en**	möchte**n**

Met het werkwoord ***möchten*** geef je op een beleefde manier aan dat je iets graag wilt.

Ich **möchte** eine Vorspeise bestellen.	Ik **wil graag** een voorgerecht bestellen.
Möchtet ihr noch ein Stück Kuchen?	**Willen** jullie **graag** nog een stukje cake?

Het werkwoord ***dürfen*** betekent ‘mogen’ en niet ‘durven’.

Wir **dürfen** nicht ins Kino gehen.	We **mogen** niet naar de bioscoop gaan.
Darfst du mitkommen?	**Mag** je meekomen?

dürfen

mogen

Het werkwoord ***mögen*** betekent ‘iets of iemand mogen’, ‘houden van’, ‘aardig vinden’, ‘leuk vinden’ en ‘lusten’.

Ich **mag** deine Freundin.	Ik mag jouw vriendin.
Magst du Spinat?	Houd jij van spinazie?
Er **mag** unsere Lehrer.	Hij vindt onze leraren aardig.
Wir **mögen** Hip-Hop.	We vinden hiphop leuk.
Ihr **mögt** Pizza.	Jullie lusten pizza.

mögen

(iets of iemand) mogen

GRAMMATIK C VAN ZELFSTANDIG NAAMWOORD NAAR PERSOONLIJK VOORNAAMWOORD

Voor een **zelfstandig naamwoord** kun je een lidwoord zetten: *der, die, das, ein, eine* of een bezittelijk voornaamwoord: *mein(e), dein(e), ihr(e), sein(e), unser(e), euer/eure, ihr(e), Ihr(e)*.

Een zelfstandig naamwoord kun je vervangen door een **persoonlijk voornaamwoord**: ***er***, ***sie***, ***es***, ***sie***.

In het enkelvoud: *er*, *sie*, *es*
Voorbeeld:

Die Katze ist schön. **Eine Katze** ist schön. **Meine Katze** ist schön.	**Sie** ist schön.	**De kat** is mooi. **Een kat** is mooi. **Mijn kat** is mooi.	**Zij** is mooi.

In het meervoud: *sie*
Voorbeeld:

Die Katzen sind schön. **Katzen** sind schön. **Meine Katzen** sind schön.	**Sie** sind schön.	**De katten** zijn mooi. **Katten** zijn mooi. **Mijn katten** zijn mooi.	**Zij** zijn mooi.

Op dezelfde manier kun je ook **namen** van personen of dieren door een persoonlijk voornaamwoord vervangen.
Voorbeeld:

Lisa spielt Fußball.	→ **Sie** (*ev*) spielt Fußball.	**Lisa** voetbalt.	→ **Zij** voetbalt.
Thijs und Tina kochen.	→ **Sie** (*mv*) kochen.	**Thijs en Tina** koken.	→ **Zij** koken.

zelfstandig naamwoord	persoonlijk voornaamwoord	voorbeeld	
der	**er**	Der **Junge** eist nett. → **Er** ist nett.	De jongen is aardig. → Hij is aardig.
die	**sie**	Die **Katze** ist schön. → **Sie** ist schön.	De kat is mooi. → Zij is mooi.
das	**es**	Das **Kind** spielt. → **Es** spielt.	Het kind speelt. → Het speelt.
die	**sie**	**Die Freunde** lachen. → **Sie** lachen.	De vrienden lachen. → Zij lachen.

CHECKLIST

Ben ik klaar voor de toets?

- ☐ **Ik ken de woorden van *Lektion* 1 tot en met 6.**
  - ☐ Ik heb de woorden geleerd met de *Lernbox*.
  - ☐ Ik heb geoefend met de online woordtrainer.
  - ☐ Ik heb geoefend met een ander online programma, namelijk

.....

.....

- ☐ **Ik kan de grammatica van *Lektion* 1, 2, 4 en 5 gebruiken in zinnen.**
  - ☐ Ik heb de grammatica geleerd met de *Lernbox*.
  - ☐ Ik heb geoefend met de online grammaticatrainer.

- ☐ **Ik kan de *Redemittel* gebruiken in een gesprek of als ik iets opschrijf.**
- ☐ **Ik kan teksten en gesprekken over Wenen, eten, drinken en levensmiddelen begrijpen.**
- ☐ **Ik heb de Test jezelfs online gemaakt.**
- ☐ **Ik heb de Finale-opdrachten voldoende afgerond.**
- ☐ **Ik heb de volgende extra's gedaan uit de *Differenzierung*:**

.....

.....

.....

.....

- ☐ **Ik heb goed meegedaan in de lessen.**

KAPITEL 5

LEIPZIG

+ die Leipziger Lerchen

+ die Nikolaikirche

+ die Thomaskirche

+ der Panorama Tower

1 2 3 D 4 5 6 D L

Leipzig

Dit hoofdstuk gaat over de Duitse stad Leipzig, mode, kleding, muziek, film, kunst en evenementen.

Lernziele Kapitel

- Je kunt vragen over mode stellen en beantwoorden.
- Je kunt je kleding beschrijven.
- Je kunt over muziek en films schrijven.
- Je kunt je mening over films geven.

Finale Lektion 3

- Je bedenkt een rollenspel in een kledingwinkel, praat over je eigen kleding of je houdt een interview over de kledingstijl van een bekende persoon.

Finale Lektion 6

- Je maakt een quiz over films of muziek, een poster over een filmster of muzikant, of je schrijft een songtekst over kleding, mode of een film.

LEKTION 1 Sieh und lies mal

LERNZIELE ERK

SEHEN

- Je kunt de belangrijkste informatie in een video over Leipzig begrijpen.

LESEN

- Je kunt de inhoud van een website over de stad Leipzig begrijpen.

LERNZIELE

GRAMMATIK

- Je kent de werkwoorden *haben* en *sein* in de tegenwoordige tijd.

ORIENTIERUNG

1 **A Bekijk de kaart op blz. 155. Beantwoord de vragen.**

1 In welke deelstaat ligt Leipzig? Sachsen

2 Wat is de hoofdstad van deze deelstaat? .....

3 Welke landen grenzen aan de deelstaat Sachsen? .....

4 Welke twee andere deelstaten hebben ook het woord *Sachsen* in hun naam?

.....

B Bekijk de ontdekkingsplaat van *Kapitel* 5 op blz. 68. Beantwoord de vragen.

1 Wat is een *Leipziger Lerche*, denk je? .....

2 Welke beroemde componist heeft in Leipzig gewoond? .....

3 Welk monument in Leipzig herdenkt de veldslag tegen Napoleon? .....

C Bekijk de ontdekkingsplaat online en maak de opdrachten.

D Beantwoord de vragen. Gebruik eventueel het internet.

1 Welke Duitse modemerken ken je? .....

.....

2 Welke Duitse modeontwerpers ken je? .....

.....

E Lees de tekst *Darum Deutsch* op blz. 69 en bekijk het filmpje dat erbij hoort.

Beantwoord de vraag.

Zoek op waar in Duitsland een band of zanger optreedt die je leuk vindt. Schrijf de naam van de band, de plaats en de datum van het concert op.

.....

2 **FINALE** **Bekijk de Finale-opdrachten op blz. 89. Beantwoord de vragen.**

1 Aan het einde van *Lektion* 3 kies je een Finale-opdracht. In de *Lektionen* 1 tot en met 3 werk je naar deze opdracht toe. Lees de drie keuzeopdrachten van *Lektion* 3 op blz. 89. Als je nu een keuze zou maken, welke opdracht kies je dan? Leg ook uit waarom.

2 Welke kleding draag je het liefst thuis en welke kleding het liefst op school?

3 Wat is je favoriete kleding?

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 1, SEITE 118

3 **Vertaal het vetgedrukte woord in het Nederlands. Kies uit:**
daarom – laten zien – later – precies – sinds – winkelcentrum – winkelstraat
Er blijft één woord over.

1 Die Karl-Liebknecht-Straße ist eine bekannte **Einkaufsstraße** in Leipzig.

2 Wohnst du **genau** im Zentrum von Leipzig?

3 Ich komme **später** zum Panorama Tower.

4 Die Promenaden sind ein beliebtes **Einkaufszentrum**.

5 Unsere Freunde **zeigen** uns die Nikolaikirche.

6 Azra ist in Leipzig, **deshalb** besucht sie dort ihre Großeltern.

4 **Kies eerst het juiste woord. Vertaal het dan in het Nederlands.**

1 Das Fest kann auf dem Richard-Wagner-Platz *stattfinden* / *zeigen*.

2 Marine wohnt *genau* / *seit* gestern in Leipzig.

3 Vor vier Jahren, also habe ich *früher* / *später* in Leipzig gewohnt.

4 Auf diesem *Angebot* / *Platz* ist jeden Samstag ein Markt.

5 Aslan kann Deutsch und *außerdem* / *deshalb* noch Türkisch.

6 In diesem Geschäft gibt es gute *Angebote* / *Einkaufsstraßen*.

SEHEN

Leipzig

Leipzig ist die größte Stadt im Bundesland Sachsen. Ungefähr 620 000 Menschen leben hier. Die Stadt ist schon über 1 000 Jahre alt. Viele kreative Menschen machen Leipzig modern. In der Stadt gibt es viel **Secondhand-Mode**, zum Beispiel in der Karl-Liebknecht-Straße. Außerdem findet jedes Jahr in Leipzig die *Fashion Revolution Week* statt. Junge Designer*innen zeigen in dieser Woche tolle Secondhand-Kleidung.

Leipzig ist auch eine bekannte Musikstadt. Viele berühmte Musiker*innen und Komponist*innen haben in Leipzig gelebt. Jedes Jahr gibt es hier außerdem viele Festivals wie zum Beispiel das *Wave-Gotik-Treffen*.

Leipzig hat auch eine interessante Geschichte. 1949 wurde Deutschland in zwei Länder geteilt: die kommunistische DDR im Osten und die BRD im Westen. Viele Menschen waren mit dem Leben und der Politik in der DDR **unzufrieden**. Deshalb demonstrierten sie 1989 in Leipzig. Die Menschen nannten die Demonstrationen „Montagsdemos“, weil sie immer am Montag stattgefunden haben. Seit 1990 ist Deutschland wieder ein Land.

das Wave-Gotik-Treffen in Leipzig

Montagsdemonstration in Leipzig

WORTHILFE	
Secondhand-Mode	**tweedehandsmode**
unzufrieden	**ontevreden**

5 **Lees de tekst *Leipzig*. Beantwoord de vragen.**

1 Wat voor kleding kun je tijdens de *Fashion Revolution Week* zien? .....

2 Leipzig is ook een *Musikstadt*. Waarom is dat zo? Noem twee voorbeelden.

.....

.....

3 Verbind de jaartallen uit de tekst met de juiste gebeurtenissen.

A	1949	○	○ **1**	Duitsland wordt weer één land.
B	1989	○	○ **2**	Duitsland wordt in twee landen gesplitst.
C	1990	○	○ **3**	Mensen uit de DDR demonstreren.

★ **4** Leg uit wat *Montagsdemos* zijn.

.....

.....

6 **Bekijk de video *Leipzig, Teil 1*. Kies *richtig* of *falsch*.**

		richtig	falsch
1	Het aanraken van het standbeeld brengt geluk.	☐	☐
2	In de *Nikolaikirche* vonden demonstraties plaats.	☐	☐
3	In de *Gasometer* kun je echte insecten zien.	☐	☐
4	Lisa heeft heel veel honger.	☐	☐
5	Niet alle gondeliers zingen.	☐	☐

LESEN

WEBSEITE ▼

Shoppen in Leipzig

Willkommen in Leipzig! Möchten Sie gut shoppen? Dann ist Leipzig der richtige Ort. Hier gibt es nämlich viele Geschäfte, Einkaufszentren und Einkaufsstraßen.

Im Zentrum von Leipzig befinden sich zum Beispiel *Höfe am Brühl*. Vierzehn Millionen Menschen besuchen jedes Jahr dieses Einkaufszentrum. Es ist 27 500 **Quadratmeter** groß. Hier können Sie auf drei **Etagen** über 130 Geschäfte mit Mode, Technik, Kosmetik, Sport und Dekoration besuchen. Es gibt oft tolle Angebote. Wer eine Pause vom Einkaufen braucht, kann sich in den verschiedenen Restaurants oder Cafés **ausruhen**.

Das beliebte Einkaufszentrum finden Sie beim Richard-Wagner-Platz. Genau an diesem Platz ist früher der berühmte deutsche Komponist Richard Wagner geboren. Später wurde hier ein großes Warenhaus gebaut.

Besuchen Sie das besondere Einkaufszentrum *Höfe am Brühl*! Die Geschäfte haben von Montag bis Samstag von 10 bis 20 Uhr geöffnet. Die Restaurants haben auch am Sonntag geöffnet.

das Einkaufszentrum Höfe am Brühl

Richard Wagner (1813-1883)

WORTHILFE	
Quadratmeter	**vierkante meter**
Etagen	**verdiepingen**
sich ausruhen	**uitrusten**

7 **A** **Lees de tekst *Shoppen in Leipzig*. Bekijk ook de afbeeldingen. Kies *richtig* oder *falsch*.**

		richtig	falsch
1	Het winkelcentrum bevindt zich in het centrum.	☐	☐
2	Het winkelcentrum heeft twee verdiepingen.	☐	☐
3	Je kunt er ook eten.	☐	☐
4	Richard Wagner komt uit Leipzig.	☐	☐
5	Vroeger heeft Richard Wagner hier opgetreden.	☐	☐
6	De winkels van *Höfe am Brühl* zijn elke dag open.	☐	☐

B **Heb je weleens in Leipzig gewinkeld? Zo ja, waar?**

.....

GRAMMATIK A LERNBOX, SEITE 123

***Haben* en *sein* in de tegenwoordige tijd**

De werkwoorden *haben* (hebben) en *sein* (zijn) zijn onregelmatig. Leer de vormen van deze werkwoorden uit je hoofd.

8 **A** **Onderstreep eerst het onderwerp. Vul dan de juiste vorm van *haben* in. Let op de hoofdletters.**

1 Hast du ein neues T-Shirt?
2 Ja! Ich ..... auch einen neuen Rock.
3 Und mein Vater ..... sechzehn neue Socken.
4 ..... Sie wirklich so viele Socken, Herr Neumann?
5 Ja, Leo und ich ..... jetzt viel Kleidung.
6 ..... ihr auch neue Kleidung?

B **Onderstreep eerst het onderwerp. Vul dan de juiste vorm van *sein* in.**

1 Hallo, wer bist du?
2 Hallo, ich ..... Melissa.
3 Und hier ..... meine Freunde, Tim und Felicia.
4 ..... ihr aus Leipzig?
5 Tim ..... aus Leipzig.
6 Felicia und ich ..... aus Dresden.

C **Werk in tweetallen. Lees de zinnen van B aan elkaar voor. Verander de namen in de namen van jouw vrienden. Vervang ook de plaatsnaam door de naam van jullie stad of dorp.**

9 **Vul de juiste vormen van *haben* en *sein* in.**

Kim: Hallo Mara! (1 *Heb*) Hast du am Wochenende Zeit?

Mara: Hallo Kim. Ja. Ich (2 *heb*) _____ noch keine Pläne. Warum?

Kim: Ich (3 *ben*) _____ morgen in Leipzig und ich möchte shoppen gehen.

Mara: Das ist eine super Idee! Das neue Geschäft in der Mädler-Passage (4 *heeft*) _____ tolle Kleidung.

Kim: Super! (5 *Hebben*) _____ Miriam und David dann auch Zeit?

Mara: Nein, sie (6 *zijn*) _____ leider weg. Miriam (7 *is*) _____ bei ihren Großeltern und David (8 *is*) _____ in einem Fußballcamp in Sachsen-Anhalt.

GESPRÄCHE FÜHREN

10 **A** **Vul de juiste vorm van *haben* en *sein* in. Gebruik *Grammatik* A op blz. 123.**

LEA	MAKSYM
Hallo Maksym! (1 *Hebben*) Hast du morgen Pläne?	Hi Lea! Nein, ich (2 *hebben*) _____ keine Pläne.
Gut! Ich (3 *zijn*) _____ morgen in Leipzig und ich möchte shoppen gehen.	Okay! Wir können in der Karl-Liebknecht-Straße shoppen gehen. Wann (4 *zijn*) _____ du hier?
Meine Eltern und ich (5 *zijn*) _____ ungefähr um 11 Uhr in Leipzig.	Super. Können wir uns um 12 Uhr vor dem Alten Rathaus treffen? Das Restaurant (6 *hebben*) _____ leckeres Essen!
Klar! Kommen Luis und Omar auch mit? Oder (7 *hebben*) _____ sie keine Zeit?	Nein, sie (8 *zijn*) _____ morgen weg.
Okay. Dann bis morgen!	Bis morgen!

B **Werk in tweetallen. Verdeel de rollen en speel het gesprek na. Wissel daarna van rol.**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 1** met behulp van de **trainers**.	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 2 Hör und lies mal

LERNZIELE ERK

HÖREN

- Je kunt korte teksten over tweedehandsmode begrijpen.

LESEN

- Je kunt informatie over mode begrijpen.

LERNZIELE

AUSSPRACHE

- Je kunt de klanken *-au*, *-ei*, *-eu* en *-äu* uitspreken.

WORTSCHATZ

- Je kunt de Duitse woorden voor kleuren gebruiken.

GRAMMATIK

- Je kent het voltooid deelwoord van de zwakke werkwoorden.

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 1, SEITE 118

11 **Vertaal de vetgedrukte woorden in het Nederlands. De Nederlandse vertaling vind je in de woordzoeker.**

A	B	B	H	P	W	F	U	N	V	Z	L
M	H	O	M	R	I	R	M	I	R	J	A
E	B	V	P	E	N	F	F	C	O	N	T
P	P	E	U	C	K	U	I	Z	E	C	E
A	A	N	B	I	E	D	I	N	G	E	N
D	C	D	D	E	L	D	Z	A	E	S	Z
I	R	I	U	S	S	U	J	S	R	R	I
R	F	E	N	B	T	I	P	G	A	D	E
S	I	N	D	S	R	Z	K	X	A	N	N
G	P	Z	L	S	A	P	V	S	N	P	L
Z	K	M	G	M	A	I	G	A	R	S	X
K	N	L	L	A	T	E	R	S	E	D	Z

1 Wir gehen **später** in den Zoo. .....

2 In diesem Geschäft gibt es heute tolle **Angebote**! .....

3 Das weiße T-Shirt kostet **genau** 10 Euro. .....

4 Nika und Fatima **zeigen** uns die Thomaskirche. .....

5 Ich habe keine Zeit und **außerdem** keine Lust zum Shoppen. .....

6 Die Karl-Liebknecht-Straße ist eine **Einkaufsstraße** in Leipzig. .....

7 Sam wohnt **seit** zwei Wochen in Leipzig. .....

8 Seine Eltern haben **früher** in dieser Stadt gearbeitet. .....

AUSSPRACHE

TIPP

AUSSPRACHE

-eu en *-äu* spreek je uit als *-oi*: h***eu***te, H***äu***schen

-ei spreek je uit als *-ai*: ***ei***n ***Ei***

Let op de verschillen in de uitspraak van:

- *-au* en *-äu*: M***au***s (*-au*) – M***äu***se (*-oi*)
- *-ie* en *-ei*: R***ie***se (lange *-i*) – R***ei***se (*-ai*)

12 **A Lees eerst de tip *Aussprache*. Luister dan naar het fragment *Aussprache 5.1*. Kruis aan wat je hoort.**

	-au	*-ai*	*-oi*
1	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐

B Luister naar het fragment *Aussprache 5.2*. Lees mee en spreek na.

1 Baum	4 Euro	7 Gebäude	10 eins
2 auf	5 heute	8 Häuser	11 Leipzig
3 brauchen	6 freuen	9 Bäume	12 Teil

13 **A Luister naar het fragment *Aussprache 5.3*. Spreek de zinnen met de hele klas na.**

1 Paul wohnt in diesem blauen Haus.
2 Eugen ist freundlich.
3 Laura baut ein Auto.
4 Viele Leute mögen Eulen.
5 Er läuft zum Verkäufer.
6 Wir reisen nach Leipzig.

B Luister naar het fragment *Aussprache 5.4* en lees mee.

1 Blaukraut bleibt Blaukraut und Brautkleid bleibt Brautkleid.
2 Eine Eule erzählt den Leuten von einer Eiche.
3 Der Bierbrauer braut braunes Bier.
4 Eine eifrige Ente legt Eier.
5 Hinter neun Bäumen stehen neun Räuber.

C Werk in tweetallen. Lees aan elkaar de zinnen van B voor. Let op je uitspraak van *au*, *äu*, *eu* und *ei*. Wissel daarna van rol.

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 2, SEITE 118

14 **Kies de juiste vertaling van de vetgedrukte woorden.**

1	Meine weißen Leggings sind weg! Ich muss sie **suchen**.	~~*passen*~~ / *zoeken*
2	Wir **verkaufen** unsere Klamotten online.	*ruilen* / *verkopen*
3	Im Geschäft kann ich die Sneakers **anprobieren**.	*passen* / *ruilen*
4	Das T-Shirt ist zu klein. Ich möchte es **umtauschen**.	*passen* / *ruilen*
5	Ist Secondhand-Mode gut für die **Umwelt**?	*merk* / *milieu*
6	Warum liegt hier so viel **Müll**?	*afval* / *kleding*
7	Die **Größe** S ist zu klein.	*maat* / *merk*
8	Heute shoppe ich **ohne** meine Freunde.	*kapot* / *zonder*

15 **A** **Bekijk de afbeeldingen. Vul de juiste kleuren in.**

schwarz ....

B **Vertaal de kleuren in het Duits.**

1	*lichtblauw*	Das T-Shirt ist hellblau.
2	*donkerpaars*	Die Blumen sind ..... .
3	*lichtgrijs*	Die Wolken sind heute ..... .
4	*donkerroze*	Wo gibt es ..... Sneakers?
5	*lichtbruin*	Meine Haare sind ..... .
6	*donkergroen*	Ihre Kleidung ist ..... .

C **Beantwoord de vragen. Gebruik de kleuren uit de *Lernbox*.**

1	Welche Farbe haben deine Socken?	Meine Socken sind braun.
2	Welche Farbe hat dein T-Shirt?	Es ist ..... .
3	Welche Farbe hat deine Jeans?	Sie ist ..... .
4	Welche Farbe/Farben haben deine Sneakers?	Sie sind ..... .

D **Werk in tweetallen. Voer het gesprek van C. Eén persoon leest de vragen, de ander geeft antwoord. Wissel daarna van rol.**

HÖREN

Secondhand-Mode

Secondhand-Mode ist sehr beliebt. Die Kleidung kostet oft auch **weniger als** im normalen Kleidergeschäft. Alte **Klamotten** landen außerdem nicht im Müll. Das ist auch gut für die Umwelt!
Wir haben mit drei jungen Leuten aus Leipzig über Secondhand-Mode gesprochen.

WORTHILFE

weniger als	**minder dan**
Klamotten	**kleren**

16 **Lees de tekst *Secondhand-Mode* Kies het juiste woord.**

1 Tweedehandskleding is *wel* / *niet* populair.

2 Tweedehandskleding is *duurder* / *goedkoper* dan kleding in andere winkels.

3 Tweedehandskleding is *goed* / *slecht* voor het milieu.

17 **A** **Lees eerst alle uitspraken. Luister dan naar de audio *Secondhand-Mode*. Kruis alle juiste uitspraken aan.**

Fragment 1

☐ **1** Kai werkt in een tweedehandswinkel.
☐ **2** Hij maakt zijn eigen kleding.

Fragment 2

☐ **3** **D**unja heeft online een T-shirt voor 15 euro gekocht.
☐ **4** **Z**ij heeft het T-shirt niet kunnen passen.
☐ **5** **Z**ij vindt het T-shirt niet mooi.

Fragment 3

☐ **6** Nafi houdt van merkkleding.
☐ **7** Hij vindt het fijn als hij kleding kan ruilen.

B **Luister nog een keer naar de audio *Secondhand-Mode*. Kies de juiste naam.**

1 *Dunja* / *Kai* / *Nafi* koopt graag nieuwe kleding.

2 *Dunja* / *Kai* / *Nafi* verkoopt kleding die ze zelf heeft gedragen.

3 *Dunja* / *Kai* / *Nafi* vindt dat tweedehandskleding goed is voor het milieu.

C **Kruis aan wie tweedehands mode leuk vindt.**

☐ Kai

☐ Dunja

☐ Nafi

LESEN

WEBSEITE ▼

So shoppen Teenager*innen

*Teenager*innen shoppen gerne. Sie **geben** 50 bis 200 Euro pro Monat **aus**. Manche Teenager*innen bezahlen auch 200 oder 500 Euro für ihre Mode. Aber wo genau kaufen sie ihre Kleidung?*

(1) Online oder in Geschäften? **Das ist** den **Jugendliche**n **egal**. Online können sie alleine shoppen und auch die neuesten Trends suchen. Auf verschiedenen Blogs finden Teenager*innen Fotos von interessanten Fashion-Styles und bekommen Tipps zur Mode.

Klamottentauschparty

(2) Jugendliche shoppen auch gerne mit Freund*innen in Einkaufsstraßen und Einkaufszentren. Zusammen haben sie nämlich mehr Spaß. Im Zentrum einer Großstadt gibt es viele Läden. Hier können Jugendliche in verschiedene Geschäfte gehen und einfach etwas anprobieren. Passt es nicht? Dann können sie gleich eine andere Größe anprobieren.

(3) Und wo shoppen Teenager*innen noch mehr? Auf **Klamottentauschpartys**! Diese Partys finden zu Hause statt. Du lädst einfach nur deine Freund*innen ein. Sie nehmen ihre Kleidung mit, die sie nicht mehr tragen. Ihr probiert die Kleidung an und könnt sie **miteinander** tauschen. Deine neue Kleidung ist gratis! Dafür musst du außerdem nicht in die Stadt fahren oder online sein!

WORTHILFE	
geben aus	**geven uit**
Das ist egal.	**Dat maakt niet uit.**
Jugendliche	**jongeren**
Klamottenpartys	**kledingruilparty's**
miteinander	**met elkaar**

18 **A** **Lees eerst alleen de titel en de inleiding van de tekst *So shoppen Teenager*innen*. Beantwoord de vragen.**

1 Lees de titel. Waar gaat de tekst over, denk je?

2 Hoeveel geld geven jongeren per maand uit aan kleding?

B **Beantwoord de vragen.**

1 Hoeveel geld geef jij per maand uit aan kleding?

2 Waar koop jij jouw kleding het liefst? Online of in een winkel?

ERK **19**

A Lees nu de hele tekst *So shoppen Teenager*innen*. Maak de opdracht.

1 Vat in het Nederlands per alinea de inhoud van de tekst samen. Noteer in de tabel alleen kernwoorden (belangrijke woorden).

ALINEA	KERNWOORDEN
1	bijvoorbeeld: online of in winkel,
2	
3	

2 Geef in het Nederlands een mondelinge samenvatting van de tekst. Vul elkaar eventueel aan.

B Lees de tekst nog een keer. Beantwoord de vragen.

1 Waar winkelen jongeren het liefst? (alinea 1)

- ○ A in een winkel
- ○ B online
- ○ C Het maakt hun niet uit.

2 Wat vind je op de verschillende blogs? (alinea 1)

- ○ A modevideo's
- ○ B tips
- ○ C tweedehandskleding

3 Wat wordt er in alinea 2 gezegd?

- ○ A In een winkel kun je niet zomaar iets passen.
- ○ B Winkelen met vrienden is leuker dan alleen.
- ○ C Winkelstraten zijn populairder dan winkelcentra.

4 Wat wordt er over een *Klamottentauschparty* gezegd? (alinea 3)

- ○ A Je bestelt de kleding online.
- ○ B Je betaalt voor de nieuwe kleding.
- ○ C Je ruilt bij iemand thuis kleding met anderen.

C Beantwoord de vragen.

1 Zou je een keer naar een beurs gaan waar je kleding kunt ruilen? Waarom wel/niet?

2 Stel dat je met een paar vrienden een kledingruilparty gaat organiseren. Welke eigen kledingstukken zou je willen ruilen?

GRAMMATIK B LERNBOX, SEITE 123

Het voltooid deelwoord

De voltooid deelwoorden van *haben* en *sein* zijn onregelmatig. Leer die vormen uit je hoofd.

Bij zwakke werkwoorden maak je het voltooid deelwoord als volgt:

- bij werkwoorden zoals *wohnen* (basisregel) **ge** + stam + **t**
- bij werkwoorden met stam op *-d of -t* **ge** + stam + **et**

20 **A** **Vul de zinnen aan.**

1 Om het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden te maken, bepaal je eerst de ..... .

2 Vóór de stam zet je ..... .

3 Bij zwakke werkwoorden zoals *zeigen* zet je achter de stam een - ..... .

4 Als de stam op *-d* of *-t* eindigt, plak je achter de stam - ..... .

B **Vul de tabel in.**

	SPELEN	HOUDEN VAN	ANTWOORDEN	PRATEN
hele werkwoord	spielen	lieben	antworten	reden
stam	spiel -	..... -	..... -	..... -
voltooid deelwoord	Er hat gespielt.	Sie hat Jan	Ihr habt	Du hast ..... .

21 **A** **Vul het juiste voltooid deelwoord in.**

1 hören — Er hat gestern lange Musik ..... .

2 tanzen — Wir haben auf einer Party ..... .

3 kaufen — Ich habe neue Socken ..... .

4 küssen — Sie hat meinen Bruder ..... .

5 kochen — Was haben Sie gestern ..... ?

6 suchen — Habt ihr auch den Panorama Tower ..... ?

7 zeigen — Roman hat uns die Mädler-Passage ..... .

8 reisen — Wohin sind Sie ..... ?

B **Vul het juiste voltooid deelwoord in.**

1 haben — Du hast kein Geld ..... .

2 sein — Seid ihr schon im Einkaufszentrum *Höfe am Brühl* ..... ?

3 kosten — Wie viel hat die Kleidung ..... ?

4 melden — Hat sich Chantal schon ..... ?

5 antworten — Abdul hat leider noch nicht ..... .

6 mieten — Mein Cousin hat ein Haus in Leipzig ..... .

7 arbeiten — Sein Freund hat früher in diesem Geschäft ..... .

8 warten — Der Bus hat auf die Schüler ..... .

22 **Vertaal eerst het werkwoord. Vul dan het juiste voltooid deelwoord in.**

1	*wensen*	wünschen	Was habt ihr Rafat ..... ?
2	*wachten*	.....	Haben sie vor dem Geschäft ..... ?
3	*koken*	.....	Er hat Nudeln ..... .
4	*reizen*	.....	Wir sind nach Leipzig ..... .
5	*kopen*	.....	Wer hat das Bild ..... ?
6	*kijken*	.....	Mehmed und Fabian haben viele Serien ..... .
7	*leren*	.....	Ich habe gestern Deutsch ..... .
8	*laten zien*	.....	Luna hat uns das Zentrum von Leipzig ..... .

GESPRÄCHE FÜHREN

TIPP **GRAMMATIK**

In *Kapitel 4* heb je geleerd dat je zelfstandige naamwoorden door de persoonlijke voornaamwoorden *er*, *sie* of *es* kunt vervangen.

der Rock → **er**
die Bluse → **sie**
das T-Shirt → **es**
die Sneakers → **sie** (*mv*)
Beispiel: Welche Farbe hat **die** Jeans? **Sie** ist blau.

23 **A** **Lees de tip *Grammatik*. Gebruik eventueel ook de *Lernbox Die Farben* op blz. 118. Schrijf eerst de juiste kleur op. Vervang dan de onderstreepte woorden door *er*, *sie*, *es*.**

1	Welche Farbe hat <u>das T-Shirt</u>?	– ~~*Er*~~ / ~~*Sie*~~ / *Es* ist (*zwart*) schwarz .
2	Ist <u>der Rock</u> rot?	– Nein, *er* / *sie* / *es* ist (*donkeroranje*) ..... .
3	Welche Farbe hat <u>die Kleidung</u>?	– *Er* / *Sie* / *Es* ist (*wit*) ..... .
4	Ist <u>der Pullover</u> rosa?	– Nein, *er* / *sie* / *es* ist (*paars*) ..... .
5	Ist <u>das Hemd</u> blau?	– Nein, *er* / *sie* / *es* ist (*geel*) ..... .
6	Sind <u>die Sneakers</u> braun?	– Nein, *er* / *sie* / *es* sind (*lichtgroen*) ..... .

B **Werk in tweetallen. Verdeel de rollen. Eén persoon leest de vragen, de ander geeft antwoord. Wissel daarna van rol.**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 2** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 3 Sprich mal

LERNZIELE ERK

GESPRÄCHE FÜHREN

- Je kunt vragen over kleding stellen en beantwoorden.

SPRECHEN

- Je kunt over je mode en je kledingsmaak praten.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent woorden die met mode te maken hebben.

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 2, SEITE 118

24 **A** **Vertaal het vetgedrukte woord. Kies uit:**

afval – kapot – kleding – kleur – maat – passen – ruilen – winkel – zonder

Er blijft één woord over.

1 Herr Yaman kauft neue **Kleidung**.

.....

2 Kaya möchte das rote T-Shirt **anprobieren**.

.....

3 In diesem **Geschäft** gibt es tolle Mode!

.....

4 Haben Sie den Rock auch in einer anderen **Farbe**?

.....

5 Meine Socken sind **kaputt**. Ich muss neue kaufen.

.....

6 Wo ist der alte Pullover? Doch nicht im **Müll**?

.....

7 Kann ich das Hemd **umtauschen**?

.....

8 Welche **Größe** brauchst du?

.....

B **Welk woord blijft er over? Vertaal dit woord ook in het Duits.**

Dit woord blijft over: .....

Duitse vertaling: .....

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 3, SEITE 119

die Turnschuhe

die Socken

die Bluse

der Hoodie

der Trainingsanzug

die Jacke

die Jeans

die Hose

das Kopftuch

die Leggings

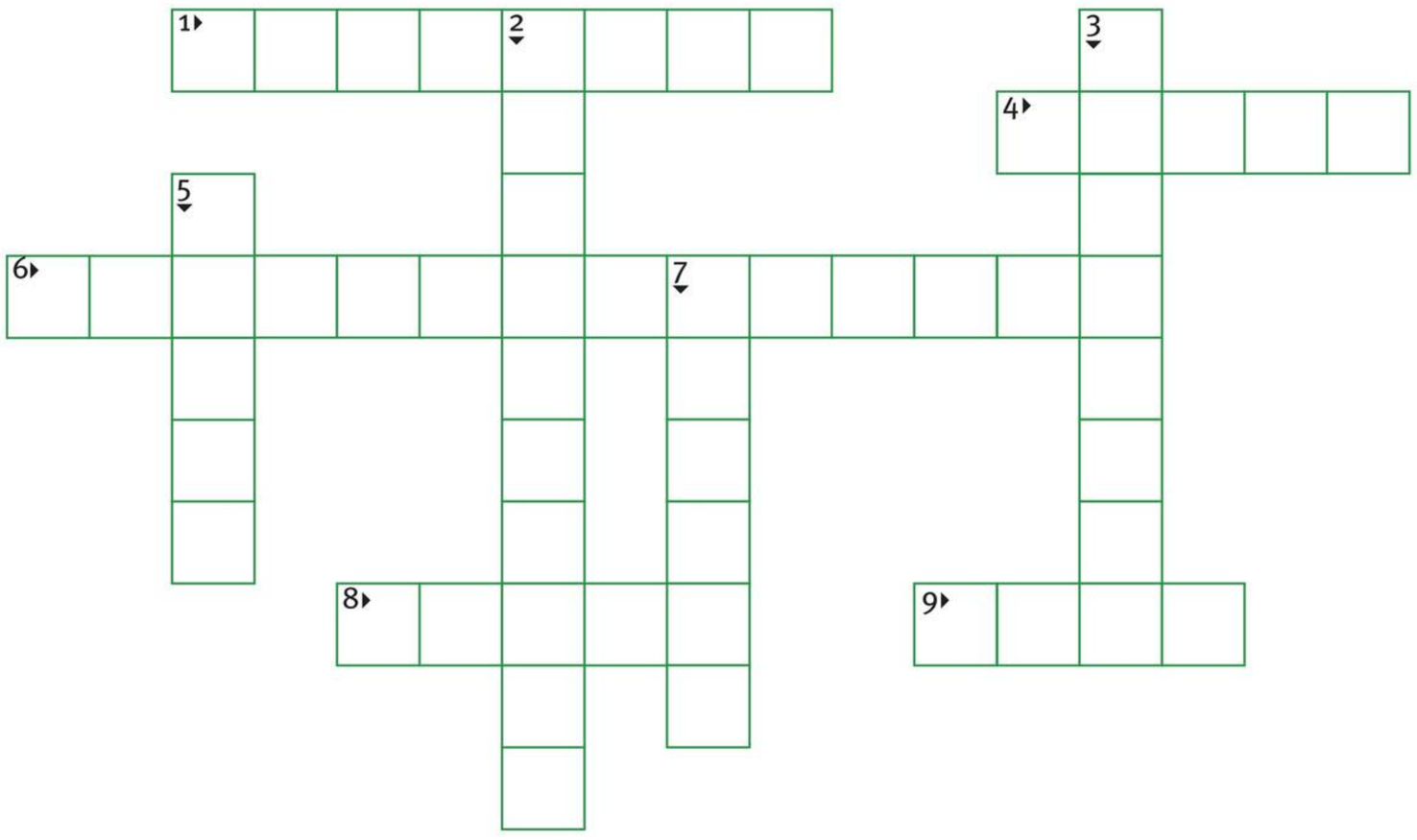
25 **Vertaal de woorden in het Duits. Vul ze in de puzzel in.**

→ Van links naar rechts:

1 hoofddoek
4 spijkerbroek
6 trainingspak
8 blouse
9 broek

↓ Van boven naar beneden:

2 gymschoenen
3 legging
5 jas
7 sokken

26 **Vertaal de woorden en vul ze in.**

1 *joggingbroek** — Die ..... ist zu groß.

2 *trui** — Im Winter trage ich oft einen ..... .

3 *hoody** — Ist der ..... neu?

4 *jurk** — Zu dem Fest trage ich ein ..... .

5 *overhemden** — Mein Vater hat viele ..... .

6 *pet** — Hier darfst du keine ..... tragen.

27 **A** **Bekijk de drie personen. Vul de juiste kleuren in. Kies uit:**
braun – dunkelblau – dunkelgrün – gelb – grau – hellblau – lila – rosa – schwarz – weiß

Käthe

1 Die Schuhe von Käthe sind lila.

2 Ihr Rock ist ..... .

3 Ihre Bluse ist ..... .

Philipp

4 Das T-Shirt von Philipp ist ..... .

5 Seine Schuhe sind ..... .

6 Seine Hose ist ..... .

Käthe Philipp Chang

B **Schrijf drie zinnen over Chang. Maak zinnen zoals in opdracht A.**

Chang

1 Die Hose von Chang .....

2 .....

3 .....

REDEMITTEL LERNBOX LEKTION 3, SEITE 119

28 **A** **Luister naar de audio *Redemittel*. Lees mee in de *Lernbox* van *Lektion* 3 op blz. 119.**

B **Vertaal de vragen.**

1 *Kan ik de trui passen?* .....

2 *Welke maat heb jij?* .....

3 *Heeft u de broek ook in wit?* .....

4 *Waar zijn de kleedhokjes?* .....

5 *Hoeveel kost de jas?* .....

6 *Wat is je favoriete kleur?* .....

C **Beantwoord de vragen van B in hele zinnen.**

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

D **Werk in tweetallen. Verdeel de rollen en speel het gesprek na. Eén persoon leest de vragen van B. De ander leest de antwoorden van C. Wissel daarna van rol.**

GESPRÄCHE FÜHREN / SPRECHEN

GESPRÄCH ▼

Im Geschäft

Verkäufer: Guten Tag! Kann ich dir helfen?
Lisa: Hallo! Ja, gerne. Die blaue Hose ist schön! Kann ich sie anprobieren?
Verkäufer: Natürlich. Welche Größe hast du?
Lisa: Ich habe Größe M.
Verkäufer: Hier, bitte schön.
Lisa: Danke. Wo sind die Umkleidekabinen?
Verkäufer: Dort. Links neben der Kasse.
Lisa: Danke.

Etwas später

Verkäufer: Und? Passt die Hose?
Lisa: Nein. Leider nicht. Die Hose ist zu klein. Haben Sie die Hose auch in Größe L?
Verkäufer: Ich schaue mal.

Etwas später

Verkäufer: Hier, das ist Größe L.
Lisa: Vielen Dank!

Etwas später

Lisa: Die Hose passt perfekt! Und sie sieht toll aus. Wie viel kostet die Hose?
Verkäufer: Die Hosen sind heute im Angebot. Alle Hosen kosten nur 56 Euro.
Lisa: Das ist ein guter Preis. Gut, ich nehme die Hose. Haben Sie auch Pullover im Angebot?
Verkäufer: Ja, wie findest du den Pullover hier? Er kostet 28 Euro.
Lisa: Haben Sie den Pullover auch in Schwarz?
Verkäufer: Nein, leider nicht. Aber in Grau.
Lisa: Dann möchte ich einen Pullover in Grau, bitte. Größe M, bitte.
Verkäufer: Gerne! Hier ist der Pullover.
Lisa: Danke. Wie viel kostet das zusammen?
Verkäufer: Das kostet zusammen 84 Euro.
Lisa: Hier, bitte. Vielen Dank.
Verkäufer: Gern geschehen. Auf Wiedersehen!
Lisa: Tschüs!

29 **A Luister naar de audio *Im Geschäft* en lees mee.**

B Luister nog een keer naar de audio *Im Geschäft*. Kies tijdens het luisteren het juiste woord.

1 Lisa wil een *blauwe* / *bruine* broek passen.
2 De kleedhokjes zijn *links* / *rechts* naast de kassa.
3 De eerste broek is te *groot* / *klein*.
4 Lisa heeft ook nog een *jurk* / *trui* nodig.
5 De trui die ze koopt, is *grijs* / *zwart*.
6 Lisa betaalt *84* / *86* euro in totaal.

30 **A Vertaal de woorden en vul de gesprekken in. V = Verkäuferin, D = Du**

GESPRÄCH 1 ▼

V: Kann ich dir helfen?
D: Ja, bitte. Wie viel kostet der (1 *hoody*) _____?
V: (2 *Hij*) _____ kostet 55 Euro. Welche (3 *maat*) _____ hast du?
D: Ich habe Größe M. Haben Sie den Pullover auch in (4 *groen*) _____?
V: Ja.
D: Wo sind die (5 *kleedhokjes*) _____?
V: Die Umkleidekabinen sind (6 *daar*) _____.

GESPRÄCH 2 ▼

D: Hallo. Kann ich die (1 *jas*) _____ (2 *passen*) _____?
V: Ja, (3 *natuurlijk*) _____.
D: (4 *Zij*) _____ ist zu (5 *groot*) _____.
V: Wie (6 *vind*) _____ du diese Jacke?
D: Ich finde sie zu (7 *duur*) _____.

B Werk in tweetallen. Verdeel de rollen en speel de gesprekken na. Wissel daarna van rol.

STRATEGIE **SPRECHEN**

Bereid het gesprek goed voor. Bedenk wat je wilt gaan zeggen en hoe.
Schrijf geen hele zinnen op! Gebruik alleen steekwoorden. Dan klinkt het gesprek veel natuurlijker.
Oefen daarna het gesprek een paar keer.

31

A **Werk in tweetallen. Lees de strategie *Sprechen*. Schrijf de steekwoorden van het verkoopgesprek in opdracht 30 op. Gebruik de *Redemittel* van *Lektion* 3 op blz. 119. Verdeel daarna de rollen en voer het gesprek.**

B **Vervang nu de kleding, kleuren en prijzen. Verdeel de rollen en voer het gesprek. Wissel ook van rol.**

TIPP **GRAMMATIK**

In een Duitse zin hebben de lidwoorden soms verschillende uitgangen. Dat heeft te maken met het geslacht van de zelfstandige naamwoorden en met het zinsdeel waar het zelfstandig naamwoord bij hoort.

Bijvoorbeeld:

der-woorden (m)	**der**/**ein** *Pullover*	*Ich trage* ***den*/*einen*** *Pullover.*
die-woorden (v)	**die**/**eine** *Hose*	*Ich trage die/eine Hose.*
das-woorden (o)	**das**/**ein** *Hemd*	*Ich trage das/ein Hemd.*
meervoud (mv)	**die**/– *Schuhe*	*Ich trage die/- Schuhe.*

Sven

Hi, ich bin Sven aus Leipzig. Ich liebe Mode! Ich trage heute ein T-Shirt. Mein T-Shirt ist rosa. Ich trage auch eine Hose. Die Hose ist blau. Meine Lieblingsfarbe ist Blau. Meine Schuhe sind weiß. Ich trage gern Turnschuhe, eine Mütze und einen Pullover. Was trägst du heute? Und was trägst du gern?

ERK G **32** **Je maakt een korte presentatie over jouw kleding. Gebruik de *Lernbox* van *Lektion* 3 op blz. 119. Gebruik eventueel een woordenboek.**

A **Lees eerst de tip hierboven. Lees ook de tekst van Sven.**

B **Beantwoord de vraag van Sven: Was trägst du heute?**

.....

.....

C **Bereid je presentatie voor. Gebruik de tekst van Sven. Oefen de zinnen een paar keer. Let op je uitspraak.**

D **Werk in tweetallen. Geef je presentatie. Jouw klasgenoot luistert naar je en geeft je feedback.**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **Redemittel** van **Lektion 3** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Flitskaarten *(Redemittel)*

TEST JEZELF	Leer de **woorden**, **Redemittel** en **grammatica** van **Lektion 1, 2 en 3** en maak de **Test jezelf online.**				
	Woorden	Redemittel	Grammatica	Lezen	Kijken/luisteren
Dit kan ik al					

FINALE

Lees eerst alle opdrachten. Kies dan de opdracht die jij gaat maken. Lees de Duitse zinnen niet voor, maar spreek vrij. Controleer of je alle punten hebt verwerkt. Lever dan de opdracht in. Vink daarna aan wat je al kunt in *Das kann ich schon!*

ROLLENSPEL **Je speelt een gesprek in een kledingwinkel.**

- Verdeel de rollen: verkoper, klant.
- Leg een paar kledingstukken klaar.
- Elke klant koopt twee kledingstukken.
- Neem het gesprek op.

POSTER **Je ontwerpt een eigen modecollectie en houdt een presentatie hierover.**

- Zoek minimaal vijf foto's van kledingstukken uit je eigen collectie.
- Maak een poster.
- Schrijf bij elke foto één of twee zinnen in het Duits over bijvoorbeeld de kleur van het kledingstuk.
- Presenteer je poster aan een groepje of aan de hele klas.

INTERVIEW **Stijl van een *star*.**

- Verdeel de rollen: journalist en bekende persoon uit Duitsland of Oostenrijk.
- Zoek een foto van de bekende persoon.
- De journalist stelt vier vragen over de kledingstijl van de bekende persoon.
- Neem het interview op.

Das kann ich schon!

	-	-/+	+	++
woorden en *Redemittel*	☐ Ik gebruik regelmatig niet-Duitse woorden en zinnen.	☐ Ik kan veel woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan bijna alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.
uitspraak en spreektempo	☐ Ik kan veel woorden nog niet goed uitspreken. Ik spreek nog erg langzaam.	☐ Ik kan veel woorden goed uitspreken. Ik spreek soms nog wat langzaam in het Duits.	☐ Ik kan de meeste woorden goed uitspreken. Ik kan best wel snel in het Duits spreken.	☐ Ik kan alle woorden goed uitspreken. Ik kan snel in het Duits spreken.
gesprek voeren	☐ Ik heb nog moeite om in het Duits te reageren. Ik reageer vaak heel kort.	☐ Ik kan meestal in het Duits reageren. Ik kan nog niet zo goed een gesprek voeren.	☐ Ik kan al goed in het Duits reageren. Ik kan steeds beter een gesprek voeren.	☐ Ik kan al heel goed in het Duits reageren. Ik kan (zeer) goed een gesprek voeren.

Kijk naar je antwoorden bij opdracht 2 van dit hoofdstuk. Heeft het je bij het leren geholpen dat je weet wat je eindopdracht is? Waarom wel/niet?

LESEN

Levi Strauss

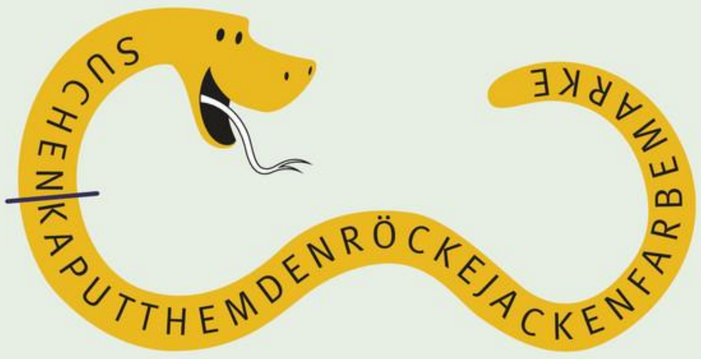

Levi Strauss

Alle kennen sie und fast alle tragen sie: die Jeans.
1847 geht der deutsche **Händler** Levi Strauss nach San Francisco. 1873 **erfindet** er die Jeans. Arbeiter in Amerika suchen dringend eine Hose aus starkem Material. Levi Strauss kann diese Hose produzieren. Die Jeans geht nicht schnell kaputt. Sie ist **sofort** beliebt.
Später gibt es auch Hemden, Röcke und Jacken aus dem Jeans-Material. Typisch für die Jeans ist ihre blaue Farbe. **Im Zweiten Weltkrieg** bringen amerikanische Soldaten die Jeans nach Europa. **Inzwischen** gibt es auch Jeans in vielen anderen Farben. Bis heute ist die Marke Levi Strauss (Levi's) sehr bekannt.

WORTHILFE	
Händler	**handelaar**
erfindet	**vindt ... uit**
sofort	**meteen**
im Zweiten Weltkrieg	**tijdens de Tweede Wereldoorlog**
inzwischen	**intussen**

1 **A** **Zoek de Duitse woorden in de woordslang. Vertaal de woorden in het Nederlands en schrijf ze op.**

zoeken,

B **Lees de tekst *Levi Strauss* en beantwoord de vragen.**

1 Waarom was de spijkerbroek bij de Amerikaanse arbeiders zo populair?

2 Wat is typisch voor een spijkerbroek?

3 Wie heeft de spijkerbroek naar Europa gebracht?

WORTSCHATZ

2 **A** **Bekijk de afbeelding. Hoe heet de kleding in het Duits? Schrijf ook het lidwoord op.**

1
2
3
4
5
6

B **Bekijk de afbeeldingen. Schrijf bij de afbeeldingen het Duitse woord op. Vertaal het woord ook in het Nederlands.**

	1	2	3	4	5
					
DEUTSCH	Kopftuch				
NIEDERLÄNDISCH	hoofddoek				

C **Beschrijf in drie zinnen hoe de kleding van Olena, Maxi en Mehmet eruitziet.**

Olena

1 Die Jacke von Olena ist blau.

2 Der Rock von Olena

3 .....

Maxi

4 .....

5 .....

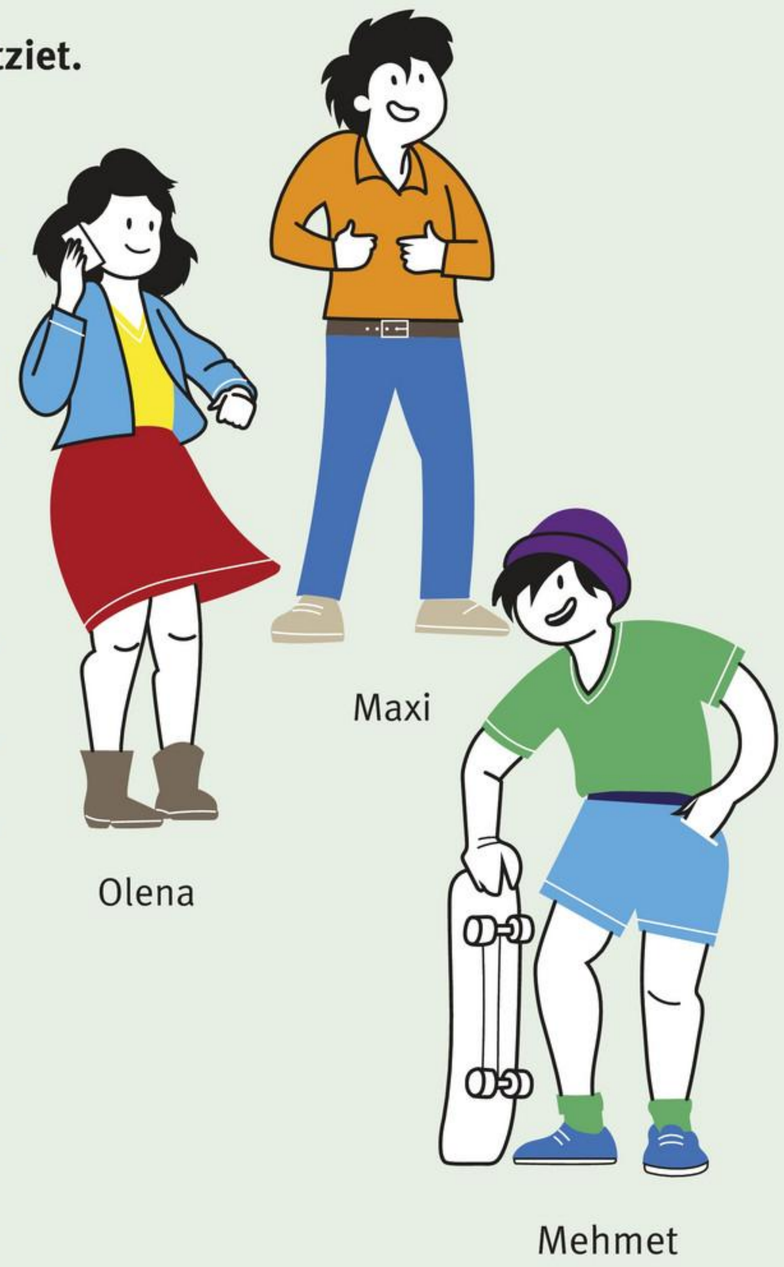
6 .....

Mehmet

7 .....

8 .....

9 .....

REDEMITTEL

3 **A** **Vertaal de zinnen in het Duits.**

1 Welke maat heb je? .....

2 Wat is je favoriete kleur? .....

3 Wat draag je graag? .....

B **Beantwoord de vragen van A over jezelf.**

1 Welke maat heb je? .....

2 Wat is je favoriete kleur? .....

3 Wat draag je graag? .....

SPRECHEN

4 **A** **Schrijf op wanneer je wat draagt. Gebruik de tip op blz. 88.**

Auf einer Party trage ich (bijvoorbeeld) ein Kleid, ...

In der Schule trage ich .....

Beim Sport trage ich .....

B **Werk in tweetallen. Vertel aan elkaar in het Duits wanneer jullie wat dragen. Praat in hele zinnen.**
Bijvoorbeeld: *Auf einer Party trage ich eine Hose, ein Hemd und Schuhe.*

HÖREN/SEHEN

5 **Ga naar de online leeromgeving. Daar vind je een video over kleding. Maak de opdracht.**

6 **Luister naar de audio *Verkäuferin im Stress*. Welke kledingstukken zoeken de klanten? Kruis aan.**

	Frau	Junge	Mann	Mädchen
1 die Mütze	☐	☐	☐	☐
2 der Rock	☐	☐	☐	☐
3 der Trainingsanzug	☐	☐	☐	☐
4 die Turnschuhe	☐	☐	☐	☐

LESEN

KRANTENARTIKEL ▼

Pimp my Shirt

Bei dem **Wettbewerb** „Meine **Zukunft** - deine Zukunft“ haben 300 Schüler*innen aus Sachsen über die Zukunft und Umwelt nachgedacht. Die Schüler*innen waren zwischen zwölf und sechzehn Jahren alt. Die Klasse 8a aus Neustadt hat den ersten Preis gewonnen: 100 Euro! Ihr Projekt war „Pimp my Shirt“. Die Schüler*innen haben aus alten T-Shirts, Hosen und Pullovern neue T-Shirts und Taschen gemacht. „Das heißt Upcycling und es macht echt Spaß!“ erzählt eine Schülerin. „Die neue Kleidung und die Taschen haben wir auf unserem Markt in der Schule verkauft. Das Geld haben wir an die *Deutsche Umwelthilfe* **gespendet**.“

WORTHILFE	
Wettbewerb	**wedstrijd**
Zukunft	**toekomst**
gespendet	**gedoneerd**

7 **Lees de tekst *Pimp my Shirt* en beantwoord de vragen.**

1 Hoe oud zijn de leerlingen die aan de wedstrijd meedoen? .....

2 Wie heeft de wedstrijd gewonnen? .....

3 Wat was de eerste prijs? .....

4 Wat deden de leerlingen met de oude kleding? .....

.....

SONG

8 **Lees online de songtekst *Zeug* en maak de opdracht.**

KIOSK

9 **Ga naar de online leeromgeving. Kies een leeskaart uit de *Kiosk* en maak de opdracht. Welke leeskaart heb je gekozen en wat vond je ervan? Kies zoveel kaarten als je wilt.**

.....

.....

SPIELE

10 **Ga naar de online leeromgeving. Download het spel of vraag het spel aan je docent.**
Lees eerst de spelregels. Speel dan het spel *Trio*.

LEKTION 4 Sieh und lies mal

LERNZIELE ERK

SEHEN

- Je kunt in een video over Leipzig woorden en korte zinnen uit gesprekken begrijpen.

LESEN

- Je kunt eenvoudige informatie vinden en begrijpen in teksten over evenementen.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent de dagen van de week, de dagdelen en de kloktijden.

33 FINALE **Bekijk de Finale-opdrachten op blz. 113. Beantwoord de vragen.**

1 Aan het einde van *Lektion* 6 kies je een Finale-opdracht. In de *Lektionen* 4 tot en met 6 werk je naar deze opdracht toe. Lees de drie keuzeopdrachten van *Lektion* 6 op blz. 113. Als je nu een keuze zou maken, welke opdracht kies je dan? Leg ook uit waarom.

.....

2 Wat is je favoriete muziek?

.....

3 Wat is je favoriete film of serie?

.....

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 1 UND 2, SEITE 118

34 **Lees de tekst. Kies de juiste vertaling van de vetgedrukte woorden.**

Kleidung (1 *kleding* / *merk*) endet oft im **Müll** (2 *aanbieding* / *afval*), wenn sie **kaputt** (3 *kapot* / *lelijk*) ist. Das ist aber schlecht für **die Umwelt** (4 *het milieu* / *de winkels*). Viele Menschen reparieren **deshalb** (5 *daarom* / *omdat*) ihre Kleidung oder organisieren eine Klamottentausch-Party. Dort können sie Kleidung von anderen Personen **anprobieren** (6 *passen* / *ruilen*). **Das Angebot** (7 *Het aanbod* / *Het merk*) ist aber nicht groß. Und in einem **Geschäft** (8 *winkel* / *winkelcentrum*) gibt es auch mehr **Größen** (9 *maten* / *merken*). Aber so eine Party macht Spaß und du bekommst neue Kleidung ganz **ohne** (10 *sinds* / *zonder*) Geld.

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 4, SEITE 120

35 A **Vul het juiste woord in. Let op de hoofdletters. Kies uit:**

das Denkmal – ~~der Eintritt~~ – der Erwachsene – die Führung – Künstler – das Rathaus – treffen

Er blijft één woord over.

1 Der Eintritt für das Konzert kostet 35 Euro. — de entree

2 ..... arbeitet als Musiker. — .....

3 _____ im Museum beginnt im 15 Uhr. _____

4 Wir _____ uns im Zentrum und dann gehen wir shoppen! _____

5 _____ von Johann Sebastian Bach steht bei der Thomaskirche. _____

6 Mein Bruder will _____ werden. _____

B Vertaal nu de gekozen woorden van A in het Nederlands.

36

A Vul de juiste dag van de week in.

1 Der erste Tag in der Woche ist der Montag.

2 Der dritte Tag in der Woche ist der _____.

3 Nach diesem Tag kommt _____.

4 Die letzte zwei Tage in der Woche sind _____ und _____.

5 Zusammen nennen wir diese zwei Tage das _____.

6 Welche zwei Tage gehören noch in eine Woche? – _____ und _____

B Beantwoord de vraag.

Welke dag van de week is jouw lievelingsdag? Waarom?

_____

37

Lees de tekst en vul de dagdelen in. Kies uit:

abends – mittags – morgens – nachmittags – nachts

Am Wochenende muss ich (1) _____ nicht früh aufstehen. Ich kann ausschlafen. Ich schlafe oft bis 11 Uhr. Ich möchte noch viel länger schlafen, aber das geht leider nicht. Wir essen nämlich (2) _____ um 12 Uhr alle zusammen. Meine Großeltern kommen auch immer zu uns. Nach dem Essen gehe ich dann (3) _____ zu meinen Freunden. Wir gamen oder gehen shoppen. (4) _____ gehen wir oft ins Kino. Aber um 23 Uhr muss ich wieder zu Hause sein. Meine Mutter will nicht, dass ich (5) _____ in Leipzig unterwegs bin.

38

A Bekijk de afbeeldingen. Schrijf op hoe laat het is.

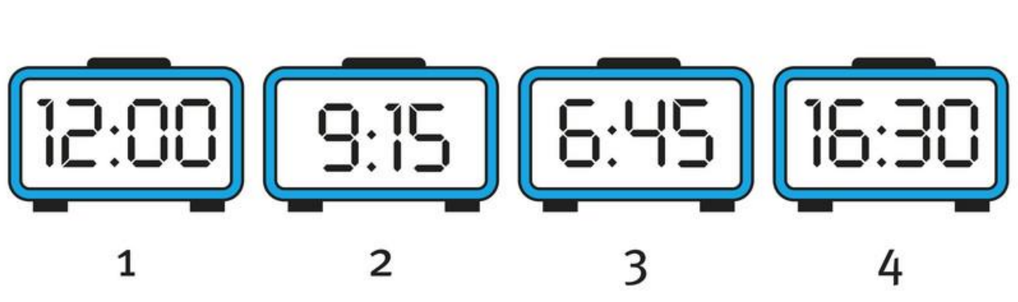
Wie spät ist es?

1 Es ist zwölf Uhr.

2 Es ist _____

3 Es ist _____

4 Es ist _____

B Beantwoord de vragen.

1 Wann beginnt am Montag deine Schule? um _____

2 Wie spät ist es jetzt? Es ist _____.

3 Wann endet heute deine Schule? um _____

39 **Lees de tekst. Vertaal de dagen van de week, de dagdelen en de kloktijden en vul ze in.**

CHATNACHRICHT ▼

Hallo Aynur! Wie schön, dass du mich in Leipzig besuchst! Wann genau kommst du?

Und wie lange bleibst du?

Hallo Silke. Ja! 😀 Ich komme (1 *op donderdag*) _____.

Ich bin (2 *om kwart voor vijf*) _____ in Leipzig. Kannst du

mich abholen? Ich möchte (3 *tot zondag*) _____ bleiben. ✓✓

Super! 👍 Ich habe (4 *van kwart over twee tot half vier*) _____

_____ Training. Danach kann ich dich abholen!

Danke! 🙏 Dann können wir (5 *'s avonds*) _____

zusammen kochen! ✓✓

Gute Idee! 😋 Wir können (6 *op vrijdag*) _____ auf ein Konzert

von *Kraftklub* gehen. Das Konzert beginnt (7 *om acht uur*) _____.

Die Band ist super! Und (8 *op zaterdag*) _____

können wir in den Höfen am Brühl shoppen! ✓✓

Alle klar! 😁 Dann bis Donnerstag! Und gute Reise!

SEHEN

Kunst in Leipzig

Die Spinnerei
In Leipzig gibt es viel Kunst zu sehen. Ein bekanntes Kunstzentrum ist die Spinnerei. Früher haben die Menschen hier **Baumwolle** gesponnen. Später ist in der Fabrik ein großes Kunstzentrum entstanden. In der Spinnerei gibt es jetzt Ateliers und zwölf Galerien. In den Ateliers arbeiten rund einhundert Künstler*innen. Es gibt verschiedene Veranstaltungen und Führungen durch die Gebäude. Du kannst die Spinnerei und die Galerien auch ohne Führung besuchen.

die Spinnerei

Die Löffelfamilie
Früher haben die Menschen gesagt, dass Leipzig grau ist. Deshalb haben sie eine **Leuchtreklame** mit bunten Farben gebaut. Die Leuchtreklame zeigt die Löffelfamilie. Diese Familie sitzt am Tisch und **isst** Suppe. Die Leuchtreklame gibt es immer noch.

die Leuchtreklame

WORTHILFE	
Spinnerei	**spinnerij** (uit katoen wordt garen gesponnen)
Baumwolle	**katoen**
Leuchtreklame	**lichtreclame**
isst	**eet**

40 **Lees de tekst *Kunst in Leipzig*. Beantwoord de vragen.**

1 Wat werd vroeger in het kunstcentrum *Spinnerei* gedaan? .....

2 Hoeveel galerijen zijn er in de spinnerij? .....

3 Kun je de spinnerij bezoeken zonder rondleiding? .....

4 Waarom werd de lichtreclame gebouwd? .....

5 Wat doet de familie op de lichtreclame? .....

41 **A Lees eerst alle uitspraken. Bekijk dan de video *Leipzig, Teil 2*. Kies de juiste optie.**

Fragment 1

1 De Spinnerei was vroeger de *kleinste* / *grootste* katoenspinnerij in Europa.

2 Het kunstwerk kost ongeveer *10 000* / *20 000* euro.

3 In de Spinnerei moet je *wel* / *geen* entree betalen.

Fragment 2

4 Lisa vindt een enkeltje *duur* / *goedkoop*.

5 Door het bellen doneert Lisa *wel* / *geen* geld aan het monument.

Fragment 3

6 De vrouwen geven Lisa *een* / *geen* uitgangstip.

7 De barkeeper komt *wel* / *niet* uit Leipzig.

B In *Lektion* 1 heb je al het eerste deel van de video *Leipzig* gezien. Lisa gaat naar verschillende plekken in de stad.
Wat zou jij het liefst in Leipzig willen zien? Leg uit waarom. Kies uit:
Fleischerei – Gasometer – Gaststätte Kollektiv – Gondelfahrt – Löffelfamilie – Mädler Passage – Nikolaikirche – Spinnerei

.....

.....

LESEN

Veranstaltungen in Leipzig

Leipzig hat viele Veranstaltungen und Festivals zu bieten. Der Eintritt ist bei vielen Veranstaltungen frei.

(1) Das Caggtus Festival
Caggtus Leipzig ist ein bekanntes Gaming Festival. Bei diesem Festival geht es um die Gaming-Kultur und den Spaß daran. Jedes Jahr im April können Freunde drei Tage lang **gegeneinander** spielen, zusammen feiern und ihre Idole treffen! Das Festival findet in der Leipziger Messe statt.

(2) Die Leipziger Marktmusik
Die Leipziger Marktmusik im August ist ein Musikfest. Auf dem Marktplatz vor dem Alten Rathaus spielen zehn Tage lang internationale Musiker*innen. Die Livekonzerte sind kostenlos. Besucher*innen können hier auch Musikfilme schauen und leckeres Essen probieren. Diese Veranstaltung hat ein attraktives Programm für die ganze Familie.

(3) Das Wasserfest
Mitte August feiert Leipzig drei Tage lang das Wasserfest. Kinder, Jugendliche und Erwachsene können mit Booten die Stadt vom Wasser aus bewundern. Verschiedene Aktivitäten finden auf dem Karl-Heine-Kanal und im Lindenauer Hafen statt. Auf dem Programm stehen Spiel, Spaß, Angebote zum Chillen und noch viel mehr.

(4) Die Museumsnacht

Jedes Jahr im Mai findet in Leipzig die Museumsnacht statt. In dieser Nacht kannst du in Museen Kunst anschauen. Die Museen haben von 18 bis 24 Uhr geöffnet. Es gibt viele Veranstaltungen wie zum Beispiel Führungen, Filme, Live-Musik und Workshops.

WORTHILFE	
gegeneinander	**tegen elkaar**

42 **A** **Bekijk de afbeeldingen en lees de tekst. Welke afbeelding hoort bij welk evenement? Schrijf de juiste alinea onder de foto.**

B **Lees de tekst nog een keer. Kies de juiste optie.**

1 Wat voor een evenement is *Caggtus*? .....

2 Hoelang duurt *Caggtus*? .....

3 Waar in Leipzig vindt de *Leipziger Marktmusik* plaats?

.....

4 Wat is er tijdens de *Leipziger Marktmusik* te doen? Noem drie dingen.

.....

5 Waar vinden de activiteiten van het waterfeest plaats?

.....

6 Wanneer is de museumnacht? in ....., van .....

C **Stel je voor dat je in de zomer naar Leipzig gaat. Welke evenementen kun je dan bezoeken?**

D **Welke activiteit zou jij willen bezoeken? Leg ook uit waarom.**

SCHREIBEN

43 **A** **Bekijk de afbeelding. Deze mensen hebben de *Leipziger Marktmusik* bezocht. Bedenk een kort verhaaltje over hen. Schrijf de zinnen in de spreekballonnen.**

B **Werk in tweetallen. Lees het verhaal uit A aan elkaar voor. Laat je stripverhaal niet zien. De ander moet het verhaal in het Nederlands samenvatten. Heeft jouw klasgenoot het verhaal goed begrepen? Laat elkaar daarna jullie stripverhalen zien.**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 4** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 5 Hör und lies mal

LERNZIELE ERK

HÖREN

- Je kunt een radio-interview over muziek volgen.

LESEN

- Je kunt in een songtekst informatie over personen begrijpen.

LERNZIELE

GRAMMATIK

- Je kent de tegenwoordige tijd en het voltooid deelwoord van de sterke werkwoorden *fahren*, *laufen* en *gehen*.

WIEDERHOLUNG LERNBOX LEKTION 4, SEITE 120

44 Welk woord staat er? Vul de ontbrekende letters in. Vertaal daarna de woorden in het Nederlands.

1 Wir gehen nach draußen. buiten

2 Die ü ng durch die Spinnerei ist super!

3 Wo steht das nkma von Richard Wagner?

4 Ist der Eintritt ins Museum k st n s?

5 Der Panorama Tower am Augustusplatz ist sehr kann .

6 Wir möchten diese V r ng besuchen.

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 5, SEITE 122

45A Vertaal de vetgedrukte woorden in het Nederlands.

1 In der Musikschule gibt es verschiedene **Kurse**.

2 Wir **wählen** ein Musikinstrument.

3 Ich finde dieses Lied **blöd**.

4 Magst du Kunst und **Kultur**?

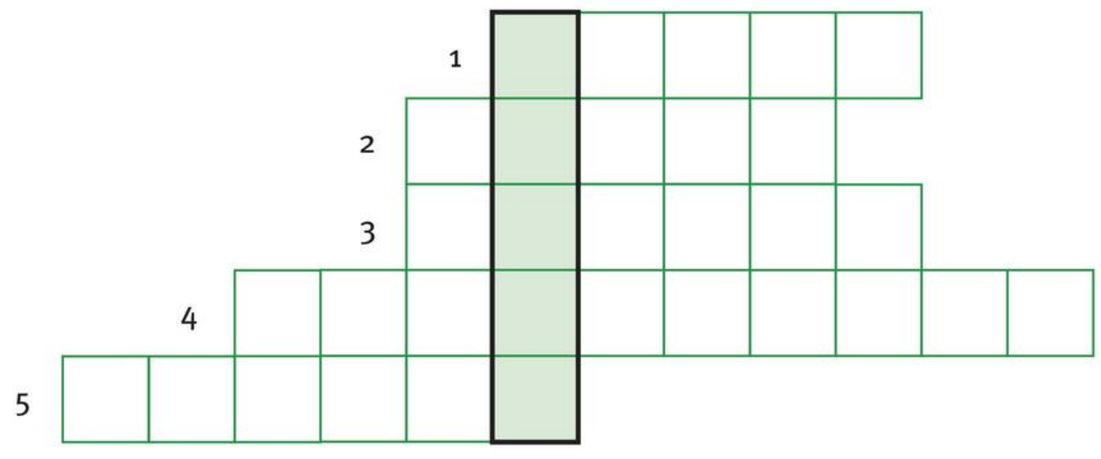
5 Diese Lieder **gefallen** uns nicht.

6 Der Sänger steht schon auf der **Bühne**.

B **Vertaal de volgende woorden in het Nederlands en noteer ze in de puzzel:**

1 Gruppe
2 besser
3 feiern
4 vorbeikommen
5 Raum

Hoe heet het muziekinstrument op de foto in het Duits? Schrijf de letters uit de gekleurde vakjes onder de foto.

die .....

HÖREN

Neue Musik Leipzig

Die Musikschule für Rock, Jazz und Klassik
Bei uns lernst du verschiedene Musikinstrumente spielen: zum Beispiel Klavier, Gitarre, Trompete und Schlagzeug. Du bekommst auch Unterricht in **Gesang** und Musiktheorie. Bei uns kannst du außerdem in einer Band spielen oder einem Chor singen. Unsere Musikschule ist groß: Es gibt 40 Räume, ein eigenes **Tonstudio** und einen Konzertsaal.
Wähle aus den dreißig verschiedenen Kursen oder **buche** einen Workshop. Wir geben **Einzelunterricht** und auch Gruppenunterricht.

Informiere dich bei unserem *Tag der offenen Tür* am 24. Oktober (11 bis 18 Uhr). Du kannst auch einfach vorbeikommen! Öffnungszeiten: montags bis freitags von 10 bis 22 Uhr.

WORTHILFE	
Gesang	**zang**
Tonstudio	**opnamestudio**
buche	**boek** (een workshop boeken)
Einzelunterricht	**individuele lessen**

46 **A** **Beantwoord de vragen.**

1 Naar welke muziek luister jij graag? .....

2 Speel jij een instrument? Zo ja, wat voor een? .....

B **Bekijk de afbeeldingen. Vul de juiste woorden in. Kies uit:**
die Gitarre – das Klavier – das Schlagzeug – die Trompete

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

C **Lees de tekst *Neue Musik Leipzig*. Beantwoord de vragen.**

1 Wat is de *Neue Musik Leipzig*? .....

2 Wat kun je er allemaal leren? Kruis aan.
- ☐ A concerten organiseren
- ☐ B dansen
- ☐ C een muziekinstrument spelen
- ☐ D muziektheorie
- ☐ E zingen

3 Wat kun je doen als je geïnteresseerd bent in een cursus? Kies het juiste antwoord.
- ○ A Je kunt bellen.
- ○ B Je kunt langskomen.
- ○ C Je kunt mailen.

4 Wat zijn de openingstijden van *Neue Musik Leipzig*? .....

47 **A** **Je gaat luisteren naar het eerste deel van een radio-uitzending. De radio-dj André praat met luisteraar Pia over muziek.**
Lees eerst de vraag. Luister dan naar de audio *Musik und ich*. Kies het juiste antwoord.
Waar praten André en Pia over?
- ○ A over concerten
- ○ B over lievelingsbands
- ○ C over muziekinstrumenten
- ○ D over muzieksmaken van jongeren

B Lees eerst de uitspraken. Luister dan nog een keer naar de audio. Kies het juiste antwoord.

1 Pia *komt uit* / *woont in* Leipzig.

2 Pia speelt *twee* / *meerdere* instrumenten.

3 Pia heeft vroeger privéles van haar *grootmoeder* / *moeder* gehad.

4 Als Pia haar huiswerk maakt, luistert ze niet naar *klassieke muziek* / *rockmuziek*.

5 Pia houdt *wel* / *niet* van hiphop.

6 Pia heeft *elke dag* / *twee keer per week* muziekles.

★ **C Beantwoord de vragen.**

1 Hoelang speelt Pia de instrumenten? .....

.....

2 Welk instrument speelt ze beter? .....

▶ 48 **A Je gaat luisteren naar het tweede deel van de radio-uitzending *Musik und ich*. André praat nu met Ronny over muziek.**
Lees eerst de vraag. Luister dan naar de audio *Musik und ich*. Kies de juiste antwoorden.
Waar praten André en Ronny over?

☐ A over bekende festivals
☐ B over muziekinstrumenten
☐ C over Ronny's band
☐ D over Ronny's concerten

B Lees eerst de uitspraken. Luister dan nog een keer naar de audio. Kies *richtig* of *falsch*.

		richtig	falsch
1	Ronny komt uit Leipzig.	☐	☐
2	Ronny luistert het liefst naar rockmuziek.	☐	☐
3	Ronny houdt niet van jazzmuziek.	☐	☐
4	Ronny wil graag elektrische gitaar leren spelen.	☐	☐
5	Ronny heeft al meerdere keren op een podium gestaan.	☐	☐
6	Ronny oefent elke dag.	☐	☐

★ **C Beantwoord de vragen.**

1 Hoelang speelt Ronny de instrumenten? .....

.....

2 Wat wil Ronny later worden? .....

LESEN

SONG ▼

Lieblingslied – Die Lochis

Allein bin ich stark, doch unsterblich mit dir
wann, wenn nicht jetzt und wer, wenn nicht wir
Die **Schwerkraft** verlieren und die **Sterne berühren**
wann, wenn nicht jetzt und wer, wenn nicht wir.

Jeder weiß schon, wenn wir reinkommen
spielt der DJ gleich diesen einen Song.
Unser **Schweiß tropft**, Polizei klopft
feiere mit und vergiss mal kurz deinen Job.
Egal was kommt, das hier ist unsere Zeit.
Wo ich auch bin, Hauptsache du bist dabei.

Oh denn dein Herz, dein Herz
schlägt wie mein Herz, mein Herz
Denn dein Herz, dein Herzschlag klingt wie
Mein neues Lieblingslied.

Jeder weiß schon, was passiert, wenn
wir zusammen diese Welt auf den Kopf stellen
Einfach **rückwärts** durch das Ziel rennen
gehen längst in einem Slang, den nur wir kennen.
Wir fliegen los, da oben wartet noch mehr.
Und all die andern schauen uns hinterher.

(...)

WORTHILFE	
Schwerkraft	**zwaartekracht**
Sterne berühren	**sterren aanraken**
Schweiß tropft	**zweet druppelt**
egal	**maakt niet uit**
rückwärts	**achteruit**

49 **A** **Lees de songtekst *Lieblingslied* van de tweelingbroers Heiko en Roman Lochmann. Vroeger noemden ze zich *Die Lochis*, nu heten ze *HE/RO*. Beantwoord de vragen.**

1 Hoe voelt de ik-persoon zich? Meerdere antwoorden kunnen juist zijn.
- ☐ A alleen
- ☐ B onsterfelijk
- ☐ C sterk

2 Wat doet de ik-persoon samen met de tweeling?
- ○ A Ze gaan samen naar de politie.
- ○ B Ze werken samen als dj's.
- ○ C Ze zijn samen aan het vieren.

3 Als de ik-persoon de hartslag van de tweelingbroer hoort, klinkt het als een ..... .

★ **B** **Bekijk de videoclip van het liedje op YouTube. Beantwoord de vraag.**
Wat valt je op als je naar de mensen kijkt?

.....

GRAMMATIK C LERNBOX, SEITE 124

De sterke werkwoorden *fahren*, *laufen*, *gehen*

De werkwoorden *fahren*, *laufen* en *gehen* zijn sterke werkwoorden.

Het werkwoord *fahren* heeft in het Nederlands twee betekenissen:
- rijden, met een fiets, bus, auto of trein
- varen, met een boot

50 **A** **Vul de zinnen aan.**

1 Bij *fahren* en *laufen* verandert de -*a* in de stam bij du en .....

2 De -*a* in de stam verandert dan in een -.....

3 Voor de voltooide tijd van *fahren*, *laufen* en *gehen* gebruik je het hulpwerkwoord .....

4 Het voltooid deelwoord van sterke werkwoorden eindigt op -.....

B **Vul de tabel aan.**

	FAHREN (*RIJDEN, VAREN*)	LAUFEN ((*HARD*)*LOPEN*)	GEHEN (*GAAN*)
ich			gehe
du			
er/sie/es			
wir	fahren		gehen
ihr			
sie/Sie		laufen	
voltooid deelwoord	ge	ge	ge

51 **A** **Vul de juiste vorm in. Gebruik eventueel *Grammatik* A op blz. 123 voor de hulpwerkwoorden *haben* en *sein*.**

1 fahren — Ich fahre nach Leipzig.

2 laufen — Ihr ..... durch die Mädler-Passage.

3 fahren — ..... du bis zur Karl-Liebknecht-Straße?

4 gehen — Lara ..... allein zum Lichtfest.

5 laufen — Er ..... zum Bach-Denkmal.

6 sein, fahren — Die Freundinnen ..... mit dem Bus .....

7 sein, gehen — Ich ..... durch die Einkaufsstraße .....

8 sein, laufen — ..... ihr wirklich 10 Kilometer .....?

B Vertaal het werkwoord en vul de juiste vorm in.

1 *rijden* Ich fahre mit dem Bus nach Leipzig.
2 *lopen* Wir _____ durch das Einkaufszentrum.
3 *gaan* Julius und Myrthe _____ zur Stasi-Ausstellung.
4 *rijden* Nilgün _____ am Freitag wieder nach Hause.
5 *hardlopen* _____ du oft im Volkspark?
6 *rijden* _____ der Bus zum Völkerschlachtdenkmal?
7 *varen* Frau Liebermann _____ mit ihrem Boot auf der Ostsee.
8 *lopen* Huong _____ im Sommer gern in den Bergen.

★ **52 Vul de juiste vorm van *gehen* of *fahren* in. Kies uit:**
fahre – fährt – ~~fährt~~ – fahren – fahrt – gehe – geht – gehen

1 Der Zug fährt von Dresden nach Leipzig.
2 _____ ihr mit dem Bus in die Stadt?
3 Am Montag _____ wir mit dem Auto nach Leipzig.
4 Lisa _____ oft mit einem Boot.
5 Meine Freunde _____ shoppen.
6 Ich _____ mit dem Fahrrad zum Training.
7 Danach _____ ich im Einkaufszentrum shoppen.
8 Bastian _____ zur Schule.

SCHREIBEN

53 Lees nog een keer de songtekst *Lieblingslied* op blz. 105 en maak de opdracht.

1 Schrijf een nieuwe songtekst met de alinea's 1 en 2. Vervang de onderstreepte woorden in de songtekst door andere woorden die in de tekst passen. Kies uit:
bei mir – glücklich – tanze – tanzen alle zu unserem Song – traurig
2 Geef je songtekst een nieuwe titel.
3 Schrijf de nieuwe songtekst in je schrift.

TRAINERS	Leer de **woorden** en **grammatica** van **Lektion 5** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 6 Schreib mal

LERNZIELE ERK

SCHREIBEN

- Je kunt een bericht schrijven over je favoriete film en muziek.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent woorden rondom film en muziek in het Duits.

WIEDERHOLUNG LERNBOX GRAMMATIK B/C UND LEKTION 5, SEITE 122 BIS 124

54 **Vertaal de voltooid deelwoorden en de werkwoorden in het Duits. Vul de juiste vorm in. Let op de hoofdletters.**

1 *gewoond* Der Komponist Johann Sebastian Bach hat in Leipzig _____.

2 *gekocht* Hast du die *Leipziger Lerchen* _____?

3 *geboekt* Unsere Gruppe hat eine Stadtrallye durch Leipzig _____.

4 *geweest* Wo seid ihr _____?

5 *gehoord* Die Kinder haben uns nicht _____.

6 *gaan* Jullia _____ am Samstag zum Training.

7 *lopen* Marek _____ zum Panorama Tower.

8 *lopen* Die Touristen _____ durch das Stadtzentrum.

9 *varen* Natalia _____ mit ihrem Boot auf dem Cospudener See.

10 *rijden* _____ ihr am Nachmittag nach Leipzig?

Leipziger Lerchen (gebakje genoemd naar de vogel leeuwerik)

55 **Vul eerst de woorden in de juiste zin in. Vertaal ze dan in het Nederlands. Kies uit:**
besser – blöd – ~~feiern~~ – gefallen – Herz – Raum – vorbeikommen
Er blijft één woord over.

1 Wann feiern Sie Ihr Jubiläum, Herr Höfer? vieren

2 Du spielst ..... Gitarre als ich! .....

3 Der ..... 203 ist links. .....

4 Ich spiele nur zu Hause Klavier. Musikschulen finde ich ....

5 Tatiana möchte am Abend ....

6 Luna, wie ..... dir diese zwei Bands? .....

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 6, SEITE 122

56 **A** **Vul het juiste woord uit de *Lernbox* in. Schrijf ook het lidwoord op. Kies uit:**
der – die – das

1 Es ist ein romantischer Film: .....

2 Es ist ein spannender Film: .....

3 Es ist ein lustiger Film: .....

4 Wenn eine Frau in einem Film spielt, dann ist sie: .....

B **Bekijk de afbeeldingen. Welk woord uit de *Lernbox* past bij de afbeelding? Vul de zinnen met de juiste woorden aan.**

1 Am Montag will ich

.....

.....

2 Am Dienstag wollen sie

.....

.....

3 Am Mittwoch wollen wir

.....

.....

4 Am Freitag willst du

.....

.....

5 Am Donnerstag will sie

.....

.....

REDEMITTEL LERNBOX LEKTION 6, SEITE 122

57 **A** **Luister naar de audio *Redemittel*. Lees mee in de *Lernbox* van *Lektion* 6 op blz. 122.**

B **Vertaal de woorden en zinnen in het Duits.**

1 *Ik ben zeer muzikaal.* Ich bin sehr musikalisch.

2 *Ik zing in een band.* .....

3 *favoriete zanger* Wer ist dein ..... ?

4 *De serie is saai.* .....

5 *favoriete actrice* Wie heißt deine ..... ?

6 *Mijn lievelingsfilm is grappig.* .....

SCHREIBEN

BLOG ▼

Was ist dein Lieblingsfilm?

Hallo Leute,
ich liebe Filme! Ich habe deshalb ein paar Fragen an euch: Was ist euer Lieblingsfilm?
Welche Filme findet ihr toll und welche blöd? Geht ihr gern ins Kino?

Mein Lieblingsfilm heißt *Chantal im Märchenland*. Das ist eine deutsche Komödie. Der Film ist sehr lustig. Die Komödie **handelt von** Chantal. Sie ist eine Influencerin ohne Follower. Chantal und ihre beste Freundin Zeynep kommen durch einen alten Spiegel in eine **Märchenwelt**. Dort **kämpft** Chantal als Prinzessin mit Drachen und Hexen. Denn Chantal und Zeynep müssen den Weg zurück in ihre eigene Welt finden.

Viele Grüße
Metin

Hallo Metin,
ich sehe gern Krimis. Mein Lieblingskrimi ist *Crooks*. Das ist eine deutsche Krimiserie. Die Serie ist spannend!
Mein Lieblingsfilm heißt *Alle für Ella*. Das ist ein Liebesfilm über eine junge Sängerin. Die Schauspielerin Lina Larissa Strahl ist musikalisch. Sie singt und spielt Gitarre und Klavier.
Ich gehe gern ins Kino, aber ich sehe auch gern Serien und Filme zu Hause.
Science-Fiction-Filme mag ich nicht. Sie sind langweilig.

Tschüs!
Jasmine

WORTHILFE

handelt von	**gaat over**
Märchenwelt	**sprookjeswereld**
kämpft	**vecht**

58 **A** **Lees de tekst *Was ist dein Lieblingsfilm?* Vertaal de vragen van Metin in het Nederlands.**

1 Was ist euer Lieblingsfilm?

Wat is jullie ?

2 Welche Filme findet ihr toll und welche blöd?

3 Geht ihr gern ins Kino?

B **Beantwoord de vragen in het Nederlands.**

1 Wat is *Chantal im Märchenland* voor een film?

- ○ komedie
- ○ misdaadfilm
- ○ romantische film

2 Hoe komt Chantal naar de sprookjeswereld?

3 Wat vindt Metin van de film?

4 Wat voor series kijkt Jasmine heel graag?

- ○ komedieseries
- ○ misdaadseries
- ○ romantische series

5 Wat zegt Jasmine over de actrice Lina Larissa Strahl?

6 Welke films vindt Jasmine niet leuk?

G **59** **Beantwoord de vragen over jezelf in steekwoorden. Gebruik eventueel de thematische woordenschat Eigenschappen op blz. 146.**

1 Welche Filme/Serien siehst du gern?

2 Wie heißt dein Lieblingsfilm?

3 Ist der Film lustig/traurig/spannend/...?

4 Wer ist deine Lieblingsschauspielerin / dein Lieblingsschauspieler?

5 Gehst du gern ins Kino oder siehst du lieber Filme zu Hause?

6 Wer ist deine Lieblingssängerin / dein Lieblingssänger / deine Lieblingsband?

7 Bist du musikalisch?

ERK **60** **A** **Gebruik de tekst *Was ist dein Lieblingsfilm?* op blz. 110 en je steekwoorden van opdracht 59. Gebruik ook de Lernbox van Lektion 6 op blz. 122 en de thematische woordenschat Eigenschappen op blz. 146.**
Schrijf een bericht aan Metin. Beantwoord de vragen van Metin in het Duits. Je mag ook iets extra's over muziek schrijven.

B **Werk in tweetallen. Wissel jullie teksten uit en controleer: zijn alle vragen beantwoord? Zijn alle woorden goed geschreven? Let ook op de hoofdletters.**

TRAINERS	Leer de **woorden** en **Redemittel** van **Lektion 6** met behulp van de **trainers.**	
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Flitskaarten (*Redemittel*)

TEST JEZELF	Leer de **woorden**, **Redemittel** en **grammatica** van **Lektion 4, 5 en 6** en maak de **Test jezelf online.**				
	Woordenschat	Redemittel	Grammatica	Lezen	Kijken/luisteren
Dit kan ik al					

FINALE

Lees eerst alle opdrachten. Kies dan de opdracht die jij gaat maken. Controleer of je alle punten hebt verwerkt en lever de opdracht in. Vink daarna aan wat je al kunt in *Das kann ich schon!*

QUIZ **Je maakt in tweetallen een quiz met foto's en tekst.**

- Werk eerst alleen. Maak tien quizvragen over films en muziek.
- Gebruik hierbij foto's van films, actrices/acteurs, zangeressen/zangers of bands.
- Werk dan in tweetallen. Geef je eigen quizvragen aan een klasgenoot en beantwoord schriftelijk deze quizvragen.

POSTER **Je maakt in tweetallen een poster over een filmster of muzikant.**

- Bedenk eerst over welke filmster of welke muzikant je een poster wilt maken.
- Zoek voor je poster afbeeldingen van deze persoon.
- Noteer ten minste: naam, leeftijd, woonplaats en drie eigenschappen. Je mag ook over hobby's schrijven.
- Schrijf minimaal 50 woorden.

SONG **Je schrijft een eigen songtekst over kleding, mode of film.**

- Bedenk eerst wat de inhoud van je songtekst wordt.
- Als je rijmwoorden wilt gebruiken, kun je een online rijmwoordenboek gebruiken, bijvoorbeeld *www.reimlexikon.net* of *www.d-rhyme.de*.
- Schrijf minimaal twee alinea's en twee keer het refrein.

Das kann ich schon!

	-	-/+	+	++
woorden en *Redemittel*	☐ Ik gebruik vaak niet-Duitse woorden en zinnen.	☐ Ik kan veel woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan bijna alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.
spelling	☐ Ik kan meer dan de helft van de woorden niet goed spellen.	☐ Ik kan veel woorden goed spellen.	☐ Ik kan bijna alle woorden goed spellen.	☐ Ik kan alle woorden goed spellen.
grammatica	☐ Ik kan meer dan de helft van de regelmatige werkwoorden, de vormen van *haben/sein* en de werkwoorden *fahren, laufen, gehen* niet goed vervoegen.	☐ Ik kan veel regelmatige werkwoorden, de vormen van *haben/sein* en de werkwoorden *fahren, laufen, gehen* goed vervoegen.	☐ Ik kan bijna alle regelmatige werkwoorden, de vormen van *haben/sein* en de werkwoorden *fahren, laufen, gehen* goed vervoegen.	☐ Ik kan alle regelmatige werkwoorden, de vormen van *haben/sein* en de werkwoorden *fahren, laufen, gehen* goed vervoegen.

Kijk naar je antwoorden bij opdracht 33 van dit hoofdstuk. Heeft het je bij het leren geholpen dat je weet wat je eindopdracht is? Waarom wel/niet?

Wat heb je na het maken van de eindopdracht geleerd?

GRAMMATIK

1 **Lees de tekst. Vertaal de werkwoorden tussen haakjes.**

Hi Ünal!

Wie (1 *gaat*) geht es dir? Ich (2 *rijd*) _____ morgen schon nach Leipzig. Das ist so toll!

(3 *Heb*) _____ du schon die Karten für den Leipziger **Zoo** (4 *gekocht*) _____? 🐘

Wie viel (5 *hebben*) _____ die Karten (6 *gekost*) _____? Ich freue mich schon!

Kennst du den Weg zum Zoo? Oder (7 *ga*) _____ du nicht oft dorthin? Und welche Linie

(8 *rijdt*) _____ bis zum Zoo? Oder (9 *loop*) _____ du lieber? Ich

(10 *ben*) _____ schon früher einmal in diesem Zoo (11 *geweest*) _____.

Aber ich war noch klein. Ich weiß nicht, wie wir dorthin (12 *gelopen*) _____

(13 *zijn*) _____.

Na ja, das können wir alles auch morgen besprechen. 😄

Bis dann! 👋

Valentin

WORTHILFE

Zoo	**dierentuin**

REDEMITTEL

2 **Lees de zinnen. Vertaal de zinnen en zinsdelen in het Duits. Vul de ontbrekende woorden in.**

1 Hoe vind je de muts? _____

2 Wat draag je graag? _____

3 Ik draag graag een trainingspak. _____

4 Mijn favoriete band is … _____

5 Mijn lievelingsfilm is … Dat is een komedie. _____

6 De film is verdrietig en saai. _____

SCHREIBEN

3 **Lees het berichtje. Schrijf een antwoord terug. Beantwoord daarin de vragen van Robin.**

CHATNACHRICHT ▼

Hallo!

Ich heiße Robin und suche Freundinnen und Freunde in den Niederlanden. Ich bin dreizehn Jahre alt und wohne in Leipzig. Ich mag Mode, Film und Musik. Ich trage gern T-Shirts, Hosen und Hoodies. Und dann in vielen Farben! Meine Lieblingsfarben sind Blau, Lila und Orange.
Ich gehe auch gern ins Kino. Ich liebe Filme und Filmmusik. Ich spiele auch Gitarre und singe.

Und du?

1 Welche Kleidung trägst du gern?
2 Was ist/sind deine Lieblingsfarbe(n)?
3 Was ist deine Lieblingsmusik und deine Lieblingsband?
4 Spielst du auch ein Musikinstrument?
5 Welche Filme magst du?
6 Welche Filme magst du nicht?

Tschüs!

✓✓

Hallo Robin,

SEHEN

4 **Ga naar de online leeromgeving. Daar vind je een video over straatmuziek. Maak de opdracht.**

FORSCHUNG

5 **Werk in tweetallen. Jullie maken een poster of PowerPoint in het Nederlands over een filmfestival in Leipzig.**

Stap 1: Ga naar de websites van de drie filmfestivals en kies één filmfestival:
- *DOK Leipzig*: das Internationale Leipziger Festival für Dokumentar- und Animationsfilm
- *Kurzsuechtig*: das Mitteldeutsche Kurzfilmfestival
- *FKM*: die Filmkunstmesse Leipzig

Stap 2: Zoek op internet informatie over dat filmfestival en maak notities (in het Nederlands):
- Sinds wanneer bestaat het festival?
- Wat voor films kun je daar zien?
- Hoeveel bezoekers komen naar het festival?
- Waar kun je de films zien?
- Wat zijn de hoofdprijzen?
- Welke films hebben dit jaar gewonnen?

Stap 3: Zoek op internet foto's die bij je informatie van stap 2 passen. Als je een PowerPoint maakt, mag je ook korte video's toevoegen.

Stap 4: Maak je poster of PowerPoint. Schrijf een korte inleiding over het filmfestival. Zet alle informatie en afbeeldingen bij elkaar.

Stap 5: Presenteer je poster of PowerPoint.

Stap 6: Maak met Quizlet, Kahoot of een ander online programma een quiz over het filmfestival. Gebruik hiervoor jouw poster/PowerPoint.

AKTUELL

6 **Vraag je docent naar de actuele opdracht. Maak die opdracht alleen of met een groepje.**

A **Welke opdracht heb je gemaakt?**

B **Wat heb je geleerd over Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland dat je hiervoor nog niet wist?**

K KREATIV

7 **Wat ga je maken en met wie?**

Je maakt een weblog of een moodboard over mode. Je werkt in tweetallen. Jullie maken samen het eindproduct, maar ieder presenteert haar/zijn eigen deel.

Hoe pak je het aan?

Stap 1: Bekijk een paar voorbeelden van moodboards of weblogs over mode op internet. Bedenk wat je over jezelf en over mode zou kunnen vertellen. Schrijf ten minste vijftien zinnen. Schrijf in het Duits bijvoorbeeld:

- welke kleuren je leuk vindt;
- wat je graag en wat je niet graag draagt;
- waar, wanneer, hoe vaak je winkelt;
- wat je graag koopt of zelf maakt;
- hoe je lievelingsoutfit eruitziet;
- welke outfit je het liefst zou ontwerpen voor de acteurs/actrices van jouw lievelingsfilm of voor je lievelingszanger(es).

Stap 2: Zoek en verzamel de foto's die je nodig hebt. Ontwerp de weblog of het moodboard. Maak de weblog of het moodboard door de zinnen met de foto's te combineren.

Stap 3: Presenteer je eindproduct aan de hele klas.

LEKTION 1 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Das **Angebot** gilt nur diese Woche.	**das** Angebot | **die** Angebote	de aanbieding, het aanbod
Du kannst Gitarre spielen und **außerdem** auch singen.	außerdem	bovendien
Es regnet, **deshalb** gehen wir nach Hause.	deshalb	daarom
Die Karl-Liebknecht-Straße ist eine **Einkaufsstraße**.	**die** Einkaufsstraße | **die** Einkaufsstraßen	de winkelstraat
Die *Höfe am Brühl* sind ein **Einkaufszentrum**.	**das** Einkaufszentrum | **die** Einkaufszentren	het winkelcentrum
Früher habe ich in Leipzig gewohnt.	früher	vroeger
Wo **genau** wohnst du?	genau	precies
Auf dem **Platz** steht jetzt ein Einkaufszentrum.	**der** Platz | **die** Plätze	de plek, de plaats
Seit vielen Jahren wohne ich in Rotterdam.	seit	sinds
Ich komme **später**. Jetzt kann ich nicht.	später	later
Die Party kann bei Marit **stattfinden**!	↻ stattfinden	plaatsvinden
Soumaya möchte uns Leipzig **zeigen**.	↻ zeigen	laten zien

LEKTION 2 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Ich möchte das T-Shirt **anprobieren**.	anprobieren	passen
In diesem **Geschäft** kannst du toll shoppen.	↻ **das** Geschäft | **die** Geschäfte	de winkel
Sandra hat **Größe** M.	**die** Größe | **die** Größen	de maat
Das T-Shirt ist leider **kaputt**.	kaputt	kapot
Ein anderes Wort für **Kleidung** ist Klamotten.	**die** Kleidung	de kleding
Die **Marke** ist für mich nicht wichtig.	**die** Marke | **die** Marken	het merk
Gute Kleidung landet oft auf dem **Müll**.	**der** Müll	het afval
Wir fahren **ohne** unsere Eltern nach Leipzig.	ohne	zonder
Die Mädchen **suchen** noch ein grünes T-Shirt.	suchen	zoeken
Meine Freundin möchte die Jeans **umtauschen**.	umtauschen	ruilen
Zu viele Autos sind nicht gut für die **Umwelt**.	**die** Umwelt	het milieu
Verkaufen Sie auch Kleidung auf *Vinted*?	↻ verkaufen	verkopen

↻ DIE FARBEN (DE KLEUREN) NL ◀ ▶ DU

In *Kapitel* 4, *Lektion* 5 heb je de Duitse woorden voor kleuren geleerd.
Met de woorden *hell-* (licht-) en *dunkel-* (donker-) kun je aangeven of iets licht of donker van kleur is.
Beispiele: hellblau – *lichtblauw* **dunkel**rot – *donkerrood*

Niederländisch	Deutsch
blauw	blau
bruin	braun
donkerblauw	dunkelblau
geel	gelb
grijs	grau
groen	grün
lichtgroen	hellgrün

Niederländisch	Deutsch
paars	lila
oranje	orange
roze	rosa
rood	rot
zwart	schwarz
wit	weiß

LEKTION 3 NL ▶ DU

Niederländisch	Deutsch	Satz
de blouse	**die** Bluse | **die** Blusen	Die gelbe **Bluse** ist neu.
het overhemd	**das** Hemd | **die** Hemden	Peter trägt heute ein **Hemd**.
de hoody	**der** Hoodie | **die** Hoodies	Am liebsten trägt Nicolai einen **Hoodie**.
de broek	**die** Hose | **die** Hosen	Ich trage lieber eine **Hose** als einen Rock.
de jas	**die** Jacke | **die** Jacken	Im Winter braucht man eine **Jacke**.
de spijkerbroek	**die** Jeans | **die** Jeans	Am liebsten trägt Amanda eine blaue **Jeans**.
de joggingbroek	**die** Jogginghose | **die** Jogginghosen	Beim Sport hat Sylvio eine **Jogginghose** an.
de pet	**die** Kappe | **die** Kappen	In der Schule dürfen wir keine **Kappen** tragen.
de jurk	**das** Kleid | **die** Kleider	Auf der Party trägt Samira ein lila **Kleid**.
de hoofddoek	**das** Kopftuch | **die** Kopftücher	Karima trägt ein **Kopftuch**.
de legging	**die** Leggings	Die **Leggings** passen gut!
de muts	**die** Mütze | **die** Mützen	Charley hat eine **Mütze** auf dem Kopf.
de trui	**der** Pullover/Pulli | **die** Pullover/Pullis	Jona hat im Winter einen **Pullover** an.
de rok	**der** Rock | **die** Röcke	Robin trägt nie einen **Rock**.
de schoen	**der** Schuh | **die** Schuhe	Ella braucht neue **Schuhe**.
de sok	**die** Socke | **die** Socken	Die **Socken** sind sehr warm.
de zonnebril	**die** Sonnenbrille | **die** Sonnenbrillen	Die **Sonnenbrille** ist sehr cool.
het T-shirt	**das** T-Shirt | **die** T-Shirts	Das **T-Shirt** passt gut zur Hose.
het trainingspak	**der** Trainingsanzug | **die** Trainingsanzüge	Der **Trainingsanzug** hat eine Hose und eine Jacke.
de gymschoen	**der** Turnschuh | **die** Turnschuhe	Im Sportunterricht trage ich **Turnschuhe**.

Redemittel • Gespräche führen / Sprechen

Niederlandisch	Deutsch
Kan ik de trui / de broek / de jurk / de schoenen passen/ ruilen?	**Kann ich den Pullover (*m*) / die Hose (*v*) / das Kleid (*o*) / die Schuhe (*mv*) anprobieren/umtauschen?**
• Ja, natuurlijk.	• Ja, natürlich.
Waar zijn de kleedhokjes?	**Wo sind die Umkleidekabinen?**
• Daar/links/rechts.	• Dort/links/rechts.
Welke maat heb jij / heeft u?	**Welche Größe hast du / haben Sie?**
• Ik heb maat S/L.	• Ich habe Größe S/L.
Hoeveel kost dat bij elkaar?	**Wie viel kostet das zusammen?**
• Het kost (bij elkaar) 49 Euro 90.	• Das kostet (zusammen) 49 Euro 90.
Heeft u de broek ook in zwart / wit / maat S?	**Haben Sie die Hose auch in Schwarz / Weiß / Größe S?**
• Ja. / Helaas niet.	• Ja. / Leider nicht.
Wat is je favoriete kleur?	**Was ist deine Lieblingsfarbe?**
• Mijn favoriete kleur is rood/geel.	• Meine Lieblingsfarbe ist Rot/Gelb.
Hoe vind je de trui / de jas / het T-shirt / de sokken?	**Wie findest du den Pullover (*m*) / die Jacke (*v*) / das T-Shirt (*o*) / die Socken (*mv*)?**
• De trui / De jas / Het T-shirt is mooi. / De sokken zijn te klein.	• Der Pullover / Die Jacke / Das T-Shirt ist schön. / Die Socken sind zu klein.
Wat draag je / draagt u graag?	**Was trägst du / tragen Sie gern?**
• Ik draag graag een hoody / een joggingbroek / een hoofddoek / sjaals.	• Ich trage gern einen Hoodie (*m*) / eine Jogginghose (*v*) / ein Kopftuch (*o*) / Schals (*mv*).

LEKTION 4 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Dieses Festival ist sehr **bekannt**.	bekannt	bekend
Auf dem Marktplatz steht ein **Denkmal**.	**das** Denkmal | **die** Denkmäler	het monument
Die Kinder spielen **draußen** im Park.	↻ draußen	buiten
Der **Eintritt** kostet 10 Euro.	**der** Eintritt	de entree
Der **Erwachsene** ist 30 Jahre alt.	**der**/**die** Erwachsene | **die** Erwachsenen	de volwassene
Wir haben eine **Führung** durch das Museum mitgemacht.	**die** Führung | **die** Führungen	de rondleiding
Wie alt ist der **Jugendliche**? Ist er 17 Jahre alt?	**der**/**die** Jugendliche | **die** Jugendlichen	de jongere
Der Workshop ist **kostenlos**. Du brauchst kein Geld.	kostenlos	gratis
Gerhard Richter ist ein bekannter deutscher **Künstler**.	**der** Künstler | **die** Künstler	de kunstenaar
Das Alte **Rathaus** steht auf dem Marktplatz.	**das** Rathaus | **die** Rathäuser	het raadhuis
Ich **treffe** mein Idol!	↻ treffen	ontmoeten
Zu der **Veranstaltung** kommen über 5 000 Leute.	**die** Veranstaltung | **die** Veranstaltungen	het evenement

↻ TIJDSBEPALINGEN MET *AM, UM, VON ... BIS* NL ◀▶ DU

Tijdsbepalingen geven aan wanneer iets gebeurt, bijvoorbeeld: op maandag, 's avonds, om half zeven, van vijf tot zeven. In het Duits gebruik je hiervoor vaak de voorzetsels *am*, *um* en *von ... bis*.

tijdsbepaling	voorzetsel		Duits	Nederlands
dag van de week	**am**	**op**	**Am** Samstag tanze ich.	**Op** zaterdag dans ik.
datum	**am**	**op**	**Am** 23. Mai hat sie Geburtstag.	**Op** 23 mei is zij jarig.
dagdelen	**am**	**'s**	**Am** Morgen gehe ich zur Schule.	**'s** Morgens ga ik naar school.
tijdstip	**um**	**om**	**Um** halb neun beginnt die Schule.	**Om** half negen begint de school.
tijdsduur	**von ... bis**	**van ... tot**	**Von** fünf **bis** sieben habe ich Training.	**Van** vijf **tot** zeven heb ik training.

↻ WOCHENTAGE (DAGEN VAN DE WEEK) NL ◀▶ DU

Alle **dagen van de week** krijgen het lidwoord *der*.

Niederländisch	Deutsch
maandag	der Montag
dinsdag	der Dienstag
woensdag	der Mittwoch
donderdag	der Donnerstag
vrijdag	der Freitag
zaterdag	der Samstag
zondag	der Sonntag

TAGESZEITEN (DAGDELEN) NL ◀ ▶ DU

In het Duits kun je de **dagdelen** op twee manieren schrijven:

- Met het voorzetsel **am**. Het dagdeel begint dan met een hoofdletter.
  Am Montag ist das Museum geschlossen. ***Op** maandag is het museum gesloten.*
- Zonder voorzetsel. Het dagdeel begint met een kleine letter en eindigt op een -**s**.

Niederländisch	Deutsch	
's ochtends	**am Morgen**	morgen**s**
's middags (12 uur)	**am Mittag**	mittag**s**
's middags (na 12 uur)	**am Nachmittag**	nachmittag**s**
's avonds	**am Abend**	abend**s**
's nachts	**in der Nacht**	nacht**s**

UHRZEITEN (KLOKTIJDEN) NL ◀ ▶ DU

In het Duits zeg je de kloktijden op dezelfde manier als in het Nederlands. Je kunt zeggen:
Es ist halb drei. *Het is half drie.*

	Wie spät ist es?	Hoe laat is het?
	Es ist zwei Uhr.	Het is twee uur.
	Es ist fünf **nach** zwei.	Het is vijf **over** twee.
	Es ist **Viertel nach** zwei.	Het is **kwart over** twee.
	Es ist sieben **vor halb** drei.	Het is zeven **voor half** drie.
	Es ist **halb** drei.	Het is **half** drie.
	Es ist neun **nach halb** drei.	Het is negen **over half** drie.
	Es ist **Viertel vor** drei.	Het is **kwart voor** drie.
	Es ist zehn **vor** drei.	Het is tien **voor** drie.

LEKTION 5 DU ▶ NL

Satz	Deutsch	Niederländisch
Ich spiele Schlagzeug **besser** als Gitarre.	↻ besser	beter
Ich mag das Lied nicht. Ich finde es **blöd**.	blöd	stom
Die Band spielt auf der **Bühne**.	**die** Bühne | **die** Bühnen	het podium
Wir **feiern** meinen Geburtstag.	↻ feiern	vieren
Gefallen dir die Lieder? Nein, mir gefällt nur ein Lied.	gefallen	bevallen
In welcher **Gruppe** bist du?	**die** Gruppe | **die** Gruppen	de groep
Ich liebe dich und schenke dir mein **Herz**.	**das** Herz | **die** Herzen	het hart
Leipzig ist eine Stadt mit viel Kunst und **Kultur**.	**die** Kultur | **die** Kulturen	de cultuur
Ich besuche einen **Kurs** und lerne dort tanzen.	**der** Kurs | **die** Kurse	de cursus
In unserer Schule gibt es viele **Räume**.	**der** Raum | **die** Räume	de ruimte
Wann kannst du **vorbeikommen**?	vorbeikommen	langskomen
Welche Band **wählen** wir für unser Konzert?	wählen	kiezen

LEKTION 6 NL ▶ DU

Niederländisch	Deutsch	Satz
gitaar spelen	Gitarre spielen	Kannst du **Gitarre spielen**?
naar de bioscoop gaan	ins Kino gehen	Willst du mit mir **ins Kino gehen**?
piano spelen	Klavier spielen	Die Kinder **spielen** gut **Klavier**.
de komedie	**die** Komödie | **die** Komödien	Am liebsten sehe ich **Komödien**.
naar een concert gaan	auf ein Konzert gehen	Am Wochenende **gehen** wir **auf ein Konzert**.
de misdaadfilm	**der** Krimi | **die** Krimis	Der **Krimi** gestern Abend war sehr spannend.
de liefdesfilm	**der** Liebesfilm | **die** Liebesfilme	Er mag romantische **Liebesfilme**.
naar muziek luisteren	Musik hören	In der Pause **hören** wir gern **Musik**.
de actrice	**die** Schauspielerin | **die** Schauspielerinnen	Die **Schauspielerin** ist sehr bekannt.
de serie	**die** Serie | **die** Serien	Diese **Serie** gibt es schon seit zehn Jahren.
de film	**der** Film | **die** Filme	Ein **Film** dauert oft 90 Minuten.
naar films/series kijken	Filme/Serien schauen	Meine Freunde **schauen** jeden Tag **Serien** oder **Filme**.

Redemittel • Schreiben

Niederländisch	Deutsch
Zo kun je over muziek schrijven	
Ik ben helemaal niet / zeer muzikaal.	Ich bin total unmusikalisch / sehr musikalisch.
Ik zing/speel gitaar/piano (in een band).	Ich singe / spiele Gitarre / spiele Klavier (in einer Band).
Mijn favoriete zangeres/zanger/band is ...	Meine Lieblingssängerin / Mein Lieblingssänger / Meine Lieblingsband ist ...
Zo kun je over een film schrijven en je mening geven	
Ik kijk (niet) graag series.	Ich sehe (nicht) gern Serien.
Ik ga graag naar de bioscoop.	Ich gehe gern ins Kino.
Mijn favoriete actrice/acteur is ...	Meine Lieblingsschauspielerin / Mein Lieblingsschauspieler ist ...
Mijn lievelingsfilm is ... Dat is een komedie / een misdaadfilm.	Mein Lieblingsfilm ist ... Das ist eine Komödie / ein Krimi.
De film is grappig/verdrietig en spannend/saai.	Der Film ist lustig/traurig und spannend/langweilig.

GRAMMATIK A *HABEN* EN *SEIN* IN DE TEGENWOORDIGE TIJD

De werkwoorden *haben* (hebben) en *sein* (zijn) zijn onregelmatig. Leer de vormen van deze werkwoorden uit je hoofd.

	haben (*hebben*)	sein (*zijn*)
ich	habe	bin
du	hast	bist
er/sie/es	hat	ist
wir	haben	sind
ihr	habt	seid
sie/Sie	haben	sind
voltooid deelwoord	Ich habe gehabt.	Ich bin gewesen.

GRAMMATIK B HET VOLTOOID DEELWOORD

Haben en *sein*

De voltooid deelwoorden van *haben* en *sein* zijn:

haben	**ge**hab**t**	Ihr habt Glück gehabt.	*Jullie hebben geluk gehad.*
sein	**gewesen**	Wir sind in Deutschland gewesen.	*We zijn in Duitsland geweest.*

Zwakke werkwoorden

Bij zwakke werkwoorden maak je het voltooid deelwoord volgens de stappenplannen.

Stappenplan basisregel

Stap 1 Bepaal de stam van het werkwoord.
Stap 2 Plaats ***ge***- voor de stam.
Stap 3 Plaats -***t*** achter de stam.

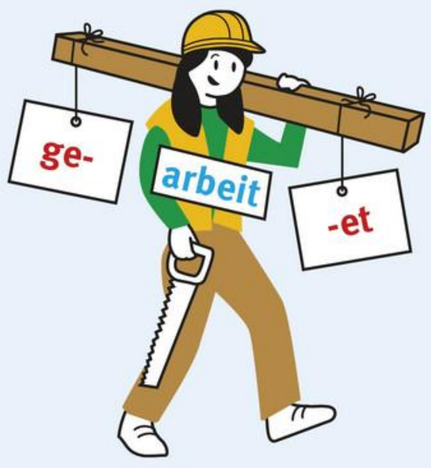

Beispiele:

	hele werkwoord ↓	stam ↓	voltooid deelwoord ↓	
wohnen (*wonen*)	**ge** + wohn + **t**	**ge**wohn**t**	Wir haben in Leipzig gewohnt.	*We hebben in Leipzig gewoont.*
feiern (*vieren*)	**ge** + feier + **t**	**ge**feier**t**	Du hast deinen Geburtstag gefeiert.	*Jij hebt jouw verjaardag gevierd.*
reisen (*reizen*)	**ge** + reis + **t**	**ge**reis**t**	Wir sind nach Dresden gereist.	*We zijn naar Dresden gereisd.*

Stappenplan werkwoorden met stam op *-d / -t*

Stap 1 Bepaal de stam van het werkwoord.
Stap 2 Plaats ***ge***- voor de stam.
Stap 3 Plaats -***et*** achter de stam.

Beispiele:

	hele werkwoord ↓	stam ↓	voltooid deelwoord ↓	
arbeiten (*werken*)	**ge** + arbeit + **et**	**ge**arbeit**et**	Sie hat viel gearbeitet.	*Ze heeft veel gewerkt.*
reden (*praten*)	**ge** + red + **et**	**ge**red**et**	Ihr habt viel geredet.	*Jullie hebben veel gepraat.*

GRAMMATIK C DE STERKE WERKWOORDEN *FAHREN, LAUFEN, GEHEN*

Veel **sterke werkwoorden** met een *-a* in de stam krijgen bij *du* en *er/sie/es* een *-ä*.

Het sterke werkwoord *fahren* betekent 'rijden' (met een fiets, bus, auto, trein) en ook 'varen' (met een boot).
Beispiele:
Ich **fahre** nach Leipzig. *Ik **rijd** naar Leipzig.*
Du **fährst** mit dem Zug nach Deutschland. *Jij **rijdt** met de trein naar Duitsland.*

Het sterke werkwoord *laufen* betekent '(hard)lopen'.
Beispiele:
Ich **laufe** nach Hause. *Ik **loop** naar huis.*
Du **läufst** zur Schule. *Jij **loopt** naar school.*

Het sterke werkwoord *gehen* (gaan) gebruik je als je ergens naartoe gaat. Dit werkwoord heeft geen *-a* in de stam. De stam verandert dus niet.
Beispiele:
Ich **gehe** schwimmen. *Ik **ga** zwemmen.*
Du **gehst** zum Supermarkt. *Jij **gaat** naar de supermarkt.*

Het voltooid deelwoord van sterke werkwoorden eindigt op *-en*. Bij *fahren*, *laufen* en *gehen* gebruik je het hulpwerkwoord *sein* (zijn) voor de voltooide tijd.
Beispiele:
Ich **bin** nach Leipzig **gefahren**. *Ik **ben** naar Leipzig **gereden**.*
Du **bist** zur Schule **gelaufen**. *Je **bent** naar school **gelopen**.*
Wir **sind** nach Hause **gegangen**. *We **zijn** naar huis **gegaan**.*

	sterk: *-a* → *-ä*		sterk
	fahren (*rijden, varen*)	**laufen** (*(hard) lopen*)	**gehen** (*gaan*)
ich	fahre	laufe	gehe
du	f**ä**hrst	l**ä**ufst	gehst
er/sie/es	f**ä**hrt	l**ä**uft	geht
wir	fahren	laufen	gehen
ihr	fahrt	lauft	geht
sie/Sie	fahren	laufen	gehen
voltooid deelwoord	**gefahren**	**gelaufen**	**gegangen**

CHECKLIST

Ben ik klaar voor de toets?

- ☐ **Ik ken de woorden van *Lektion* 1 tot en met 6.**
  - ☐ Ik heb de woorden geleerd met de *Lernbox*.
  - ☐ Ik heb geoefend met de online woordtrainer.
  - ☐ Ik heb geoefend met een ander online programma, namelijk …

- ☐ **Ik kan de grammatica van *Lektion* 1, 2, 4 en 5 gebruiken in zinnen.**
  - ☐ Ik heb de grammatica geleerd met de *Lernbox*.
  - ☐ Ik heb geoefend met de online grammaticatrainer.

- ☐ **Ik kan de *Redemittel* gebruiken in een gesprek of als ik iets opschrijf.**
- ☐ **Ik kan teksten en gesprekken over Leipzig, mode, kleding, muziek, film, kunst en evenementen begrijpen.**
- ☐ **Ik heb de Test jezelfs online gemaakt.**
- ☐ **Ik heb de Finale-opdrachten voldoende afgerond.**
- ☐ **Ik heb de volgende extra's gedaan uit de *Differenzierung*:**

- ☐ **Ik heb goed meegedaan in de lessen.**

KAPITEL 6

ZÜRICH

+ die Schokolade

+ Zürcher Geschnetzeltes

+ die Schweizer Uhren

+ der Zürichsee

1 2 3 D 4 5 6 D L

Zürich

Dit hoofdstuk gaat over de Zwitserse stad Zürich, vakantieplannen, landen, vervoersmiddelen en het weer.

Lernziele Kapitel

- Je kunt over je vakantieplannen en het weer vertellen.
- Je kunt over je activiteiten in de vakantie schrijven.

SHOP

Augustinergasse

der Käse

Zürich

die Schweiz

die Augustinergasse

Limmat

die ETH Zürich

das Grossmünster

DARUM DEUTSCH

In de zomer naar een Duitstalig land? Als je Duits begrijpt, red je je makkelijk op de camping of een vakantiepark.

Finale

- Je houdt een presentatie of een interview, of je maakt een vlog over je vakantie, je activiteiten en het weer.
- Je maakt een poster over je droomvakantie, schrijft een plan voor je vakantie of je schrijft een song/rap.

LEKTION 1 Lies und sprich mal

LERNZIELE ERK

LESEN

- Je kunt informatie over Zürich en Zwitserland begrijpen.

GESPRÄCHE FÜHREN

- Je kunt over je vakantieplannen vertellen.
- Je kunt het weer beschrijven.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent namen van landen in het Duits.
- Je kent beschrijvingen van het weer in het Duits.

ORIENTIERUNG

1 **A** **In deze *Lektion* leer je de Zwitserse stad Zürich kennen. Beantwoord de vragen.**

1 Lees de *Darum Deutsch* op blz. 127 en bekijk de video die erbij hoort. Ben je ooit in Zürich of Zwitserland geweest? Zo ja, waar precies? .....

2 Bekijk de ontdekkingsplaat. Schrijf nog twee dingen op waar Zwitserland bekend om is.
kaas, ...

3 Welke rivier stroomt er door Zürich? .....

4 Hoe heet het meer in Zürich? .....

5 In welke straat in Zürich kun je goed winkelen? in de .....

B **Bekijk de ontdekkingsplaat online en maak de opdrachten.**

C **Wat weet je over Zwitserland? Kies de juiste antwoorden.**

1 Welke vijf landen grenzen aan Zwitserland?

- ☐ A Deutschland
- ☐ B Frankreich
- ☐ C Italien
- ☐ D Liechtenstein
- ☐ E die Niederlande
- ☐ F Österreich
- ☐ G Polen

2 Wat is de hoofdstad van Zwitserland?

- ○ A Basel
- ○ B Bern
- ○ C Zürich

2 **FINALE** **Bekijk de Finale-opdrachten op blz. 139. Beantwoord de vragen.**

1 Lees de keuzeopdrachten op blz. 139. Als je nu een keuze zou maken, welke opdracht(en) kies je dan?

.....

2 Dit hoofdstuk gaat over de onderwerpen *vakantie, landen, vervoersmiddelen* en *het weer*. Over welke twee onderwerpen wil je bij de Finale-opdracht spreken en schrijven?

.....

LESEN

WEBSEITE ▼

Zürich – die größte Stadt der Schweiz

Möchtest du in die Schweiz fahren? Zürich ist eine schöne Stadt mit tollen Veranstaltungen!

Die Schweiz hat viel zu bieten: Es gibt viel Natur, viele **Seen** und hohe Berge. In der Schweiz gibt es aber auch schöne Städte. Die größte und bekannteste Stadt ist Zürich. Hier wohnen rund 450 000 Menschen. Diese Stadt liegt am Zürichsee und am Fluss Limmat. Das **Wahrzeichen** ist die Kirche *Grossmünster*.

der Schweizer Franken

Zürich ist sehr teuer. Du kannst hier in vielen teuren Geschäften Mode und **Uhren** shoppen.
In den Geschäften bezahlst du nur mit dem *Schweizer Franken*. In der Schweiz gibt es keine Euros.

Aber auch ohne viel Geld kannst du in Zürich viel machen! Im Sommer schwimmen zum Beispiel viele Menschen gratis in der Limmat und im Zürichsee! Und für nur wenig Geld kannst du mit der Polybahn hoch zur technischen Hochschule (ETH) fahren. Von dort aus hast du eine tolle Aussicht über die Stadt und den Zürichsee.

das Grossmünster

in der Limmat schwimmen

die Polybahn

Außerdem gibt es in Zürich diese tollen Veranstaltungen:

Der Züri-Carneval
Jedes Jahr im März findet in Zürich der Züri-Carneval statt. Drei Tage lang spielen Guggenmusiker*innen mit ihren Musikinstrumenten tolle Musik. Dieser Karneval ist ein buntes Volksfest mit vielen Farben und Masken. Bei der Parade laufen die Musiker*innen und mehrere Tanzgruppen durch die Stadt.

Das Zürich Openair
Das Zürich Openair ist das größte Open-Air-Festival von Zürich. Musikfans können hier im August vier Tage lang Pop, Rock und Electro genießen.

Das Filmfestival
Jedes Jahr im Oktober besuchen tausende Filmfans das Filmfestival in Zürich. Elf Tage lang gibt es hier rund 100 Filme zu sehen. Filmmacher*innen aus der ganzen Welt kommen zu dieser Veranstaltung. Es ist das **zweitgrößte** Filmfestival in den deutschsprachigen Ländern.

WORTHILFE	
Seen	**meren**
Wahrzeichen	**symbool**
Uhren	**horloges**
zweitgrößte	**op een na grootste**

3

A Lees de tekst *Zürich – die größte Stadt der Schweiz*. Bekijk ook de afbeeldingen. Vertaal de onderstreepte woorden in de tekst. Deze woorden heb je in *Kapitel* 1 tot en met 5 geleerd.

1 schön .....
2 die Veranstaltung .....
3 es gibt .....
4 aber .....
5 auch .....
6 der Fluss .....
7 teuer .....
8 die Geschäfte (*mv*) .....
9 nur .....
10 die Welt .....

B Lees nog een keer de tekst *Zürich – die größte Stadt der Schweiz*. Beantwoord de vragen.

1 Noem twee redenen waarom toeristen graag op vakantie naar Zwitserland gaan.

.....

2 Hoeveel inwoners heeft Zürich? .....
3 Hoe heet de munteenheid van Zwitserland? .....
4 Hoeveel geld heb je nodig als je in de *Zürichsee* wilt zwemmen? .....
5 Met welk vervoersmiddel kun je goedkoop de stad Zürich zien? .....
6 Hoeveel dagen duren de drie evenementen?

der Züri-Carneval: ..... dagen, das Zürich Openair: ..... dagen,

das Zürich Film Festival: ..... dagen

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 1, SEITE 141

Die Sonne scheint.

Es ist bewölkt.

Es regnet.

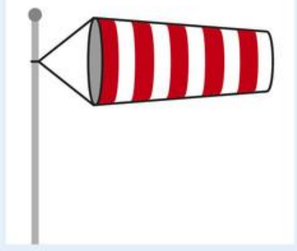

Es gibt Gewitter.

Es schneit.

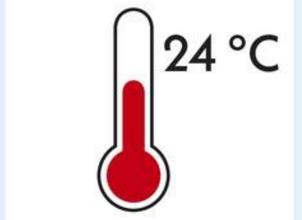
Es gibt Nebel.

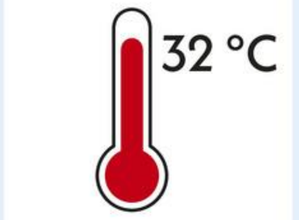
Es ist windig.

Es ist kalt.

Es ist warm. /
Es sind 24 Grad.

Es ist heiß. /
Es sind 32 Grad.

4 **Vertaal de woorden tussen haakjes in het Duits.**

Das Wetter heute

In (1 *Spanje*) ..... sind es heute 26 Grad Celsius. Es ist den ganzen Tag (2 *bewolkt*) .....

und (3 *winderig*) ..... . Auch in (4 *Italië*) ..... ist es angenehm

(5 *warm*) ..... : 23 Grad und (6 *zonnig*) ..... .

In (7 *Frankrijk*) ..... ist das Wetter leider schlecht. Es (8 *regent*) ..... und es sind

14 Grad. Auch in (9 *Oostenrijk*) ..... ist es (10 *koud*) ..... : 12 Grad. Am Abend

kommt ein (11 *onweer*) ..... . In der (12 *Zwitserland*) ..... gibt es am Morgen viel

(13 *mist*) ..... . Am Abend kann es in den Bergen (14 *sneeuwen*) ..... .

REDEMITTEL LERNBOX LEKTION 1, SEITE 141

TIPP

WORTSCHATZ

In het Duits hebben de meeste landen geen lidwoord.

Bijvoorbeeld:

Deutschland, Österreich

Ik ga **naar** Duitsland / **naar** Oostenrijk. – *Ich fahre **nach** Deutschland / **nach** Österreich.*

Een paar landen hebben wel een lidwoord. Je gebruikt dan niet *nach*, maar *in* + het juiste lidwoord.

Bijvoorbeeld:

***die** Schweiz, **die** Türkei, **die** Niederlande*

*Ich fahre **in die** Türkei / **in die** Schweiz / **in die** Niederlande.*

5 **A** **Lees eerst de tip. Luister dan naar de audio *Redemittel*. Lees mee in de *Lernbox* van *Lektion* 1 op blz. 141.**

B **Vertaal de vragen.**

1 Waar ga je met vakantie naartoe? Wohin fährst du in den Ferien?

2 Hoelang blijf je daar? .....

3 Wat wil je in de vakantie doen? .....

4 Hoe is het weer vandaag? .....

C **Beantwoord de vragen van B in hele Duitse zinnen.**

1 Ich fahre .....

2 .....

3 .....

4 .....

D **Werk in tweetallen en speel het gesprek na. Een van jullie leest de vragen van B, de ander geeft antwoord. Wissel daarna van rol.**

GESPRÄCHE FÜHREN

GESPRÄCH ▼

Meine Ferien

Caro: Hallo Yannik!
Yannik: Hallo Caro. Wie geht es dir?
Caro: Danke, gut! Ich freue mich schon auf die Ferien.
Yannik: Ich auch! Wohin fährst du in den Ferien?
Caro: Ich fahre mit meinen Eltern in die Schweiz.
Yannik: Wow! Fahrt ihr in die Berge? Vielleicht liegt dort noch Schnee!
Caro: Ja, aber jetzt ist es dort warm und sonnig.
Yannik: Wo schlaft ihr?
Caro: Wir haben eine Ferienwohnung gemietet.
Yannik: Das klingt gut. Wie lange bleibt ihr dort?
Caro: Wir bleiben zehn Tage. Und wohin fährst du in den Ferien?
Yannik: Ich bleibe zu Hause. Im Sommer ist das Wetter hier auch schön warm.
Caro: Das stimmt. Und was willst du in den Ferien machen?
Yannik: Ich will ausschlafen, Rad fahren und vielleicht Freunde treffen.
Caro: Das klingt auch gut. Vielleicht kannst du mit uns in die Schweiz fahren? Ich kann meine Eltern fragen.
Yannik: Wirklich?
Caro: Ja. Dann können wir zusammen in den Bergen spazieren oder Rad fahren.
Yannik: Danke! Wann fahrt ihr weg?
Caro: Wir fahren am 15. Juli weg.
Yannik: Okay.

6 A Luister naar de audio *Meine Ferien* en lees mee.

B Beantwoord de vragen. Vul de zinnen aan.

1 Wohin fährt Caro in den Ferien? Sie fährt in die Schweiz.
2 Wie ist das Wetter dort? Es ist dort .....
3 Wo schlafen Caro und ihre Eltern? Sie haben .....
4 Wie lange bleibt sie dort? Sie .....
5 Wohin fährt Yannik in den Ferien? Er .....
6 Wie ist das Wetter bei Yannik? Das Wetter .....
7 Was will Yannik in den Ferien machen? Er will .....

.....

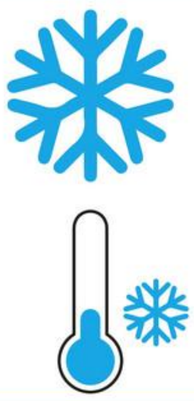
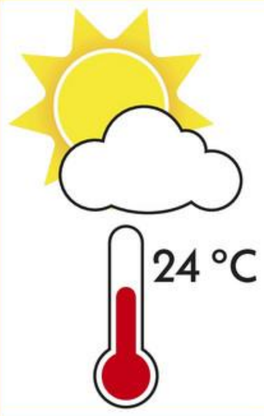
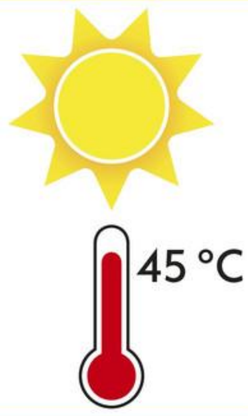
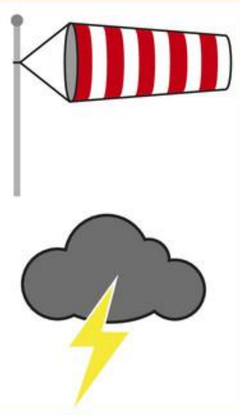
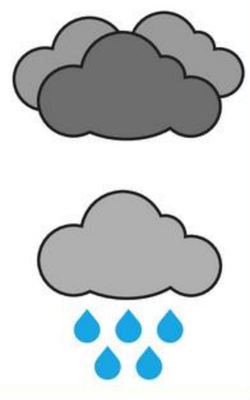
C Waarom is Yannik aan het einde zo blij? Wat heeft Caro Yannik aangeboden?

.....

.....

D **Werk in tweetallen. Verdeel de rollen en speel het gesprek na. Wissel daarna van rol.**

ERK **7**

1 Schweden	2 Frankreich	3 die Türkei	4 Österreich	5 Deutschland	6 Belgien
					

Werk in tweetallen. Bekijk de kaartjes en kies er daar één van. Eén persoon stelt een vraag met behulp van dit kaartje, de ander geeft antwoord. Gebruik het *Bildwörterbuch* op blz. 130. Wissel daarna van rol en kies een andere kaart.
Bijvoorbeeld: Wie ist das Wetter heute in *Marokko*? – Es *regnet* und es sind 18 Grad.

TRAINERS	Leer de **woorden** en **Redemittel** van **Lektion 1** met behulp van de **trainers.** Herhaal de grammatica met de grammaticatrainer		
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Flitskaarten (*Redemittel*)	☐ Grammaticatrainer

LEKTION 2 Sieh und schreib mal

LERNZIELE ERK

SEHEN

- Je kunt de belangrijkste informatie uit een video over een reddingsdienst in de bergen begrijpen.

HOREN

- Je kunt korte verkeers- en weerberichten begrijpen.

SCHREIBEN

- Je kunt schrijven wat je in de vakantie allemaal doet.

LERNZIELE

WORTSCHATZ

- Je kent de vervoersmiddelen in het Duits.

SEHEN

Notruf in den Bergen

Viele Leute fahren im Sommer oder im Winter in die Alpen. Das Skifahren, Wandern oder **Klettern** in den Bergen macht viel Spaß. Leider **passieren** dabei auch oft schwere **Unfälle**. Die **Bergwacht kommt** dann **zum Einsatz.** Menschen werden gerettet oder aus Gondeln geholt. Das ist oft spektakulär und für die Retter*innen ist es keine leichte Arbeit. Manchmal muss die Bergwacht Menschen aus Lawinen retten. Dann suchen auch trainierte Hunde mit. In der Schweiz haben früher Bernhardiner bei der Suche geholfen.
Die „neuneinhalb"-Reporterin Gesa besucht die Bergwacht Bayern. Sie macht auch bei zwei Übungen mit.

der Hubschrauber

Der Bernhardiner ist seit 1884 der Schweizer Nationalhund.

WORTHILFE	
Klettern	**(het) klimmen**
passieren	**gebeuren**
Unfälle	**ongelukken**
Bergwacht	**reddingsdienst in de bergen**
kommt ... zum Einsatz	**wordt ingezet**

8 **A** **Bekijk de afbeeldingen en lees de tekst *Notruf in den Bergen*. Beantwoord de vragen.**

1 Wat doen mensen graag in de Alpen? Noem drie activiteiten uit de tekst.

.....

.....

.....

2 Waarbij hebben vroeger in Zwitserland de sint-bernardshonden geholpen?

.....

B **Lees alle uitspraken. Bekijk dan de video *Notruf in den Bergen*. Kies de juiste uitspraken.**

Fragment 1

☐ **1** Kristina heeft al meer dan honderd keer mensen gered.
☐ **2** Honderd jaar geleden gingen ook al veel mensen naar de Alpen.
☐ **3** Er zijn drie helikopters in het opleidingscentrum.
☐ **4** De bergredders krijgen goed betaald voor hun werk.

Fragment 2

☐ **5** Een bergredder moet minstens vijftien jaar oud zijn.
☐ **6** Op de kaartjes staat wat de jongeren wanneer moeten doen.
☐ **7** De bergredders hebben bij deze oefening veel fouten gemaakt.

9 **Ga naar de online leeromgeving. Daar vind je een video over vakantie. Maak de opdracht.**

HÖREN

10 **Luister naar de audio *Der Verkehr in Zürich*. Kies *richtig* of *falsch*.**

		richtig	falsch
1	Lijn 6 rijdt in het weekend niet.	☐	☐
2	Op de fiets kun je wel naar het centraal station.	☐	☐
3	De trein naar Basel gaat om 17:54.	☐	☐
4	De trein uit Winterthur komt 17 minuten eerder aan.	☐	☐

11 **Luister naar de audio *Das Wetter in Zürich*. Kies de juiste optie.**

1 Zaterdag wordt *wel* / *geen* regen verwacht.

2 Zondagmiddag *gaat het onweren* / *schijnt de zon*.

3 Maandag *gaat het waaien* / *is het droog*.

WORTSCHATZ LERNBOX LEKTION 2, SEITE 142

TIPP

KULTUR

In Zwitserland gebruiken de mensen soms andere woorden dan in Duitsland.

Bijvoorbeeld:

		
de fiets	das Fahrrad	das Velo
de vrachtwagen	der LKW	der Camion
de tram	die Straßenbahn	das Tram

In Zwitserland is er geen ringel-s: *ß*. De mensen in Zwitserland gebruiken dan *ss*.

Bijvoorbeeld:

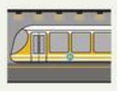
		
De voetbal is groot.	Der Fußball ist groß.	Der Fussball ist gross.

12 **A** **Lees eerst de tip. Lees dan de tekst en bekijk de afbeeldingen. Vervang de afbeeldingen door het juiste woord.**

Unterwegs in Zürich

Viele Zürcher*innen fahren nicht mit dem (1) ..... oder dem

(2) ..... . Sie fahren mit dem (3) ..... und der

(4) ..... . Zürich hat keine (5) ..... .

Tourist*innen können mit Bussen, Trams oder mit dem (6) Wasser- ..... über die Limmat Zürich einfach und schnell besichtigen. Wie kommen Sie nach Zürich? Es gibt gute Verbindungen mit dem (7) ..... oder mit dem (8) ..... .

B **Vertaal eerst de woorden in de tweede rij in het Nederlands. Deze woorden heb je in *Kapitel* 1 tot en met 5 geleerd. Kruis dan in de tabel aan hoe vaak je de vervoersmiddelen gebruikt.**

NIEDERLÄNDISCH				
DEUTSCH	**nie**	**manchmal**	**oft**	**immer**
mit dem Auto			X	
mit dem Bus				
mit dem Fahrrad				
mit der Straßenbahn				
mit der U-Bahn				
mit dem Zug				

C **Schrijf nu in hele Duitse zinnen hoe vaak je met de vervoersmiddelen van B reist. Gebruik jouw antwoorden van B.**
Ich fahre ...

1 oft mit dem Auto.
2 mit dem Bus.
3
4
5
6

D **Bekijk de video *Fahrrad fahr'n* van Achim Reichel. Kies welke vervoersmiddelen je in de video ziet en hoort. Bekijk daarna de video nog een keer en controleer je antwoorden.**

- ☐ A das Auto
- ☐ B das Boot
- ☐ C der Bus
- ☐ D das Fahrrad
- ☐ E das Flugzeug
- ☐ F der Helikopter
- ☐ G der LKW
- ☐ H das Motorrad
- ☐ I die Straßenbahn
- ☐ J der Traktor
- ☐ K die U-Bahn
- ☐ L der Zug

REDEMITTEL LERNBOX LEKTION 2, SEITE 143

13 **Lees het berichtje van Darian. Vul de juiste woorden en zinnen in. Kies uit:**

bis bald! – in den Ferien – Mir geht es gut! – mit dem Zug – nach Italien – oft Freunde treffen

NACHRICHT ▼

Hi,

wie geht es dir? (1) .....

Ich habe nämlich Ferien! Ich bin noch eine Woche zu Hause. Ich will

(2) ..... und viel Sport machen. Aber nächste

Woche fahre ich (3) ..... ! Ich fahre zu Opa und Oma

(4) ..... . Ich fahre dann alleine

(5) ..... dorthin. Ich freue mich schon. Und was machst

du in den Ferien?

Liebe Grüße aus Zürich und (6) .....

Darian

SCHREIBEN

14 **Gebruik de *Lernbox* van *Kapitel* 6 en de thematische woordenschat *Hobby en sport* op blz. 147. Beantwoord de vragen over jezelf in steekwoorden.**

1 Wohin möchtest du in den Ferien reisen?

2 Womit möchtest du reisen?

3 Was möchtest du dort machen?

ERK **15** **Beantwoord het berichtje van Darian. Gebruik je antwoorden van opdracht 14. Schrijf ongeveer 30 woorden over de volgende punten:**

- Schrijf wanneer je op vakantie gaat en waarheen.
- Vertel hoe je daarnaartoe gaat.
- Schrijf wat je daar wilt doen.

TRAINERS	Leer de **woorden** en **Redemittel** van **Lektion 2** met behulp van de **trainers.** Herhaal de grammatica met de grammaticatrainer.		
Ik heb geoefend met	☐ Woordtrainer	☐ Flitskaarten (*Redemittel*)	☐ Grammaticatrainer

TEST JEZELF	Leer de **woorden** en **Redemittel** van **Lektion 1 en 2** en maak de **Test jezelf online.**				
	Woorden	Redemittel	Grammatica	Lezen	Kijken/luisteren
Dit kan ik al					

FINALE

Lees eerst alle opdrachten door. Kies dan de twee opdrachten die jij gaat maken. Controleer of je alle punten hebt verwerkt en lever dan de opdracht in.
Vink daarna op blz. 140 aan wat je al kunt in *Das kann ich schon!*

PRESENTATIE **Je maakt een presentatie over je activiteiten in de vakantie.**

- Schrijf op wat je in de vakantie allemaal gaat doen en zoek hier afbeeldingen bij.
- Vertel over je activiteiten en over het weer thuis of op je vakantieplek.
- Maak een (digitale) poster of een PowerPoint.
- Presenteer aan een groepje of aan de hele klas.

INTERVIEW **Je maakt een interview over vakanties.**

- Je houdt in tweetallen in het Duits een interview met leerlingen/leraren/familie. Het interview gaat over hun vakantieplannen en hun favoriete vakantielanden.
- Schrijf samen vijf vragen in het Duits op.
- Interview minimaal vijf mensen en neem de gesprekken op.
- Schrijf een samenvatting van de antwoorden in minimaal 50 woorden.
- Presenteer de antwoorden van jullie interviews aan een groepje of de hele klas.

VLOG **Je maakt een vlog over het weer in drie landen.**

- Je geeft in het Duits een weerpresentatie, in tweetallen of alleen. Kies eerst drie landen.
- Zoek informatie op internet over het actuele weer in deze landen.
- Schrijf de volgende informatie op:
  - Hoe is het weer daar vandaag?
  - Wat zijn de weersverwachtingen voor de komende week?
- Vertel welke activiteiten je in deze landen bij dit weer kunt doen.
- Presenteer je vlog aan een groepje of de hele klas.

POSTER **Je maakt een poster over je droomvakantie.**

- Kies een vakantieland van je dromen.
- Zoek informatie/afbeeldingen over het land, de bezienswaardigheden en wat er allemaal te doen is.
- Schrijf een tekst voor de poster. Beschrijf wat je allemaal gaat doen en hoe je daar komt.
- Maak de poster en plak de foto's met bijschriften en je tekst op de poster.

PLAN **Je schrijft een plan voor je zomervakantie.**

- Maak van papier een paar bladzijden van een agenda.
- Schrijf op wat je vakantieplannen voor juli en augustus zijn.
- Noteer ook feesten en andere afspraken.
- Beschrijf in ten minste acht zinnen hoe je vakantie eruit zal zien en wat je gaat doen.

SONG **Je schrijft een songtekst over de zomer/vakantie.**

- Werk alleen of in tweetallen. Kies een song die bij de zomer en zomervakantie past.
- Schrijf voor de muziek van de song een Duitse tekst. Schrijf ook iets over het weer.
- Bedenk een titel en presenteer je songtekst aan een groepje of de hele klas.

Kijk naar je antwoorden bij opdracht 2 van dit hoofdstuk. Heeft het je bij het leren geholpen dat je weet wat je eindopdracht is? Waarom wel/niet?

Das kann ich schon!

	-	-/+	+	++
woorden en *Redemittel*	☐ Ik gebruik regelmatig niet-Duitse woorden en zinnen.	☐ Ik kan veel woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan bijna alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.
omgaan met woorden die je niet kent	☐ Ik val helemaal stil.	☐ Ik val soms stil. Ik noem dan het Nederlandse woord.	☐ Ik probeer het woord in het Duits te omschrijven. Dit gaat nog niet altijd goed.	☐ Ik kan het woord prima in het Duits omschrijven.
uitspraak en spreektempo	☐ Ik kan veel woorden nog niet goed uitspreken. Ik spreek nog erg langzaam.	☐ Ik kan veel woorden goed uitspreken. Ik spreek soms nog wat langzaam in het Duits.	☐ Ik kan de meeste woorden goed uitspreken. Ik kan redelijk snel in het Duits spreken.	☐ Ik kan alle woorden goed uitspreken. Ik kan snel in het Duits spreken.
gesprek voeren	☐ Ik kan nog niet goed in het Duits reageren. Ik reageer vaak heel kort.	☐ Ik kan meestal in het Duits reageren. Ik kan nog niet zo goed een gesprek voeren.	☐ Ik kan al goed in het Duits reageren. Ik kan steeds beter een gesprek voeren.	☐ Ik kan al heel goed in het Duits reageren. Ik kan (zeer) goed een gesprek voeren.

Das kann ich schon!

	–	–/+	+	++
woorden en *Redemittel*	☐ Ik gebruik regelmatig niet-Duitse woorden en zinnen.	☐ Ik kan veel woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan bijna alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.	☐ Ik kan alle woorden en zinnen in het Duits gebruiken.
spelling (ook gebruik hoofdletters)	☐ Ik kan meer dan de helft van de woorden niet goed spellen.	☐ Ik kan de meeste woorden goed spellen.	☐ Ik kan bijna alle woorden goed spellen.	☐ Ik kan alle woorden goed spellen.
grammatica	☐ Ik kan meer dan de helft van de regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *haben/sein* niet goed vervoegen.	☐ Ik kan de meeste regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *haben/sein* goed vervoegen.	☐ Ik kan bijna alle regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *haben/sein* goed vervoegen.	☐ Ik kan alle regelmatige werkwoorden en de werkwoorden *haben/sein* goed vervoegen.

LEKTION 1 NL ▶ DU

Gespräche führen / Sprechen

Niederländisch	Deutsch	Satz
De landen	**Die Länder**	
België	Belgien	Die Hauptstadt von **Belgien** ist Brüssel.
Duitsland	Deutschland	Die Hauptstadt von **Deutschland** ist Berlin.
Frankrijk	Frankreich	In **Frankreich** spricht man Französisch.
Italië	Italien	Die Hauptstadt von **Italien** ist Rom.
Marokko	Marokko	**Marokko** liegt in Nordafrika.
Nederland	**die** Niederlande (*mv*)	**Die Niederlande** grenzen an Belgien und Deutschland.
Noorwegen	Norwegen	Die Hauptstadt von **Norwegen** ist Oslo.
Oostenrijk	Österreich	Wien ist die Hauptstadt von **Österreich**.
Zweden	Schweden	**Schweden** liegt im Norden von Europa.
Zwitserland	**die** Schweiz	Mein Vater fährt morgen in **die Schweiz**.
Spanje	Spanien	**Spanien** grenzt an Portugal.
Turkije	**die** Türkei	Viele Leute fahren im Sommer in **die Türkei**.
Het weer	**Das Wetter**	
het onweer	**das** Gewitter | **die** Gewitter	Es blitzt und donnert. Es gibt ein **Gewitter**.
de mist	**der** Nebel | **die** Nebel	Im Herbst gibt es morgens oft **Nebel**.
de regen	**der** Regen	Der **Regen** ist gut für die Pflanzen.
de sneeuw	**der** Schnee	In den Bergen gibt es im Winter viel **Schnee**.
de zon	**die** Sonne | **die** Sonnen	Die **Sonne** scheint.
de wind	**der** Wind | **die** Winde	Der **Wind** weht stark um die Häuser.
bewolkt	bewölkt	Es ist stark **bewölkt**.
heet	heiß	Es ist **heiß**. Ich schwitze.
koud	kalt	Es ist **kalt** draußen: 5 Grad!
regenen	regnen	Morgen wird es **regnen**.
sneeuwen	schneien	Weiße Flocken am Himmel: Es fängt an zu **schneien**.
zonnig	sonnig	Es ist heute **sonnig**.
warm	warm	Im Sommer ist es in Europa **warm**.

Redemittel • Gespräche führen / Sprechen

Niederländisch	Deutsch
Zo kun je over je vakantieplannen vertellen	
Waar ga je met vakantie naartoe?	**Wohin fährst du in den Ferien?**
• We gaan naar Spanje en Frankrijk. • Ik blijf thuis.	• Wir fahren nach Spanien und Frankreich. • Ich bleibe zu Hause.
Wanneer ga je weg?	**Wann fährst du weg?**
• Ik ga vrijdag / 12 juli weg.	• Ich fahre am Freitag / am 12. Juli weg.
Hoelang blijf je daar?	**Wie lange bleibst du dort?**
• Ik blijf tien dagen / een week / twee weken.	• Ich bleibe zehn Tage / eine Woche / zwei Wochen.
Waar slapen jullie?	**Wo schlaft ihr?**
• We hebben een vakantiehuisje gehuurd. • We slapen in een caravan/hotel/tent.	• Wir haben eine Ferienwohnung gemietet. • Wir schlafen in einem Wohnwagen/Hotel/Zelt.

Wat wil je in je vakantie doen?	Was willst du in den Ferien machen?
• Ik wil uitslapen / nietsdoen / met vrienden afspreken. • Ik wil fietsen en zwemmen.	• Ich will ausschlafen / nichts tun / Freunde treffen. • Ich will Rad fahren und schwimmen.
Zo kun je over het weer vertellen	
Hoe is het weer vandaag in Duitsland/Zwitserland?	**Wie ist das Wetter heute in Deutschland / in der Schweiz?**
• Het weer is mooi/slecht. • Het is koud/warm/heet. • De zon schijnt. • Het is bewolkt en het waait. • Het regent de hele dag. • Het sneeuwt. • Het is mistig. / Het onweert. • Het **is** 25 graden.	• Das Wetter ist schön/schlecht. • Es ist kalt/warm/heiß. • Die Sonne scheint. • Es ist bewölkt und es ist windig. • Es regnet den ganzen Tag. • Es schneit. • Es gibt Nebel/Gewitter. • Es **sind** 25 Grad.

LEKTION 2 NL ▶ DU

Schreiben

Niederländisch	Deutsch	Satz
de auto	**das** Auto | **die** Autos	Das **Auto** fährt schnell auf der Autobahn.
het station	**der** Bahnhof | **die** Bahnhöfe	Der Zug kommt jetzt am **Bahnhof** an.
de boot	**das** Boot | **die** Boote	Wir fahren mit dem **Boot** über den See.
de bus	**der** Bus | **die** Busse	Wohin fährt dieser **Bus**?
de fiets	**das** Fahrrad | **die** Fahrräder	Mein **Fahrrad** steht vor der Schule.
het vliegtuig	**das** Flugzeug | **die** Flugzeuge	Das **Flugzeug** fliegt um 12 Uhr ab.
de helikopter	**der** Hubschrauber | **die** Hubschrauber	Der **Hubschrauber** landet auf dem Dach.
de vrachtwagen	**der** LKW (Lastkraftwagen) | **die** LKWs (Lastkraftwagen)	Der **LKW** transportiert die Lebensmittel.
de motor	**das** Motorrad | **die** Motorräder	Mein Bruder fährt ein rotes **Motorrad**.
de tram	**die** Straßenbahn | **die** Straßenbahnen	Morgens ist die **Straßenbahn** immer voll.
de metro	**die** U-Bahn | **die** U-Bahnen	Die **U-Bahn** fährt in Tunneln unter der Erde.
de trein	**der** Zug | **die** Züge	Dieser **Zug** fährt nicht nach Zürich.
de vakantie	**die** Ferien (*mv*)	Die **Ferien** dauern sechs Wochen.
de vakantie	**der** Urlaub | **die** Urlaube	Sie fahren in den **Urlaub** nach Spanien.
met de auto	mit dem Auto (*m*)	Er fährt **mit dem Auto** nach Deutschland.
met de bus	mit dem Bus (*m*)	Er fährt **mit dem Bus** nach Bern.
met de fiets	mit dem Fahrrad (o)	Wir fahren **mit dem Fahrrad** zum Strand.
met de tram	mit **der** Straßenbahn (v)	Ich fahre **mit der Straßenbahn** ins Zentrum.
te voet, lopend	zu Fuß	Wollen wir **zu Fuß** gehen?

Redemittel • Schreiben

Niederländisch	Deutsch
Zo kun je schrijven wat je in de vakantie allemaal doet	
Hoe gaat het met je?	**Wie geht es dir?**
• Met mij gaat het goed.	• Mir geht es gut.
We gaan niet op vakantie.	Wir fahren nicht in den Urlaub.
Wij gaan met de auto/caravan op vakantie.	Wir fahren mit dem Auto/Wohnwagen in den Urlaub.
We vliegen naar Turkije.	Wir fliegen in die Türkei.
We kamperen op een boerderij in België.	Wir zelten auf einem Bauernhof in Belgien.
Ik logeer bij mijn grootouders.	Ich übernachte bei meinen Großeltern.
We wandelen in de bergen / zwemmen in zee.	Wir wandern in den Bergen / schwimmen im Meer.
Ik wil vaak met vrienden afspreken / veel sporten.	Ich will oft Freunde treffen / viel Sport machen.
Tot gauw!	Bis bald!

CHECKLIST

Ben ik klaar voor de toets?

- ☐ **Ik ken de woorden van *Lektion* 1 en 2.**
  - ☐ Ik heb de woorden geleerd met de *Lernbox*.
  - ☐ Ik heb geoefend met de online woordtrainer.
  - ☐ Ik heb geoefend met een ander online programma, namelijk …
- ☐ **Ik kan de *Redemittel* gebruiken in een gesprek of als ik iets opschrijf.**
- ☐ **Ik kan teksten en gesprekken over de Zwitserse stad Zürich, over vakantieplannen, over landen, vervoersmiddelen en het weer begrijpen.**
- ☐ **Ik heb de Test jezelfs online gemaakt.**
- ☐ **Ik heb de Finale-opdrachten voldoende afgerond.**
- ☐ **Ik heb goed meegedaan in de lessen.**

KLASSENTAAL

Docent

Begin van de les	
Ruhe bitte! / Seid bitte leise.	Stilte alsjeblieft! / Wees alsjeblieft stil.
Setz dich / Setzt euch bitte.	Ga zitten / Gaan jullie zitten, alsjeblieft.
Leg dein Buch / Heft / deinen Stift auf den Tisch.	Leg je boek/schrift/pen op tafel.
Mach bitte das Fenster auf/zu.	Open/Sluit het raam, alsjeblieft.
Mach bitte die Tür zu.	Sluit de deur, alsjeblieft.
Den Kaugummi bitte in den Mülleimer.	De kauwgom graag in de prullenbak.

Leerling

Begin van de les	
Entschuldigung! Ich bin zu spät.	Excuses! Ik ben te laat.
Entschuldigung! Ich habe mein Buch / mein Heft / meine Hausaufgaben vergessen.	Excuses! Ik ben mijn boek / mijn schrift / mijn huiswerk vergeten.

Begin van de les	
Hört gut zu!	Luister goed!
Öffnet das Buch auf Seite X.	Open het boek op bladzijde X.
Lest/Lies den Text / die Aufgabe.	Lees de tekst / de opdracht.
Macht Aufgabe X.	Maak opdracht X.
Arbeitet alleine / zu zweit.	Werk alleen / in tweetallen.
Ihr habt hierfür zehn Minuten Zeit.	Jullie hebben hiervoor tien minuten de tijd.
Danach besprechen wir die Antworten.	Daarna gaan we de antwoorden bespreken.
Was hast du bei Aufgabe X, Nummer X?	Wat heb je bij opdracht X, nummer X?
Ja, das ist richtig! / Nein, das ist leider falsch.	Ja, dat is juist! / Nee, dat is helaas fout!

Einde van de les	
Notiert die Hausaufgaben.	Noteer het huiswerk.
Ihr habt heute gut gearbeitet/gelernt!	Jullie hebben vandaag goed gewerkt/geleerd!

Leerling		Docent
 Tijdens de les Ich habe eine Frage. *Ik heb een vraag.*	▶	**Tijdens de les** Und was ist deine Frage? *En wat is je vraag?*
Können Sie das bitte wiederholen? *Kunt u dat alstublieft herhalen?* Können Sie bitte langsamer sprechen? *Kunt u langzamer spreken, alstublieft?*	▶	Ja, natürlich. *Ja, zeker.*
Können Sie das noch einmal erklären? *Kunt u dat nog eens uitleggen?* Ich habe das nicht verstanden. *Ik heb dat niet begrepen.*	▶	Was hast du (genau) nicht verstanden? *Wat heb je (precies) niet begrepen?*
Können Sie mir helfen? *Kunt u me helpen?*	▶	Wie kann ich dir helfen? *Hoe kan ik je helpen?* Ich komme gleich/später zu dir. *Ik kom zo/later bij je.*
Wie heißt das [Nederlands woord] auf Deutsch? *Hoe heet dat [Nederlands woord] in het Duits?*	▶	Das heißt … auf Deutsch. *Dat heet … in het Duits.* Wer von euch weiß das? *Wie van jullie weet dat?*
Wie spricht man das aus? *Hoe spreek je dat uit?* Wie schreibt man das? *Hoe schrijf je dat?*	▶	Hör gut zu: … *Luister goed: …* Sieh gut zu: … *Kijk goed: …*
Darf ich auf die Toilette gehen? *Mag ik naar het toilet gaan?*	▶	Ja, das darfst du. / Nein. / Nein, jetzt nicht. *Ja, dat mag. / Nee. / Nee, nu niet.*
Tijdens de les Beantworte bitte die Frage. *Beantwoord alsjeblieft de vraag.*	▶	**Tijdens de les** Gerne, das ist … *Graag, dat is …* Ich weiß es nicht. *Ik weet het niet.*
Das hast du / habt ihr gut gemacht! *Dat heb je / hebben jullie goed gedaan!*	▶	Danke schön. *Bedankt.*

THEMATISCHE WOORDENSCHAT

Dagdelen

's ochtends	morgens / am Morgen
's middags (12 uur)	mittags / am Mittag
's middags (na 12uur)	nachmittags / am Nachmittag
's avonds	abends / am Abend
's nachts	nachts / in der Nacht

Dagen van de week

maandag	der Montag
dinsdag	der Dienstag
woensdag	der Mittwoch
donderdag	der Donnerstag
vrijdag	der Freitag
zaterdag	der Samstag
zondag	der Sonntag

Data met rangtelwoorden

1.	erste
2.	zwei**te**
3.	dritte
4.	vier**te**
5.	fünf**te**
6.	sechs**te**
7.	sieb**te**
8.	ach**te**
9.	neun**te**
10.	zehn**te**

11.	elf**te**
12.	zwölf**te**
13.	dreizehn**te**
14.	vierzehn**te**
15.	fünfzehn**te**
16.	sechzehn**te**
17.	siebzehn**te**
18.	achtzehn**te**
19.	neunzehn**te**
20.	zwanzig**ste**

21.	einundzwanzig**ste**
22.	zweiundzwanzig**ste**
23.	dreiundzwanzig**ste**
24.	vierundzwanzig**ste**
25.	fünfundzwanzig**ste**
26.	sechsundzwanzig**ste**
27.	siebenundzwanzig**ste**
28.	achtundzwanzig**ste**
29.	neunundzwanzig**ste**
30.	dreißig**ste**
31.	einunddreißig**ste**

1 januari 2025	1. Januar 2025
24-12-2025	24.12.2025
Vandaag is het vrijdag, vijf december.	Heute ist Freitag, der fünfte Dezember.
op maandag, 7 juli	am Montag, den 7. Juli
Zij is op twee mei jarig.	Sie hat am zweiten Mai Geburtstag.

Eigenschappen

lui	faul
ijverig	fleißig
vriendelijk	freundlich
creatief	kreativ
grappig	lustig
muzikaal	musikalisch
aardig	nett
netjes	ordentlich
sportief	sportlich
verdrietig	traurig

Eten en drinken

de appel	**der** Apfel | **die** Äpfel
het appelsap	**der** Apfelsaft | **die** Apfelsäfte
de banaan	**die** Banane | **die** Bananen
de gebakken aardappel	**die** Bratkartoffel | **die** Bratkartoffeln
de boter	**die** Butter
het brood	**das** Brot | **die** Brote
het broodje	**das** Brötchen | **die** Brötchen
het ei	**das** Ei | **die** Eier
het ijs	**das** Eis
de fles	**die** Flasche | **die** Flaschen
het ontbijt	**das** Frühstück
de vork	**die** Gabel | **die** Gabeln
de groente	**das** Gemüse | **die** Gemüse
het glas	**das** Glas | **die** Gläser
het hoofdgerecht	**das** Hauptgericht | **die** Hauptgerichte
de kip	**das** Hühnchen | **die** Hühnchen
de yoghurt	**der** Joghurt
de chocolademelk	**der** Kakao

de kaas	**der** Käse
de lepel	**der** Löffel | **die** Löffel
het mes	**das** Messer | **die** Messer
de melk	**die** Milch
de muesli	**das** Müsli
de mueslireep	**der** Müsliriegel | **die** Müsliriegel
het nagerecht, toetje	**der** Nachtisch | **die** Nachtische
het sinaasappelsap	**der** Orangensaft | **die** Orangensäfte
de rekening	**die** Rechnung | **die** Rechnungen
de salade	**der** Salat | **die** Salate
de ham	**der** Schinken
de hagelslag	**die** Schokostreusel (*mv*)
de menukaart	**die** Speisekarte | **die** Speisekarten
de soep	**die** Suppe | **die** Suppen
het kopje	**die** Tasse | **die** Tassen
de thee	**der** Tee | **die** Tees
het bord	**der** Teller | **die** Teller
het voorgerecht	**die** Vorspeise | **die** Vorspeisen
het water	**das** Wasser
de worst	**die** Wurst | **die** Würste

Familie

de broer	**der** Bruder | **die** Brüder
de neef	**der** Cousin | **die** Cousins
de nicht	**die** Cousine | **die** Cousinen
de ouders	**die** Eltern
de familie	**die** Familie | **die** Familien
de vriend	**der** Freund | **die** Freunde
de vriendin	**die** Freundin | **die** Freundinnen
de broers en zussen	**die** Geschwister
de grootouders	**die** Großeltern
de grootmoeder	**die** Großmutter | **die** Großmütter
de grootvader	**der** Großvater | **die** Großväter
de jongen	**der** Junge | **die** Jungen
het meisje	**das** Mädchen | **die** Mädchen
de moeder	**die** Mutter | **die** Mütter
de oom	**der** Onkel | **die** Onkel
de zus	**die** Schwester | **die** Schwestern
de tante	**die** Tante | **die** Tanten
de vader	**der** Vater | **die** Väter

Feestdagen en feesten

de verjaardag	**der** Geburtstag
de carnaval	**der** Karneval
Sinterklaas	**der** Nikolaus
Pasen	Ostern
oudjaar	Silvester
Kerstmis	Weihnachten
het Suikerfeest	**das** Zuckerfest

Hobby en sport

de film	**der** Film | **die** Filme
de vrije tijd	**die** Freizeit
met vrienden afspreken	Freunde treffen
voetballen	Fußball spielen
gamen	gamen
gitaar spelen	Gitarre spielen
het instrument	**das** Instrument | **die** Instrumente
kickboksen	kickboxen
naar de bioscoop gaan	ins Kino gehen
piano spelen	Klavier spielen
naar een concert gaan	auf ein Konzert gehen
de komedie	**die** Komödie | **die** Komödien
de misdaadfilm	**der** Krimi | **die** Krimis
lezen	lesen
de liefdesfilm	**der** Liebesfilm | **die** Liebesfilme
naar muziek luisteren	Musik hören
paardrijden	reiten
de actrice	**die** Schauspielerin | **die** Schauspielerinnen
drummen	Schlagzeug spielen
zwemmen	schwimmen
de serie	**die** Serie | **die** Serien
series kijken	Serien schauen
dansen	tanzen
tennissen	Tennis spielen
trainen	trainieren
de training	**das** Training | **die** Trainings
tekenen	zeichnen

Hoofdtelwoorden

0	null
1	eins
2	zwei
3	drei
4	vier
5	fünf
6	sechs
7	sieben
8	acht
9	neun
10	zehn
11	elf
12	zwölf
13	dreizehn
14	vierzehn

15	fünfzehn
16	sechzehn
17	siebzehn
18	achtzehn
19	neunzehn
20	zwanzig
21	einundzwanzig
30	dreißig
40	vierzig
50	fünfzig
60	sechzig
70	siebzig
80	achtzig
90	neunzig
100	hundert

200	zweihundert
300	dreihundert
400	vierhundert
500	fünfhundert
600	sechshundert
700	siebenhundert
800	achthundert
900	neunhundert
901	neunhunderteins
999	neunhundertneunundneunzig
1000	eintausend

Huisdieren

de goudvis	**der** Goldfisch | **die** Goldfische
de hamster	**der** Hamster | **die** Hamster
de hond	**der** Hund | **die** Hunde
de konijn	**das** Kaninchen | **die** Kaninchen
de kat	**die** Katze | **die** Katzen
de muis	**die** Maus | **die** Mäuse
de cavia	**das** Meerschweinchen | **die** Meerschweinchen
de parkiet	**der** Wellensittich | **die** Wellensittiche

Kleding

de blouse	**die** Bluse | **die** Blusen
het overhemd	**das** Hemd | **die** Hemden
de hoody	**der** Hoodie | **die** Hoodies
de broek	**die** Hose | **die** Hosen
de jas	**die** Jacke | **die** Jacken
de spijkerbroek	**die** Jeans | **die** Jeans
de joggingbroek	**die** Jogginghose | **die** Jogginghosen
de pet	**die** Kappe | **die** Kappen
de jurk	**das** Kleid | **die** Kleider
de hoofddoek	**das** Kopftuch | **die** Kopftücher
de legging	**die** Leggings
de muts	**die** Mütze | **die** Mützen
de trui	**der** Pullover/Pulli | **die** Pullover/Pullis
de rok	**der** Rock | **die** Röcke
de schoen	**der** Schuh | **die** Schuhe
de sok	**die** Socke | **die** Socken
de zonnebril	**die** Sonnenbrille | **die** Sonnenbrillen
het T-shirt	**das** T-Shirt | **die** T-Shirts
het trainingspak	**der** Trainingsanzug | **die** Trainingsanzüge
de gymschoen	**der** Turnschuh | **die** Turnschuhe

Kleuren

blauw	blau
bruin	braun
donkerblauw	dunkelblau
geel	gelb
grijs	grau
groen	grün
lichtgroen	hellgrün
paars	lila
oranje	orange
roze	rosa
rood	rot
zwart	schwarz
wit	weiß

Kloktijden

14:00	Het is twee uur.	Es ist zwei Uhr.
14:05	Het is vijf over twee.	Es ist fünf nach zwei.
14:15	Het is kwart over twee.	Es ist Viertel nach zwei.
14:23	Het is zeven voor half drie.	Es ist sieben vor halb drei.
14:30	Het is half drie. Het is veertien uur dertig.	Es ist halb drei. Es ist vierzehn Uhr dreißig.
14:39	Het is negen over half drie.	Es ist neun nach halb drei.
14:45	Het is kwart voor drie.	Es ist Viertel vor drei.
14:50	Het is tien voor drie.	Es ist zehn vor drei.

Landen

België	Belgien
Duitsland	Deutschland
Frankrijk	Frankreich
Italië	Italien
Marokko	Marokko
Nederland	**die** Niederlande (*mv*)
Noorwegen	Norwegen
Oostenrijk	Österreich
Zweden	Schweden
Zwitserland	**die** Schweiz
Spanje	Spanien
Turkije	**die** Türkei

Maanden

januari	der Januar
februari	der Februar
maart	der März
april	der April
mei	der Mai
juni	der Juni
juli	der Juli
augustus	der August
september	der September
oktober	der Oktober
november	der November
december	der Dezember

School

makkelijk	einfach
het vmbo	**die** Hauptschule | **die** Hauptschulen
het huiswerk	**die** Hausaufgabe | **die** Hausaufgaben
het schrift	**das** Heft | **die** Hefte
de klas	**die** Klasse | **die** Klassen
het favoriete vak	**das** Lieblingsfach | **die** Lieblingsfächer
het cijfer	**die** Note | **die** Noten
moeilijk	schwierig

Schoolvakken

biologie	Biologie
Duits	Deutsch
Engels	Englisch
aardrijkskunde	Erdkunde
wiskunde	Mathe, Mathematik
muziek	Musik
Nederlands	Niederländisch
natuurkunde	Physik
gym	Sport

Tijdsbepalingen

dag van de week	am	op
datum	am	op
dagdelen	am	’s
tijdstip	um	om
tijdsduur	von … bis	van … tot

Vervoersmiddelen

de auto	**das** Auto | **die** Autos
het station	**der** Bahnhof | **die** Bahnhöfe
de boot	**das** Boot | **die** Boote
de bus	**der** Bus | **die** Busse
de fiets	**das** Fahrrad | **die** Fahrräder
het vliegtuig	**das** Flugzeug | **die** Flugzeuge
de helikopter	**der** Hubschrauber | **die** Hubschrauber
de vrachtwagen	**der** LKW | **die** LKWs (Lastkraftwagen)
de motor	**das** Motorrad | **die** Motorräder
de tram	**die** Straßenbahn | **die** Straßenbahnen
de metro	**die** U-Bahn | **die** U-Bahnen
de trein	**der** Zug | **die** Züge
met de auto	mit dem Auto
met de bus	mit dem Bus
met de fiets	mit dem Fahrrad
met de motor	mit dem Motorrad
met de tram	mit der Straßenbahn
te voet, lopend	zu Fuß
de vakantie	**die** Ferien (*mv*)
de vakantie	**der** Urlaub | **die** Urlaube

Vieren

uitnodigen	einladen
jarig zijn	Geburtstag haben
de drank	**das** Getränk | **die** Getränke
de aardappelsalade	**der** Kartoffelsalat | **die** Kartoffelsalate
het gebak	**der** Kuchen | **die** Kuchen
de pastasalade	**der** Nudelsalat | **die** Nudelsalate
de chocoladetaart	**die** Schokoladentorte | **die** Schokoladentorten

Vraagwoorden

Wie?	Wer?
Wat?	Was?
Waar?	Wo?
Wanneer?	Wann?
Hoe?	Wie?
Waarom?	Warum?
Waarvandaan?	Woher?

Weer

het onweer	**das** Gewitter | **die** Gewitter
de mist	**der** Nebel | **die** Nebel
de regen	**der** Regen
de sneeuw	**der** Schnee
de zon	**die** Sonne | **die** Sonnen
de wind	**der** Wind | **die** Winde
bewolkt	bewölkt
heet	heiß
koud	kalt
regenen	regnen
sneeuwen	schneien
zonnig	sonnig
warm	warm

Wonen

de boerderij	**der** Bauernhof | **die** Bauernhöfe
het dorp	**das** Dorf | **die** Dörfer
de eengezinswoning	**das** Einfamilienhaus | **die** Einfamilienhäuser
het flatgebouw	**das** Hochhaus | **die** Hochhäuser
de stad	**die** Stadt | **die** Städte
het appartement	**die** Wohnung | **die** Wohnungen
de kamer	**das** Zimmer | **die** Zimmer

HANDIGE ZINNEN

Niederländisch	Deutsch
Je stelt jezelf voor	
Hallo, hoe heet je?	Hallo, wie heißt du?
Ik heet Laura.	Ich heiße Laura.
Mijn naam is Laura.	Mein Name ist Laura.
Je maakt kennis met elkaar	
Wie ben jij? Ik ben Lily.	Wer bist du? Ich bin Lily.
Hoe gaat het met jou? Het gaat (niet) goed met mij.	Wie geht es dir? Es geht mir (nicht) gut.
Hoe oud ben je? Ik ben twaalf/dertien/veertien jaar oud.	Wie alt bist du? Ich bin zwölf/dreizehn/vierzehn Jahre alt.
Waar woon je? Ik woon in Utrecht.	Wo wohnst du? Ich wohne in Utrecht.
Ik zit in de tweede/derde klas.	Ich gehe in die achte/neunte Klasse.
Ik zit op vmbo/havo/gymnasium.	Ich gehe in die Hauptschule / in die Realschule / aufs Gymnasium.
Ik woon in een dorp / een stad.	Ich wohne in einem Dorf / einer Stadt.
Ik kom uit Nederland.	Ich komme aus den Niederlanden.
Ik heb een broer en een zus.	Ich habe einen Bruder und eine Schwester.
Ik heb geen broers en zussen.	Ich habe keine Geschwister.
Je kunt iemand feliciteren / iets toewensen	
Van harte gefeliciteerd met je/uw verjaardag!	Herzlichen Glückwunsch zum Geburtstag!
Vrolijk kerstfeest en fijne vakantie!	Frohe Weihnachten und schöne Ferien!
Gelukkig nieuwjaar!	Ein glückliches neues Jahr!
Ik wens je het beste toe!	Ich wünsche dir alles Gute!
Beterschap!	Gute Besserung!
Dit kun je zeggen als je iemand niet begrijpt	
Het spijt me, maar ik begrijp je/u niet.	Es tut mir leid, aber ich verstehe dich/Sie nicht.
Ik weet helaas niet hoe je dat in het Duits zegt.	Ich weiß leider nicht, wie man das auf Deutsch sagt.
Wat zeg je / zegt u?	Wie bitte?
Kun je / Kunt u dat herhalen, alsjeblieft/alstublieft?	Kannst du / Können Sie das bitte noch mal wiederholen?
Zou je/u dat nog eens kunnen zeggen, alsjeblieft/alstublieft?	Kannst du / Könnten Sie das bitte noch mal sagen?
Zou je/u misschien een voorbeeld kunnen geven?	Kannst du / Könnten Sie vielleicht ein Beispiel geben?
Dit kun je zeggen als je het juiste Duitse woord niet kent	
Wat betekent dat?	Was bedeutet das?
Hoe zeg je dat in het Duits?	Wie heißt das auf Deutsch?
Zou je/u dat kunnen beschrijven?	Kannst du / Könnten Sie das beschreiben?
Wat bedoel je / bedoelt u precies?	Was meinst du / meinen Sie genau?
Hoe noem je dat?	Wie nennt man das?
Hoe zeg je dat in het Duits?	Wie sagt man das auf Deutsch?
Je hebt het nodig om te bellen.	Man braucht es zum Telefonieren.
Het ziet eruit als een peer en geeft licht.	Es sieht aus wie eine Birne und gibt Licht.
Je kunt een presentatie geven	
Vandaag wil ik graag iets vertellen over ...	Heute möchte ich gerne etwas erzählen über ...
Mijn presentatie gaat over ...	Meine Präsentation / Mein Vortrag handelt von ...
Het onderwerp van mijn presentatie is ...	Das Thema meiner Präsentation ist ...
Als onderwerp heb ik gekozen: ...	Als Thema habe ich ... gewählt.
Eerst ..., dan ...	Zuerst ..., dann ...
Dat was mijn presentatie.	Das war meine Präsentation / mein Vortrag.
Hebben jullie / Heeft u nog vragen?	Habt ihr / Haben Sie noch Fragen?
Hartelijk dank voor jullie/uw aandacht!	Vielen Dank für eure/Ihre Aufmerksamkeit!

BEGRIPPENLIJST GRAMMATICA

Wat is ook alweer een persoonlijk voornaamwoord? Hoe vind je de persoonsvorm? In dit overzicht vind je een korte uitleg over de Nederlandse grammatica die je nodig kunt hebben om de grammatica in dit boek beter te begrijpen.

A ▸ WOORDSOORTEN

Woordsoorten benoemen

Zinnen zijn opgebouwd uit losse woorden. Woorden met dezelfde kenmerken behoren tot dezelfde woordsoort. Lidwoorden en zelfstandige naamwoorden zijn voorbeelden van woordsoorten.

Lidwoord

Het Nederlands heeft drie **lidwoorden**: *de, het* en *een*. Een lidwoord staat nooit alleen, het hoort bij een zelfstandig naamwoord: *de pen, het potlood, een papiertje*.

De lidwoorden *de* en *het* zijn **bepaalde lidwoorden**.
Mag ik nu het potlood even?

Het lidwoord *een* is een **onbepaald lidwoord**.
Mag ik even een potlood?

Zelfstandig naamwoord

Zelfstandige naamwoorden zijn woorden voor mensen, dieren, planten, dingen, namen en begrippen: *fietsers, mama, hondje, telefoon, bultjes, Daan, Kerkstraat, wraak, dromen …*

Vaak kun je *de, het* of *een* voor een zelfstandig naamwoord zetten: *de fietsers, het hondje, een telefoon*.

Zelfstandige naamwoorden kun je meestal in het meervoud zetten: *mama – mama's, hondje – hondjes, droom – dromen*.

Bijvoeglijk naamwoord

Een **bijvoeglijk naamwoord** zegt iets over een zelfstandig naamwoord. Meestal staat het bijvoeglijk naamwoord voor een zelfstandig naamwoord, maar soms staat het er ook los van: *De leuke klas, de klas is leuk*.

Werkwoord

Werkwoorden zijn woorden als *bellen, regenen, springen* en geven een handeling, een situatie of een gebeurtenis aan.
Een werkwoord kun je aanpassen:

- aan de persoon die iets doet: *hij belt, de kinderen tekenen;*
- aan de tijd (tegenwoordige of verleden tijd): *ik werkte, hij moest gaan, het heeft gesneeuwd*.

Dit noem je vervoegen.
Het hele werkwoord heet ook wel **infinitief**. Het eindigt op *-(e)n*.

Er zijn **regelmatige en onregelmatige werkwoorden**. Regelmatige werkwoorden zoals *wandelen* en *werken* vervoeg je volgens bepaalde regelmaat. Bij onregelmatige werkwoorden – het woord zegt het al – is die regelmaat er niet. Voorbeelden van onregelmatige werkwoorden zijn *hebben* en *zijn*.

Er zijn ook **zwakke en sterke werkwoorden**. Zwakke werkwoorden veranderen in de verleden tijd niet van klank: *ik leer – ik leerde*. Sterke werkwoorden veranderen in de verleden tijd wel van klank: *ik slaap – ik sliep*.

Voltooid deelwoord

Het **voltooid deelwoord** is nooit het enige werkwoord in de zin. Bij een voltooid deelwoord staat meestal een vorm van *hebben*, *zijn* of *worden*. Het voltooid deelwoord staat vaak achteraan in de zin: *We hebben de wedstrijd gewonnen*.

Een voltooid deelwoord begint vaak met *ge-*: *ge-lopen – heeft gelopen*.

Voltooide deelwoorden van zwakke werkwoorden eindigen op *-d* of *-t*: *heeft bedankt, heeft verteld*. Voltooide deelwoorden van sterke werkwoorden eindigen meestal *op -(e)n*: *heeft geslapen, heeft gezwommen*.

Voorzetsel

Voorbeelden van **voorzetsels** zijn: *op, achter, naast, in, gedurende, na*. Voor het vinden van een voorzetsel kun je het ezelsbruggetje *de kast* of *de vakantie* gebruiken. Als je het voor een van deze woorden kunt zetten, dan is het een voorzetsel:

- *op de kast, achter de kast, naast de kast*
- *in de vakantie, gedurende de vakantie, na de vakantie*

Persoonlijk voornaamwoord

Een **persoonlijk voornaamwoord** is een woord als *ik, jou, hem, jullie* en *hen*. Het verwijst naar een zelfstandig naamwoord.

Boris is onze puppy. Hij is nu veertien weken oud.
Boris heeft een nieuw hok gekregen. Het staat in de tuin.

Bezittelijk voornaamwoord

Een **bezittelijk voornaamwoord** geeft aan van wie iets is. Het staat altijd voor een zelfstandig naamwoord.

mijn etui *onze klas* *jouw boek* *jullie foto's*

Vragend voornaamwoord

Een **vragend voornaamwoord** vraagt naar personen of dingen. Vragende voornaamwoorden zijn: *waar, wat, wie, hoe, wanneer, hoeveel, welk(e), wat voor (een)*.

B ▸ ONTLEDEN VAN ZINNEN

Zinsdelen benoemen

Een zin kun je verdelen in zinsdelen. Een zinsdeel bestaat uit één woord of een paar woorden die bij elkaar horen. Elk zinsdeel heeft een bepaalde functie in de zin, bijvoorbeeld die van onderwerp of gezegde.

Persoonsvorm

De **persoonsvorm (pv)** is een vorm van het werkwoord en bestaat meestal uit één woord.
De pv kan in het enkelvoud of het meervoud staan:
De docent komt op tijd. *De leerlingen komen altijd te laat.*

Je vindt de persoonsvorm door de tijd van de zin te veranderen. Het woord dat je verandert, is de persoonsvorm.
De leerling komt elke dag te laat. *De leerling kwam elke dag te laat.*

Zinsdeelproef

Wat een zinsdeel is, ontdek je met de **zinsdeelproef**:

- Onderstreep de pv.
- Probeer steeds een woordgroep of een enkel woord voor de pv te zetten.
- Kan dit deel voor de pv staan, dan is het een zinsdeel.

De mentor herkent de leerlingen van de brugklas meteen.
De leerlingen van de brugklas herkent de mentor meteen.
Meteen herkent de mentor de leerlingen van de brugklas.

Het is handig om tussen de zinsdelen strepen te zetten:
De mentor | herkent | de leerlingen van de brugklas | meteen.

Het werkwoordelijk gezegde

Eén van de zinsdelen van een zin heet het **werkwoordelijk gezegde (wg)**. Het werkwoordelijk gezegde is de persoonsvorm plus de andere werkwoorden van de zin.
Als er maar één werkwoord is, zijn de persoonsvorm en het werkwoordelijk gezegde dus gelijk:

wg
Volgende week verhuizen we.

In de volgende zin staan drie werkwoorden. Samen vormen ze het werkwoordelijk gezegde: *zal moeten inpakken*.

wg wg wg
Deze week zal ik al mijn spullen moeten inpakken.

Onderwerp

Het **onderwerp (o)** van de zin zegt *wie* of *wat* de handeling van de zin uitvoert. We zeggen ook wel: het is de hoofdrolspeler van de zin.

o
De nieuwe leerling zegt zijn naam.

o
Elke ochtend begint de les Nederlands met een dictee.

Onderwerp en persoonsvorm hebben een sterke relatie. Ze horen bij elkaar:

- Beide staan in het enkelvoud of in het meervoud.
  Iedere leerling gaat daarna aan de slag. *Alle leerlingen gaan daarna aan de slag.*
- Onderwerp en pv staan naast elkaar.
  Ondertussen loopt de docent langs de banken.

Lijdend voorwerp

In sommige zinnen kun je naast het onderwerp ook een **lijdend voorwerp (lv)** aanwijzen. Het onderwerp doet iets met het lijdend voorwerp:

o pv lv
Hij repareert zijn fiets.

Je vindt het lijdend voorwerp door de vraag te stellen: wie/wat + wg + o?

o wg wg
Thomas heeft zijn huiswerk gemaakt.

Wie/wat heeft Thomas gemaakt? Antwoord: zijn huiswerk. Lv = *zijn huiswerk*.

DACH-LÄNDER

Norden
Westen
Osten
Süden
Sylt
DÄNEMARK
die Ostsee
die Nordsee
Rügen
Kiel
SCHLESWIG-HOLSTEIN
MECKLENBURG-VORPOMMERN
Schwerin
Hamburg
Weser
HAMBURG
BREMEN
Bremen
Havel
Ems
NIEDERSACHSEN
Elbe
Havel
BERLIN
Berlin
DIE NIEDERLANDE
Hannover
Magdeburg
Potsdam
POLEN
DEUTSCHLAND
BRANDENBURG
SACHSEN-ANHALT
Spree
NORDRHEIN-WESTFALEN
Leipzig
SACHSEN
Düsseldorf
Erfurt
Dresden
Köln
HESSEN
THÜRINGEN
Rhein
BELGIEN
RHEINLAND-PFALZ
Wiesbaden
Frankfurt am Main
Mainz
LUXEMBURG
Mosel
Main
TSCHECHIEN
SAARLAND
Saarbrücken
Neckar
BAYERN
Stuttgart
Rhein
BADEN-WÜRTTEMBERG
NIEDERÖSTERREICH
DIE SLOWAKEI
FRANKREICH
München
Inn
Linz
Donau
St. Pölten
WIEN
OBERÖSTERREICH
Wien
Donau
Salzburg
Bodensee
Eisenstadt
Basel
Bregenz
Zürich
VORARLBERG
Innsbruck
Inn
Limmat
SALZBURG
STEIERMARK
BURGENLAND
TIROL
ÖSTERREICH
Luzern
Bern
LIECHTENSTEIN
TIROL
Graz
UNGARN
KÄRNTEN
DIE SCHWEIZ
Klagenfurt am Wörthersee
SLOWENIEN
ITALIEN

Ontwerp binnenwerk
Kimmic Concept & Design

Ontwerp omslag
Kimmic Concept & Design

Uitvoering binnenwerk
Crius Group

Bureauredactie
Josien Moerman, Bureau am Rhein

Native speaker check
Leonie Krzistetzko

Beeldresearch
B en U international picture service

Tekstverwerving
Pink Raspberry, ’s-Hertogenbosch

Illustraties
Edwin Verbaal/Verbaal Visuele Communicatie, Nijmegen; Jeannette Steenmeijer, Zwolle; Leendert Masselink - Studio Illurama, Amsterdam

Foto’s en illustraties
Angel Photography, Amsterdam: pag. 51; ANP / Science Photo Library, Patrick Landmann: pag. 100 (42.A.2); Clker-Free-Vector-Images: pag. 38 (38.6); Edwin Verbaal / Verbaal Visuele Communicatie, Nijmegen: pag. 10 (1.A.2), 11 (3), 12 (5.B), 19 (17.B), 20, 21, 29, 33, 42 (45.C), 43, 44 (48.B), 47, 50 (56.A, 56.B), 63, 65, 76 (11), 85 (25, 27), 90 (1.A), 91 (2.C), 93 (10), 95, 100, 102 (45.B.b.), 121, 123, 130, 133, 136 (b., 12.A), 144, 145; Imageselect / Alamy Stock Photo, FlixPix: pag. 110; Imageselect / Alamy Stock Photo, GL Archive: pag. 90 (b.); Imageselect / Alamy Stock Photo, Ross Drinkwater: pag. 97 (b.); Imageselect / Imago, EHL Media / Chris Lässig: pag. 102 (42.A.4); Imageselect / Imago, Jürgen Held: pag. 97 (o.); Imageselect / Imago, Sylvio Dittrich: pag. 99 (42.A.1); Imageselect / Picture Alliance, DPA: pag. 72 (o.); Leendert Masselink - Studio Illurama: pag. 4 (r.b., r.o., l.m.), 5 (r.o.), 6 (3x boven, l.o.), 7 (3x boven, l.o.), 8/9, 10 (b.), 17 (b.), 23, 25 (b.), 36, 42 (b.), 50 (b.), 52 (r.o.), 59, 68/69, 70, 71, 75, 76 (b.), 77, 84 (b.), 94, 101, 103 (r.o.), 107, 108 (b.), 126/127, 128, 134 (b.), 138; OpenClipart-Vectors via Pixabay: pag. 44 (48.A.1, 48.A.3, 48.A.4); OpenClipart-Vectors: pag. 38 (38.1, 38.3, 38.4, 38.5); Pixabay / Clker-Free-Vector-Images, Clker-Free-Vector-Images: pag. 48; Pixabay / er91ik: pag. 38 (38.2), 48; Pixabay / OpenClipart-Vectors: pag. 44 (48.A.2), 48; Pixabay / Painter06: pag. 48; Shutterstock, 22Images Studio: pag. 79 (16); Shutterstock, 2p2play: pag. 84 (Wortschatz.1); Shutterstock, Alex Andrei: pag. 103 (46.B.2); Shutterstock, Alter-ego: pag. 25 (Wortschatz.9); Shutterstock, Anna Lohachova: pag. 108 (54); Shutterstock, Anton Vierietin: pag. 109 (56.B.1); Shutterstock, antoniodiaz: pag. 39 (o.); Shutterstock, Arkhipenko Olga: pag. 84 (Wortschatz.4), 91 (2.B.5); Shutterstock, AYO Production: pag. 39 (b.); Shutterstock, Borislav Bajkic: pag. 84 (Wortschatz.8); Shutterstock, canadastock: pag. 13; Shutterstock, CarlosBarquero: pag. 53; Shutterstock, Chatham172: pag. 25 (Wortschatz.2); Shutterstock, CoolimagesCo: pag. 134 (l.o.); Shutterstock, Copycat37: pag. 28; Shutterstock, David San Segundo: pag. 25 (Wortschatz.3); Shutterstock, DUSAN ZIDAR: pag. 26 (27.B.1); Shutterstock, Emvat Mosakovskis: pag. 109 (56.B.2); Shutterstock, Estrada Anton: pag. 86; Shutterstock, Fedor Selivanov: pag. 129 (l.o.); Shutterstock, ferigrinjoe: pag. 25 (Wortschatz.4); Shutterstock, fizkes: pag. 32; Shutterstock, Framarzo: pag. 12 (o.); Shutterstock, fred12: pag. 134 (r.o.); Shutterstock, freeskyline: pag. 46; Shutterstock, furtseff: pag. 103 (46.B.4); Shutterstock, GSDesign: pag. 25 (Wortschatz.1); Shutterstock, G-Stock Studio: pag. 109 (56.B.4); Shutterstock, Hazal Ak: pag. 84 (Wortschatz.7); Shutterstock, Hero Images on Offset: pag. 39 (m.o.); Shutterstock, Ines Behrens-Kunkel: pag. 25 (Wortschatz.7); Shutterstock, Inspired By Maps: pag. 19 (r.o.o); Shutterstock, Iuliia Syrotina: pag. 84 (Wortschatz.3), 91 (2.B.4); Shutterstock, Jacek Chabraszewski: pag. 26 (27.B.2); Shutterstock, JoseCauria: pag. 102 (45.B.o.); Shutterstock, Judith Linine: pag. 129 (m.o.); Shutterstock, juefraphoto: pag. 17 (14.o.); Shutterstock, Karasev Viktor: pag. 14 (b.); Shutterstock, kavalenkava: pag. 129 (b.); Shutterstock, L.ON: pag. 19 (r.o.b.); Shutterstock, Lenovo: pag. 90 (2.A); Shutterstock, Leria Kaleria: pag. 79 (17.C.3); Shutterstock, Lewis Tse: pag. 78; Shutterstock, Lisitskiyfoto: pag. 72 (b.); Shutterstock, Lois GoBe: pag. 45 (50.A.b.); Shutterstock, LumenSt: pag. 25 (Wortschatz.6); Shutterstock, Mickis-Fotowelt: pag. 45 (50.A.o.); Shutterstock, Monkey Business Images: pag. 109 (56.B.3); Shutterstock, morrowlight: pag. 79 (17.C.1); Shutterstock, Muhammad Sheroze Imtiaz: pag. 84 (Wortschatz.5), 91 (2.B.3); Shutterstock, Natalja Petuhova: pag. 84 (Wortschatz.2); Shutterstock, New Africa: pag. 25 (Wortschatz.10); Shutterstock, Oleg Senkov: pag. 101 (42.A.3); Shutterstock, Oleksandra Naumenko: pag. 17 (14.b.); Shutterstock, PeopleImages.com - Yuri A: pag. 117; Shutterstock, Peter Stein: pag. 129 (r.o.); Shutterstock, Pixel-Shot: pag. 109 (56.B.5); Shutterstock, Prostock-studio: pag. 39 (m.b.); Shutterstock, pshava: pag. 44 (48.A.6); Shutterstock, Rawpixel.com: pag. 84 (Wortschatz.10),

COLOFON

91 (2.B.2); Shutterstock, RemarkEliza: pag. 103 (46.B.1); Shutterstock, Roman Samborskyi: pag. 79 (17.C.2); Shutterstock, saiko3p: pag. 14 (o.); Shutterstock, silvano audisio: pag. 103 (46.B.3); Shutterstock, Spitzi-Foto: pag. 37; Shutterstock, Sports and Leather: pag. 84 (Wortschatz.6); Shutterstock, STLJB: pag. 11 (5); Shutterstock, Supavadee butradee: pag. 56; Shutterstock, Suratwadee Rattanajarupak: pag. 132; Shutterstock, syed mohd syazwan: pag. 84 (Wortschatz.9), 91 (2.B.1); Shutterstock, t kimura: pag. 25 (Wortschatz.5); Shutterstock, Top Photo Corporation: pag. 16; Shutterstock, trabantos: pag. 73 (b.); Shutterstock, usaphoto: pag. 26 (27.B.3); Shutterstock, Vera Prokhorova: pag. 80; Shutterstock, VutTH: pag. 25 (Wortschatz.8); Shutterstock, yuwniso7: pag. 44 (48.A.5); Shutterstock, Zlatko Guzmic: pag. 73 (o.); Sittrop Grafisch Realisatiebureau, Rotterdam: pag. 155.

Omslagfoto's

Omslag: iStock / Juergen Sack (boven) en iStock / FooTToo (onder)

ISBN 978 94 020 8197 8

Release 5.0, eerste oplage

MALMBERG

MIX
Papier | Ondersteunt verantwoord bosbeheer
FSC® C172387

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.
© Malmberg, 's-Hertogenbosch Ondanks vele inspanningen is het de uitgever misschien niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Wie denkt rechthebbende te zijn, kan zich wenden tot de uitgever.

Eindredactie
Anke Poschmann

Auteurs
Zdena ten Veen
Maria Glybowskaja
Anke Poschmann

MAX

Je mag dit boek houden.
Handig als naslagwerk.

Je mag in dit boek schrijven
en aantekeningen maken.

Je hebt ook toegang tot
de online leeromgeving.

Release 5.0

MIX
Papier | Ondersteunt verantwoord bosbeheer
FSC® C172387

ISBN 978 94 020 8197 8

604704-01

MALMBERG